

Samenleving & Sport

Beheer en organisatie
van de sport in België

PROF. DR. PAUL DE KNOP
VRIJE UNIVERSITEIT BRUSSEL

PROF. DR. MAURICE PIÉRON
UNIVERSITÉ DE LIÈGE

SAMENLEVING & SPORT
Rapport op vraag van de Koning
Boudewijnstichting

Dit rapport is gerealiseerd door:

Prof. Dr. Paul DE KNOP,
Departement Bewegings- en Sportwetenschappen, Vrije Universiteit Brussel en
Prof. Dr. Maurice PIÉRON,
Institut Supérieur d'Education Physique, Université de Liège
in opdracht van de Koning Boudewijnstichting
voor de toekomstverkennde reflectie "Samenleving & Sport"

Coördinatie voor de Stichting:

Guido KNOPS, directeur
Françoise PISSART, directeur
Paul MARECHAL, opdrachthouder
Ann DE MOL, opdrachthouder

Koning Boudewijnstichting:

Toekomstverkennde reflectie „Samenleving & Sport“
Brederodestraat 21
1000 Brussel
Tel.: 02/549 02 66
Fax: 02/511 52 21
E-mail: info@kbs-frb.be

Deze studie is verkrijgbaar bij het:

Contactcentrum van de Koning Boudewijnstichting
Postbus 96, Elsene 1 - 1050 Brussel
Tel.: 070/23 37 28 - Fax: 070/23 37 27
E-mail: publi@kbs-frb.be

Verantwoordelijke uitgever: Luc TAYART de BORMS

ISBN: 90-5130-318-1

Wettelijke depot: D/2000/2893/11

Nugi: 468

Vormgeving en druk: Graphicity - Brussel

Gerealiseerd met de steun van de Nationale Loterij

Oktober 2000

Beheer en organisatie

van

de sport in België

PAUL DE KNOP

MAURICE PIÉRON

DEPARTEMENT BEWEGINGS- EN SPORTWETENSCHAPPEN
VRIJE UNIVERSITEIT BRUSSEL

INSTITUT SUPÉRIEUR D'ÉDUCATION PHYSIQUE
UNIVERSITÉ DE LIÈGE

Rapport in opdracht van de Koning Boudewijnstichting
voor haar toekomstverkennde reflectie "Samenleving & Sport"

Oktober 2000

VOORBEREIDENDE STUDIES “Samenleving & Sport”

- Sport en economie maart 2000
 Stefan Késenne, Faculteit Toegepaste Economische Wetenschappen
 Universiteit Antwerpen, UFSIA
- Sport: cultuur in beweging april 2000
 een verkenning van cultuurtrends in de sport
 Bart Vanreusel en Jeroen Scheerder
 Faculteit Lichamelijke Opvoeding en Kinesithérapie
 Katholieke Universiteit Leuven
- Gelijkheid van kansen en sport april 2000
 Paul De Knop en Agnes Elling, Departement Bewegings-
 en Sportwetenschappen, Vrije Universiteit Brussel
- Sport(s) et médias mei 2000
 Gérard Derèze, Département Communication
 Université Catholique de Louvain-La-Neuve
- Sport et volontariat mei 2000
 Hélène Levarlet en Renée Vanfraechem
 Institut Supérieur d'Éducation Physique et de Kinésithérapie
 Université Libre de Bruxelles
- Sport en tewerkstelling augustus 2000
 Marijke Taks, Faculteit Lichamelijke Opvoeding en
 Kinesithérapie, Katholieke Universiteit Leuven
- Sport et enseignement augustus 2000
 Maurice Piéron, Institut Supérieur d'Éducation Physique
 Université de Liège
- Vrije tijd werkt ook. Over de verhouding tussen arbeid
 en vrije tijd in de twintigste eeuw oktober 2000
 Eric Corijn, Vesalius-College, Faculteit Economische, Sociale
 en Politieke Wetenschappen, Vrije Universiteit Brussel
- Sport et environnement oktober 2000
 Patrick Jouret, Atelier 50, Urbanisme, Environnement,
 Communication – Bruxelles
- Sport: valeurs et normes november 2000
 Jean Palsterman, Faculté de Théologie
 Université Catholique de Louvain-La-Neuve
- Fysieke activiteit en gezondheid november 2000
 Ilse De Bourdeaudhuij en Jacques Bouckaert
 Vakgroep Bewegings- en Sportwetenschappen, Universiteit Gent

Woord vooraf	7
Inleiding	9
DEEL 1: Beschrijving van de verschillende structuren inzake sport en lichamelijke opvoeding in het Nederlandstalige landschap	9
Hoofdstuk 1 - Algemene gegevens over de sport in Vlaanderen	11
1. Inleiding	11
2. Democratisering van de sport	12
3. Sportparticipatie	12
4. Nieuwe en alternatieve sporten	17
5. Meer sportorganiserende instanties	17
Hoofdstuk 2 - De lichamelijke opvoeding op school	19
1. Inleiding	19
2. De structuur van het onderwijs in Vlaanderen	21
3. De verschillende onderwijsniveaus	22
4. Het vak Lichamelijke Opvoeding binnen het onderwijs	22
Hoofdstuk 3 - De ongeorganiseerde of los georganiseerde sport	25
1. De ongeorganiseerde sportbeoefening	25
2. De sport op vakantie	25
3. De Sport + club	26
4. Het commerciële sportaanbod	26
5. De occasionele sportbeoefening in andere organisaties	27
Hoofdstuk 4 - De private sportstructuren	29
1. Op lokaal niveau : de sportclubs	29
1.1 Wat is een sportclub ?	29
1.2 Structuur en werking van een sportclub	31
1.3 Problemen waarmee sportclubs te maken hebben	33
2. Op provinciaal en gewestelijk niveau	34
2.1 De sportfederaties en hun provinciale afdelingen	34
2.2 De overkoepelende landelijke structuur VSF	40
2.3 De bonden voor vormingswerk	41
2.4 Vlaams Bureau voor Sportbegeleiding (VLABUS)	43
2.5 De Stichting Vlaamse Schoolsport (SVS)	44
Hoofdstuk 5 - De overheidsstructuren die zich met sport inlaten	45
1. Op lokaal niveau : de gemeentelijke sportstructuren	45
1.1 Historiek van de gemeentelijke sport	45
1.2 Belangrijke aspecten bij de ontwikkeling van de gemeentelijke sport	46
1.3 Het gemeentelijk sportbeleid	48
1.4 De gemeentelijke sportraad	48
1.5 De gemeentelijke sportdienst	49

2.	Op provinciaal niveau : de provinciale sportstructuren	50
2.1	Inleiding	50
2.2	Belangrijke aspecten bij de ontwikkeling van de provinciale sport	51
2.3	Het provinciaal sportbeleid	51
2.4	De provinciale sportraad	52
2.5	De provinciale sportdienst	52
3.	Op gewestelijk vlak (Vlaamse Gemeenschap)	53
3.1	Historiek van het Vlaamse sportbeleid	53
3.2	Het Vlaamse sportbeleid	53
3.3	De Vlaamse Sportraad en de adviserende beroepscommissie voor sportaangelegenheden	54
3.4	Bloso	55
3.5	Verankering van het sportbeleid	60
3.6	Overige Departementen van de Vlaamse Gemeenschap die zich met sport inlaten	61

DEEL 2: Beschrijving van de verschillende structuren inzake sport en lichamelijke opvoeding in het Franstalige landschap 62

Hoofdstuk 1 - Algemene beschouwingen over de sport in de Franse Gemeenschap	63
1. Inleiding	63
2. De democratisering van de sport	64
3. Sportparticipatie	66

Hoofdstuk 2 - De lichamelijke opvoeding op school	75
1. Inleiding	75
2. De structuur van het onderwijs in de Franse Gemeenschap	75
3. De lessen lichamelijke opvoeding in het onderwijs	76

Hoofdstuk 3 - De private sportstructuren	79
1. Wettelijke voorschriften en maatschappelijke evoluties die de werking van de sportfederaties wijzigen	79
2. Coördinatiestructuren in de Franse Gemeenschap	80

Hoofdstuk 4 - De openbare sportstructuren	87
1. De gemeentelijke sportstructuren	87
2. De provinciale sportstructuren	87
3. De sportstructuren op regionaal en communautair niveau	90

DEEL 3: Beschrijving van de verschillende structuren inzake sport en lichamelijke opvoeding in het Duitstalige landschap	105
1. Het bestuur van sportaangelegenheden	105
2. De sportstructuren	105

DEEL 4: Beschrijving van de verschillende structuren op het federaal (nationaal) niveau	107
1. De private sportstructuren	107
1.1 De nationale sportkoepels	107
1.2 Deelname aan de nationale federaties	107
1.3 De overkoepelende federale structuur BOIC/COIB	110
2. De overheidsstructuren	112
2.1 Ministerie van Binnenlandse zaken	112
2.2 Ministerie van Landsverdediging	112
2.3 Ministerie van Verkeer en Infrastructuur	112
2.4 Ministerie van Justitie	112
3. Acties	112
3.1 Straatvoetbal - Buurtbal	112
3.2 Special Olympics	114
DEEL 5: Beschrijving van de verschillende structuren inzake sport en lichamelijke opvoeding op het Europees/internationaal niveau	117
1. De private Europese/internationale sportstructuren	117
1.1 De internationale sportfederaties	117
1.2 Het Internationaal Olympisch Comité (IOC)	117
2. De Europese/internationale overheidsstructuren	119
2.1 Raad van Europa	119
2.2 UNESCO	122
Lijst van afkortingen	123
Referenties	125

Sport speelt een belangrijke rol in het leven van veel mensen. Men spreekt van de “versporting” van de samenleving. Sport is niet langer enkel een vrijetijdsaangelegenheid, maar heeft linken met heel veel andere aspecten en geledingen in de maatschappij en manifesteert zich op verschillende wijzen: groei van actieve en passieve sportbeoefening, toename van verschillende sportachtige activiteiten, stijging van het aantal sportaccommodaties, groeiende sportindustrie en toenemend (maatschappelijk) belang van sport voor opvoeding, gezondheid en integratie. De besmetting door het “sportvirus” is alom: van top tot recreatie, van bedrijfsfitness tot kick-sporten, de media, het imago van producten, ...

“Sport is goed voor lichaam en geest” is een stelling waarover iedereen het eens is, maar daarnaast zijn ook heel wat negatieve aspecten te bespeuren.

Sport is geen eiland in, maar een onderdeel van de samenleving. Ontwikkelingen in de samenleving hebben grote invloed op de wijze, waarop de mensen sport kunnen of willen bedrijven. Dit houdt in dat de evoluties in de maatschappij van betekenis zijn voor de sport. Sport is ingebed in waarden, normen en gewoonten die gelden in de samenleving. Momenteel wordt in verschillende sectoren van de samenleving heel wat aandacht besteed aan waarden en normen. En de sport ontsnapt niet aan deze gestegen interesse en kritische beoordeling.

Hoe kan de sport - als vorm van menselijke ontplooiing en met een sociaal-integratieve functie - zich ontwikkelen in een veranderende samenleving?

Wat zijn de invloeden van de verschillende maatschappelijke ontwikkelingen op de sport?

Wat verwacht de ruimere samenleving, zowel actieve sporters, als passieve sporters en niet-sportievelingen van de sport?

Met deze vragen in het geheugen zal de Koning Boudewijnstichting een toekomstgerichte reflectie voeren over de relatie samenleving – sport.

Op de eerste plaats kregen verschillende onderzoeksinstellingen de opdracht van de Stichting om over diverse thema’s, telkens gelinkt aan de sport, een rapport te maken op basis van bestaande studies en onderzoeken. Het voorliggend rapport is eerder een beschrijving over hoe de sport georganiseerd is in België.

Andere rapporten zijn er met o.m. de volgende thema’s: “media en sport”, “economie en sport”, “arbeid en sport”, ...

Een reeks van drie seminaries, die plaats vonden in het voorjaar van 2000 voedden het toekomstverkennd proces. Praktijkmensen reageerden op enkele van de thematische rapporten.

Later in het jaar wordt een commissie “Samenleving & Sport” opgericht. Deze commissie zal over de nodige tijd en middelen beschikken om aan de Stichting een rapport af te geven met denkpistes en aanbevelingen over de relatie tussen de samenleving en de sport.

Koning Boudewijnstichting
Oktober 2000

DEEL 1:

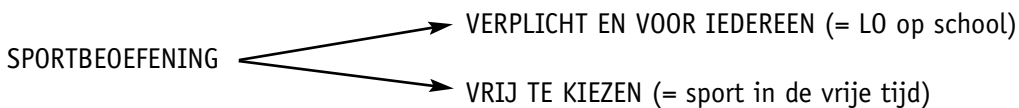
Beschrijving van de verschillende structuren inzake sport en lichamelijke opvoeding in het Nederlandstalige landschap

Een indeling geven van de structuren die er in Vlaanderen en daarbuiten in de sportsector werkzaam zijn, is geen sinecure. Sportbeoefening is immers een zeer ruim begrip en kan op zeer veel verschillende manieren gebeuren. Je kan aan sport doen op school tijdens de lessen LO, je kan in je eentje of met een vriend gaan joggen, je kan een partijtje tennis spelen in een club, je kan een sportkamp volgen van de gemeente of bij BLOSO, je kan aërobicslessen volgen in een fitnesscentrum of je kan in het weekend meedoen met je club aan voetbalcompetities. Allemaal vormen van sportbeoefening waarmee al dan niet een echte sportstructuur gemoeid is.

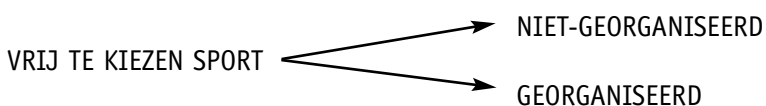
Om ergens toch iet of wat structuur te brengen in het kluwen van organisaties die zich met sport inlaten, zal eerst worden uitgegaan van de tweedeling “verplicht - vrij te kiezen”. Op school maakt lichamelijke opvoeding deel uit van het verplichte vakkenpakket en aldus krijgt elke leerling een algemene fysieke en sportieve opvoeding mee. Hoe de schoolse lichamelijke opvoeding er precies uitziet, komt uitgebreid aan bod in hoofdstuk 2.

In de vrije tijd kan men echter kiezen om nog meer aan sport te doen in verschillende types van organisaties. Dit wordt ook soms de vrije of buitenschoolse sport genoemd.

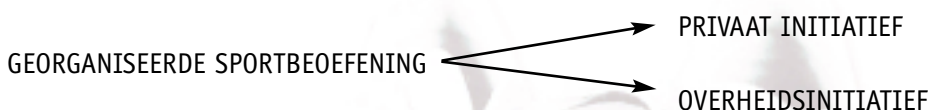

De sport die vrij gekozen kan worden, kunnen we nog verder indelen in “georganiseerd en niet-georganiseerd”. Onder niet-georganiseerde sportbeoefening verstaan we die activiteiten zonder sterke verenigingsbinding, zoals bv. een partijtje badminton spelen op vakantie of af en toe gaan fitnessen of gaan zwemmen of surfen.

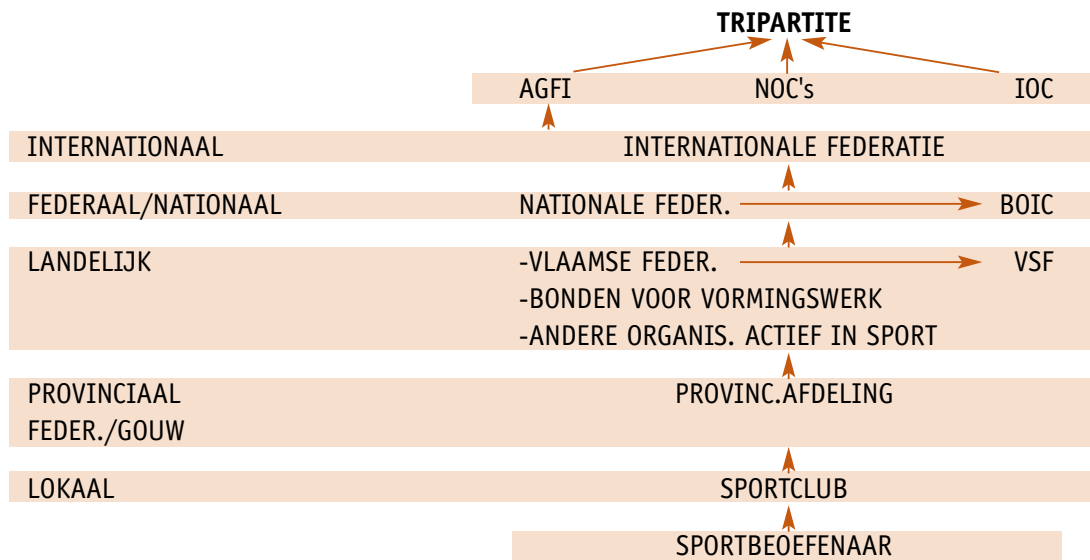
In de praktijk kan een echte tweedeling georganiseerd-niet-georganiseerd echter niet gemaakt worden en moeten we eerder spreken van een continuüm van graad van georganiseerdheid. Een voorbeeld van een sterk georganiseerd verband is een volleybalclub met regelmatige trainingen en wedstrijden, in het midden kan zich bv. een vriendensportclubje situeren dat af en toe samenkomt om verschillende sporten uit te proberen en aan de andere kant hoort dan bv. de jogger die in zijn eentje ettelijke kilometers aflegt in het lokale stadspark of recreatiedomein. De verschillende vormen van ongeorganiseerde of los georganiseerde sportbeoefening komen aan bod in hoofdstuk 3.

De georganiseerde sportbeoefening kan dan weer verder worden opgedeeld in “het private en het overheidsinitiatief”.

De verschillende organisaties die zich binnen de private georganiseerde sportsector bewegen op de verschillende niveaus worden uitgebreid besproken in hoofdstuk 4. Daarbij zal volgende globale indeling gehanteerd worden (met dien verstande dat wat het niveau Vlaams Gewest/Vlaamse Gemeenschap overstijgt, aan bod zal komen in deel II (Franstalige Gemeenschap), deel III (Duitstalige Gemeenschap), deel IV (Federaal niveau) en deel V (Europees/Internationaal niveau).

In hoofdstuk 5 komen de overheidsstructuren die zich hoofdzakelijk of zijdelings met sport inlaten aan bod. Ook daar wordt een bespreking volgens niveau van werking gehanteerd, die er concreet als volgt uitziet (met dien verstande dat wat het niveau Vlaams Gewest/Vlaamse Gemeenschap overstijgt, aan bod zal komen in deel II (Franstalige Gemeenschap), deel III (Duitstalige Gemeenschap), deel IV (Federaal niveau) en deel V (Europees/Internationaal niveau).

INTERNATIONAAL.....	UNESCO
EUROPEES.....	RAAD VAN EUROPA EUROPESE GEMEENSCHAP
FEDERAAL.....	BINNENLANDSE ZAKEN JUSTITIE LANDSVERDEDIGING VERKEER EN INFRASTRUCTUUR
GEWESTELIJK.....	MINISTER VAN SPORT VLAAMSE SPORTRAAD BLOSO ANDERE VLAAMSE DEPARTEMENTEN
PROVINCIAAL	GEDEPUTEERDE VOOR SPORTZAKEN PROVINCIALE SPORTRAAD PROVINCIALE SPORTDIENST
GEMEENTELIJK.....	SCHEPEN VOOR SPORT GEMEENTELIJKE SPORTRAAD GEMEENTELIJKE SPORTDIENST

I. Inleiding

Tot einde de jaren '60 was sport een voor iedereen verstaanbare term. Sport was duidelijk gedefinieerd en de grenzen tussen "sport" en "niet-sport" waren scherp afgebakend. Sport werd gekenmerkt door elementen als wedstrijd, winst en verlies, prestatie, records, ... Sport was een typisch "jong-menselijke activiteit" en werd meritocratisch genoemd. Sportverenigingen en sportfederaties rezen dan ook als paddestoelen uit de grond.

De democratiseringstendens van de jaren zeventig deed de Sport-voor-Allen ontstaan, een overkoepelende term voor tal van verschijningsvormen zoals de recreatiesport, de sportieve recreatie, ... Aldus verliepen de veranderingen en de ontwikkelingen in de sport volgens twee tegengesteld gerichte lijnen (Crum, 1991).

Eenzijds is er de lijn van de versporting van de sport waarbij de oorspronkelijke oriëntatie van prestatie- en wedstrijdgerichtheid (steeds sneller, hoger en krachtiger) van de traditionele sport steeds radicaler wordt voortgezet, en dit onder invloed van de toenemende sporttechnologie, de verhoogde mediabelangstelling en commercialisering. Het resultaat van deze ontwikkeling is een gecommmercialiseerde (en niet zelden vercommercialiseerde), vaak ook door de media geënceneerde topsport, die open dan wel gecamoufleerd professioneel wordt bedreven.

Anderzijds is er de lijn van de ontsporting van de sport omdat deze lijn uitloopt op bewegingsculturele vormen, die in al hun verscheidenheid gemeen hebben dat zij afstand nemen van objectieve prestatie, wedijver, winstverlies, uitgestelde lustbevrediging, zijnde kenmerkende principes van wat tevoren onder sport verstaan werd. Naast de democratiseringstendens in Europa, heeft ook de herontdekking van het lichaam in de kapitalistische westerse wereld katalyserend ingewerkt op de ontsporting van de sport. Na een lange periode, waarin de westerse cultuur het lichamelijke onderdrukte, wint de lichamelijkheid op allerlei gebieden aan belang (cosmetica, erotiek, culinair genot, ...). M.a.w. komt er een meer hedonistische instelling, waarin plezier en lustvol genieten op de voorgrond staan. Allerlei op lichaamservaring en -beheersing gerichte activiteiten treden op de voorgrond (aerobics, body-building, calanethics, ...).

Sport staat niet langer meer voor wedstrijdssport alleen, maar ook voor topsport, gezelligheidsport, avontuursport, gezondheidssport, ... Sport is niet langer een typisch jong-menselijke activiteit, maar een activiteit voor jong en oud, man en vrouw, validen en minder-validen. "Sport, zelfs ik doe het!" is de leuze geworden. Sport is niet alleen meer een verenigingssport maar een artikel dat op meerdere markten en door meerdere instanties wordt aangeboden. In ons land is daarenboven (een deel van) de bevoegdheid inzake sport verdeeld over verschillende departementen (cultuur, volksgezondheid, onderwijs, binnenlandse zaken...). Het sportlandschap is dus veelkleurig geworden: veelkleurig door de deelnemers, door het aanbod, door de motieven, door de organisatievorm, door de beoogde effecten, ...

2. Democrativering van de sport

Onder democrativering in de sport wordt vaak verstaan dat de sociale klasse minder relevant wordt bij de betrokkenheid van verschillende sporten, en dat statusbarrières verdwijnen die de sportprestaties en de beschikbaarheid van sport beïnvloeden (De Knop & Hoyng, 1998).

In 1969 was er een duidelijk sterk sociaal verschillende sportdeelname. Mannen en vrouwen die toen een hogere opleiding hadden genoten, die een hogere sociale beroepspositie bekleedden en die uit meer verstedelijkte middens kwamen, kenmerkten zich door een sportieve levensstijl, terwijl dit hoegenaamd niet het geval was bij de sociaal minder bedeelde (Taks et al., 1991).

Twintig jaar later, in 1989, was deze sportieve levensstijl reeds veel meer gemeengoed geworden. De laaggeschoolden, de mannen en vrouwen uit de lagere beroepsmiddens en uit de plattelandsgemeenten waren allemaal meegeëvolueerd naar een meer sportieve levensstijl, desalniettemin bleven er verschillen bestaan (Taks et al., 1991).

Kijken we naar het aantal verschillende sporttakken dat beoefend werd, dan is dit op 20 jaar (1969-1989) tijd duidelijk toegenomen. Toch blijven ook hier sociale verschillen bestaan. Mannen en vrouwen met een hogere opleiding of hogere socioprofessionele status, blijken nog steeds meer verschillende sporten te beoefenen dan mannen en vrouwen uit de lagere intellectuele en sociale kringen.

De dag van vandaag blijkt de sportbeoefening in Vlaanderen weinig prijselastisch te zijn, m.a.w. de hoogte van de toegangsprijs tot sportinfrastructuur heeft geen belangrijke invloed op de sportparticipatie van clubsporters. Echter vormen de lagere sociale klassen een uitzondering op deze algemene regel. Deze groep blijkt nog steeds beduidend gevoeliger te zijn voor prijschommelingen (Coopers & Lybrand, 1997).

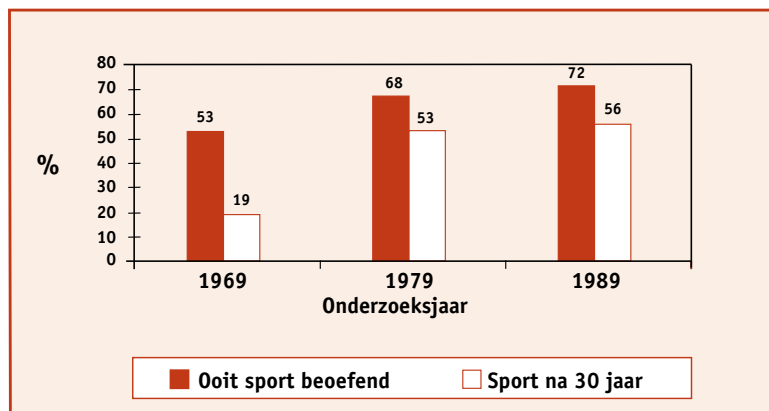
Deze bevinding werd ook door Donnelly (1995) aangetoond. Hij wijst erop dat het gebrek aan financiële middelen één van de belangrijkste beperkingen voor sportbetrokkenheid is. Een laag inkomen vermindert de keuze en beschikbaarheid van activiteiten en kan ook de wens om deel te nemen verminderen.

3. Sportparticipatie

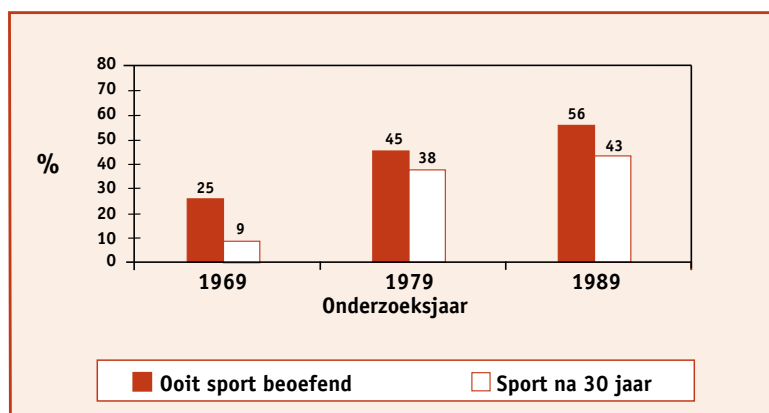
Tot de jaren zestig had de sportwereld een eenvormiger en eenduidiger karakter dan tegenwoordig. Sport werd toen nog gelijkgesteld aan georganiseerde wedstrijd sport. Mannen, en dan met name jonge mannen, domineerden onder de sporters. Door de explosieve groei in de jaren zestig en met name zeventig trad hierin verandering op. Stijgende lonen en vooral een toename van de vrije tijd vergrootten de vraag naar voorzieningen voor sport en recreatie. De overheid stak een handje toe door de financiering van sportaccommodaties en gelegenheden voor openluchtrecreatie. Tussen 1970 en 1985 werd het aantal sportaccommodaties verdubbeld tot vervijfvoudig. Tussen die periode steeg het aantal sporthallen met 174%, het aantal zwembaden met 174%, het aantal tennisbanen met 210% en het aantal openluchterreinen met 79%.

Deze groeiende mogelijkheden en behoeften hebben dientengevolge tot een sterke groei van het aantal sportbeoefenaars geleid. Onderstaande figuren illustreren dit.

SPORTBEOEFENING MANNEN 1969-1979-1989 (Taks e.a., 1991)

SPORTBEOEFENING VROUWEN 1969-1979-1989 (Taks, e.a., 1991)

In 1969 deed amper 19% van de mannelijke volwassenen en 9% van de vrouwelijke volwassenen aan sport, terwijl dit in 1979 respectievelijk 53% en 38% en in 1989 respectievelijk 56% en 43% bedroeg (Taks et al, 1991). Zowel bij de mannen als de vrouwen was vooral tussen 1969 en 1979 een sterke stijging in sportparticipatie waar te nemen. Dit is wellicht te wijten aan de talrijke sensibiliseringsacties in het kader van het "Sport-voor-Allen"-beleid, dat vooral in de zeventiger jaren hoogtij vierde.

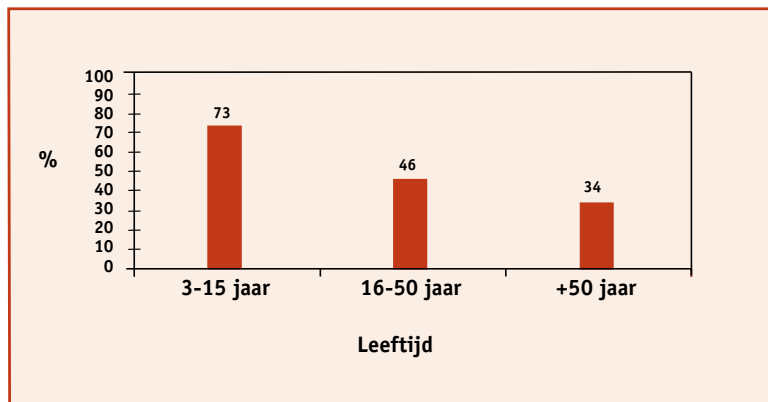
Deze groei in sportparticipatie werd in geen enkel ander maatschappelijk instituut bereikt. Want zowel de kerk (van 23 naar 9), culturele verenigingen (van 6 naar 4) als politieke verenigingen (van 3 naar 2) kenden tussen 1970 en 1990 allen een sterke daling in participatiegraad, daar waar de sportvereniging in die periode een enorme toename aan participanten boekte (van 16 naar 32).

De context waarin mensen de dag van vandaag sporten, is gevarieerder dan ooit. De sportbeoefening vindt niet alleen meer plaats in de sportvereniging, maar in toenemende mate ook op straat, in commerciële sporthallen, in bedrijven, op school, in fitnesscentra en op vakantie.

Daarbij past ook een grotere variatie aan betekenissen die mensen aan sport toekennen. Lichaamsvorming, gezondheid, avontuur, spanning, recreatie, sociale contacten en spektakel zijn enkele doelstellingen van sportbeoefening die in de loop der jaren belangrijker zijn geworden.

De dag van vandaag doet circa 73% van de Vlaamse jeugd (3 t.e.m. 15 jaar) aan sport. Men mag op grond van dit percentage aannemen dat vrijwel iedere jongere die dat wil ook gaat sporten en dat de overige 27% weinig in sport ziet. Van het aantal volwassenen (16 t.e.m. 50 jaar) beoefent 46% nog actief een sport, daar waar 34% van de senioren (ouder dan 50 jaar) nog aan sportbeoefening doet (Coopers & Lybrand, 1997).

SPORTBEOEFENING IN VLAANDEREN - ANNO 1997 (Coopers & Lybrand, 1997)

Uit deze gegevens is er tevens een trend waar te nemen dat naarmate mensen ouder worden, ze minder aan sport doen. De redenen om niet te sporten zijn:

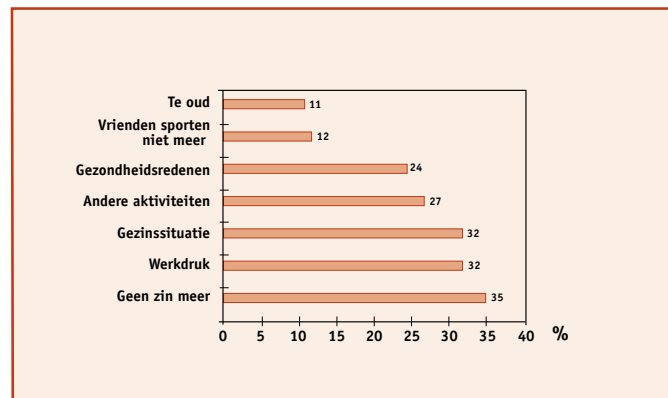
- geen interesse (48%)
- geen tijd (48%)
- andere hobbies (31%)
- slechte fysieke conditie (26%)
- geen energie meer na het werk (20%)

(Coopers & Lybrand, 1997).

Veranderingen in levensomstandigheden zijn vaak de oorzaak van deze veranderingen in sportgedrag. Het krijgen van een vaste baan met de daaraan dikwijls gekoppelde hoge werkdruk, verandering van de gezinssituatie en problemen met de gezondheid zijn belangrijke redenen om te stoppen met sporten. Nochtans blijkt onder volwassenen de voornaamste reden om te stoppen met sporten "het geen zin meer hebben" te zijn (Coopers & Lybrand, 1997).

In onderstaande tabel worden deze redenen van stoppen met sporten procentueel weergegeven.

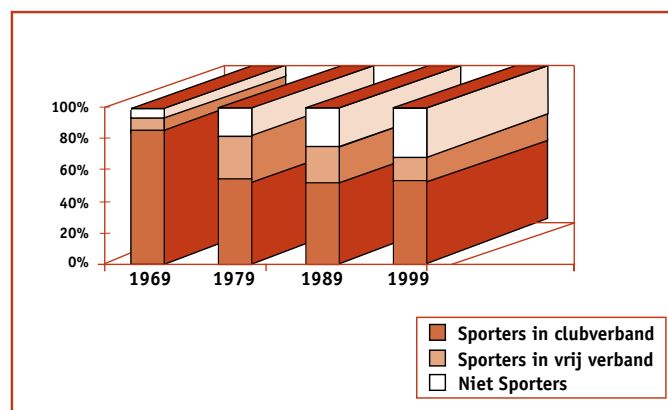
REDENEN OM MET SPORTEN TE STOPPEN (Coopers & Lybrand, 1997)

De motieven daarentegen om te blijven sporten zijn, in volgorde van dalende belangrijkheid, plezier (72%), gezondheid (63%), sociale contacten (53%), vanwege de vrienden (51%) en tot slot omdat sport als een nuttige vrijetijdsbesteding wordt ervaren (31%) (Coopers & Lybrand, 1997).

In de loop der jaren heeft de verenigingssport steeds aan leden bijgewonnen. In 1969 beoefende nog maar 6% van de volwassenen sport in clubverband. In 1979 was dit reeds 16,5% en in 1989 25,5% (Taks et al., 1991). De dag van vandaag bedraagt het aantal volwassen clubsporters reeds 31% (Coopers & Lybrand, 1997). Deze stijgende evolutie in verenigingsverband wordt in onderstaande figuur duidelijk geïllustreerd.

ORGANISATIEVORM VAN DE VOLWASSENEN SPORTBEOEFENAAR (Coopers & Lybrand, 1997)

64% van de sportende kinderen sport in clubverband, 68% van de sportende volwassenen en 49% van de sportende senioren. Van diegene die niet sporten maar dit wel zouden willen doen, geeft 31% van de volwassenen en 25% van de senioren aan dit in clubverband te willen doen (Coopers & Lybrand, 1997).

Leeftijdscategorie	Niet-sporter	Sporter Club					Totaal
		Recreatief (individueel)	Recreatief (clubverband)	Competitie	Topsport	School	
3-15	27%	20%	20%	27%	0%	6%	100%
16-50	54%	15%	20%	10%	1%		100%
50+	66%	17%	15%	2%	0%		100%

N.B.: De hier weergegeven percentages zijn berekend per leeftijdscategorie. De percentages die verder in het rapport gebruikt worden, zijn berekend als percentage van het totaal aantal sporters of van het totaal aantal niet-sporters binnen een bepaalde leeftijdscategorie (en zijn dus niet gebaseerd op de totale leeftijdscategorie).

Ook in een studie van Van Meerbeek e.a. (1992) worden dergelijke resultaten gevonden. Hij geeft aan dat sinds 1974 het aantal leden van sportclubs bijna verdubbeld is. Deze toename is zoals hierboven reeds is aangetoond, te wijten aan de stijgende participatie van volwassenen, maar ook aan de tendens om jonge kinderen steeds sneller in te lijven (Wylleman & De Knop, 1988).

Aan deze leeftijdsgroep, nl. de jongeren, willen we toch even speciale aandacht besteden.

Opeenvolgende wetenschappelijke rapporteren confronteren ons duidelijk met een drastisch toenemend sedentarisme wat gepaard gaat met een stelselmatig afnemende fitheid van onze jeugd (IOS, 1991). Vanuit het medisch schooltoezicht wordt de fysieke fitheid van jongeren ook aangeklaagd. Diverse geledingen en resoluties van seminaries en studiedagen ondersteunen de oproep aan de overheid om maatregelen te nemen om de fysieke conditie van jongeren te verbeteren. De aandacht werd hierop reeds gevestigd door een petitie in 1988 die het schrijnend tekort aan ruimte binnen het lesrooster op school voor lichamelijke opvoeding en gezondheidsopvoeding aankaartte. Ook in de ons omringende landen kan men soms een tendens tot afbouw van de lichamelijke opvoeding op school opmerken. Als argument hiervoor wordt vrijwel algemeen aangehaald dat er naast de school thans uitgebreide mogelijkheden tot sportbeoefening bestaan, zoals het sportverenigingsleven, de schoolsport, sportinitiatieprogramma's ingericht door gemeentelijke of provinciale sportdiensten, de fitnesscentra, sportkampen van BLOSO, ... Nochtans gaat men hier voorbij aan het feit dat dit netwerk aan sportmogelijkheden lang niet alle jongeren bereikt en dat men het roer in handen van de ouders geeft. Slechts zowat 46% van de jongeren is momenteel lid van een sportclub (Coopers & Lybrand, 1997).

Want wie geeft al dan niet de toelating om aan de naschoolse sport deel te nemen, wie stelt de nodige materiële en financiële middelen ter beschikking, ...? Uit onderzoek is dan ook komen vast te staan dat juist de ouders zeer belangrijke "socialisatie-agenten" zijn met betrekking tot sport. De redenen die jongeren zelf aangeven voor het niet beoefenen van een sport, is in eerste instantie omdat ze geen interesse hebben (50%), daarnaast ook omdat ze andere hobby's uitoefenen (40%) of omdat ze geen tijd hebben (28%). Andere minder aangehaalde redenen zijn: omdat ze zich te jong vinden (19%), ze geen energie meer hebben na schooltijd (13%), ze een te grote afstand moeten afleggen naar de sportaccommodatie (13%), omdat sport niet thuishoort in hun sociale leven (10%) en tot slot omdat sporten te duur is (10%).

4. Nieuwe en alternatieve sporten

De opkomst van nieuwe en alternatieve sporten kent de laatste jaren een enorme expansie. Denken we aan het inline-skaten, step-aerobic, snowboarden, bergbeklimmen, ... Eén voor één zijn dit sporten die doorheen de laatste jaren een steeds belangrijkere impact zijn gaan vormen op het sportgebeuren. Langzaam aan maar zeker, hebben deze sporten zelfs een plaats in het clubleven ingenomen, daar waar ze voorheen enkel in los verband werden beoefend.

5. Meer sportorganiserende instanties

Sinds de jaren tachtig heeft de overheid op het gebied van sportbeleid een evolutie meegemaakt van de voorziening in collectieve sportfaciliteiten naar een groeiend aantal private instellingen en ondernemingen. Deze trend tot privatisering in de sport, is een evolutie die de continuïteit van de publieke sportvoorzieningen in het gedrang brengt.

Ook vinden er veranderingen plaats in de sport als vrijetijdsbesteding. Als gevolg van de toenemende vrijetijdsindustrie met zijn grote aanbod, wordt sport binnen deze industrie beconcurrerd. Mensen hebben immers de keuze uit een aanbod van culturele, recreatieve, toeristische en sportieve mogelijkheden. Maar ook naast de concurrentie met andere vrijetijdsactiviteiten, ondergaat de sport zelf ook vele veranderingen.

Enerzijds is er de opkomst van alternatieve sportvormen binnen eenzelfde sport (vb. indoor voetbal naast het gewone veldvoetbal), wat leidt tot een toenemende concurrentie tussen een stijgend aantal sporten. Anderzijds bemerken we de alternatieve organisaties die ook sport aan de man brengen. Dus naast de traditionele sportclub zien we ook andere sportorganiserende instanties. Een goed voorbeeld hiervan zijn de vele fitnessclubs, die de sport gaan commercialiseren (De Knop et al., 1996).

I. Inleiding

In onze Westerse wereld is onderwijs een recht, zelfs een plicht voor iedereen van een bepaalde leeftijd. De schoolplicht in België bv. geldt tussen 6 en 18 jaar.

Concreet betekent dit dat alle leerlingen een basispakket aan leerstof over verschillende vakken te verwerken krijgen, wat bijdraagt tot hun algemene ontwikkeling en waardoor zij in staat zouden moeten zijn om een volwaardige rol te spelen in de moderne maatschappij.

Vroeger was onderwijs nationale materie en bestond er een eenvormige regeling voor gans België. Sinds de Grondwetsherziening van 1989 echter, werd het onderwijs toevertrouwd aan de drie Gemeenschappen. Vanaf dan voert Vlaanderen een autonoom onderwijsbeleid over de drie onderwijsnetten, waarin men probeert het eigentijdse en de kwaliteitsbewaking sterk op de voorgrond te zetten.

Intermezzo 1: De nieuwe federale staatsstructuur

België was oorspronkelijk een eenheidsstaat met een eenvoudige structuur. Die ging van het hoogste bestuur (de Staat), over het enige tussenniveau (de Provincie) tot het bestuur dat het dichtste bij de burger staat (de Gemeente).

Deze organisatie hield een hele tijd stand, maar in 1970 bleek dat culturele en economische noden nieuwe besturen vereisten. Er werd dan ook beslist om tussen Staat en Provincies twee nieuwe bestuursniveaus in te lassen, namelijk de Gemeenschappen en de Gewesten. Als gevolg van vier opeenvolgende Staatshervormingen, bevindt de beslissingsmacht zich niet meer uitsluitend in handen van een nationale Regering en een nationaal Parlement. Voortaan wordt het land bestuurd door verschillende partners, met gelijke rechten, die hun bevoegdheden autonoom, maar op verschillende gebieden uitoefenen.

De herverdeling van België is verlopen volgens twee grote krachtlijnen. De eerste, waar vooral de Vlamingen hadden op aangedrongen, betrof het taalgebruik en parallel daarmee alle culturele aangelegenheden. Deze krachtlijn heeft aanleiding gegeven tot de oprichting van de Gemeenschappen. Aan de Gemeenschappen werd de bevoegdheid gegeven om de culturele en de persoonsgebonden aangelegenheden te regelen. De persoonsgebonden aangelegenheden zijn die aangelegenheden waarin menselijke verhoudingen en de verzorging van personen centraal staan, met andere woorden de burger rechtstreeks aanbelangen en waarvoor de taal van belang kan zijn. Het zijn de zogenaamde “zachte materies”. België omvat welgeteld drie Gemeenschappen: de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap en de Duitstalige Gemeenschap. Meer bepaald behoren volgende domeinen tot de bevoegdheid van de Gemeenschappen:

- cultuur
- onderwijs
- audiovisuele media
- curatieve en preventieve geneeskunde
- jeugdbescherming
- taalgebruik

- wetenschappelijk onderzoek
- internationale betrekkingen rond de hierboven genoemde domeinen.

De tweede krachtlijn van de Staatshervorming is historisch gebaseerd op economische betrachtingen, vooral van de Walen, die over een grotere economische autonomie wensten te beschikken. Dat leidde tot de vorming van drie Gewesten: het Vlaamse Gewest, het Brussels Hoofdstedelijke Gewest en het Waalse Gewest. De drie Gewesten zijn territoriaal precies omschreven en ze zijn hoofdzakelijk bevoegd voor materies van economische aard, het zijn de zogenaamde “harde materies”. M.a.w. hebben de Gewesten de bevoegdheid in verband met de plaats- of grondgebonden aangelegenheden, zoals:

- ruimtelijke ordening en stedenbouw
- leefmilieu
- landinrichting en natuurbehoud
- huisvesting
- waterbeleid
- toezicht over ondergeschikte besturen (provincies en gemeenten)
- werkgelegenheid
- openbare werken
- vervoer
- economie
- kredietverlening
- buitenlandse handel
- landbouw
- energie
- wetenschappelijk onderzoek
- internationale betrekkingen over de hierboven genoemde terreinen.

Sport en lichamelijke opvoeding is een culturele aangelegenheid, dus is sport een gemeenschapsmaterie.

De nieuwe instellingen Gemeenschappen en Gewesten, zijn beleidsinstanties die bepaalde bevoegdheden overnemen van de eenheidsstaat. Vanaf 1993 is de Staatshervorming helemaal rond en spreekt men niet langer van een nationale, maar van een federale Staat, die is samengesteld uit Gemeenschappen en Gewesten.

De federale Staat blijft bevoegd voor alles wat met de belangen van het geheel van de Staat te maken heeft: financiën, landsverdediging, justitie, sociale zekerheid, buitenlandse betrekkingen en belangrijke delen van binnenlandse zaken en volksgezondheid.

In Vlaanderen ligt de situatie inzake bevoegdheden van Gemeenschappen en Gewesten eenvoudiger dan in het Franstalige landsgedeelte. Dit komt omdat de grenzen van Gemeenschap en Gewest samenvallen en deze bestuurd worden door eenzelfde Regering (de Vlaamse Regering) en eenzelfde Raad (de Vlaamse Raad). Langs Franstalige zijde koos men voor twee Regeringen en twee

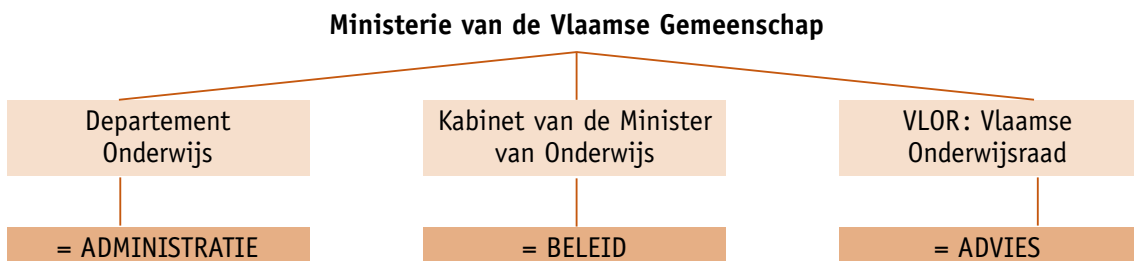
Raden: èèn voor de Franse Gemeenschap en èèn voor het Waalse Gewest. In dergelijke complexe situatie stelt zich het probleem van bevoegdheidsverdeling tussen Gemeenschappen en Gewesten natuurlijk wel.

2. De structuur van het onderwijs in Vlaanderen

De minister van Onderwijs en zijn kabinet zijn verantwoordelijk voor het algemeen beleid voor het onderwijs van alle netten. De opstelling van de overheid is dus voor alle netten gelijkwaardig.

De VLOR of de Vlaamse Onderwijsraad, adviseert de minister inzake het te voeren onderwijsbeleid, maar hij is niet verplicht om dit advies ook daadwerkelijk op te volgen.

Het Departement Onderwijs zorgt dan weer voor de administratieve diensten en ondersteuning van alle netten.

In Vlaanderen bestaan er drie onderwijsnetten naast elkaar, namelijk het Gemeenschapsonderwijs, het Gesubsidieerd vrije onderwijs (Katholiek Onderwijs) en het gesubsidieerd officieel onderwijs (Gemeentelijk en Provinciaal Onderwijs).

Elk van deze netten heeft een eigen pedagogische identiteit en wordt bestuurd door een overkoepelend beleidsorgaan:

- Gemeenschapsonderwijs (vroeger Rijksonderwijs):
 - Raad voor het Gemeenschapsonderwijs
- Gesubsidieerd vrij onderwijs
 - VSKO (Vlaams Secretariaat voor het Katholiek Onderwijs)
- Gesubsidieerd officieel onderwijs
 - CVPO (Cel voor het Vlaams Provinciaal Onderwijs)
 - OVSG (Onderwijscel voor Steden en Gemeenten).

3. De verschillende onderwijsniveaus

Volgende types en niveaus van onderwijs kunnen in Vlaanderen onderscheiden worden:

- Basisonderwijs: kleuter en lager onderwijs
- Secundair Onderwijs: eerste tot derde graad
- Hoger Onderwijs:
 - Universitair Onderwijs
 - Niet-universitair Onderwijs:
 - HOLT: Hoger Onderwijs Lange Type
 - HOKT: Hoger Onderwijs Korte Type
- Buitengewoon Onderwijs: voor kinderen met leerproblemen of bijzondere handicaps
- Onderwijs voor Sociale Promotie: avond- en weekendonderwijs, tweedekansonderwijs, ...

Vanaf 1 september 1989 werd in alle onderwijsnetten de eenheidsstructuur geleidelijk ingevoerd, wat voor meer uniformiteit inzake programma's en leerstof zorgde. Door de eenheidsstructuur ontstonden volgende onderwijsvormen vanaf de tweede graad binnen het secundair onderwijs:

- ASO: Algemeen Secundair Onderwijs
- TSO: Technisch Secundair Onderwijs
- BSO: Beroeps Secundair Onderwijs
- KSO: Kunst Secundair Onderwijs.

In de eerste graad van het Secundair Onderwijs kan een leerling enkel een keuze maken uit de gewone doorstroming A of een B-variant die dan eerder voorbereidt op het Beroeps Secundair Onderwijs. Na de zes jaren van het BSO, KSO of TSO doorlopen te hebben, kan een leerling ook nog opteren om een zevende specialisatiejaar te volgen. Leerlingen die uit het ASO komen kiezen doorgaans voor een verdere hogere opleiding, al dan niet aan een universiteit.

4. Het vak Lichamelijke Opvoeding binnen het onderwijs

Het vak lichamelijke opvoeding kunnen we terugvinden in de verschillende onderwijsgraden.

In het laagste niveau (kleuteronderwijs) is het vak LO geen verplicht programma-onderdeel. Sommige scholen engageren echter wel een zwemleraar op losse basis, zodat de kinderen reeds tijdens de kleuterklas hun eerste zwemlessen krijgen. Ook allerlei bewegingsactiviteiten kunnen aan bod komen, maar dit gebeurt meestal niet op een erg systematische manier.

Vanaf het eerste jaar lager onderwijs vormt het vak LO wel een verplicht onderdeel van het leerprogramma en hiervoor dienen wekelijks twee uren te worden vrijgemaakt. Tijdens de eerste jaren van het lager onderwijs ligt het accent in de les LO op spelvormen en creatieve bewegingsactiviteiten die de psychomotoriek en basisbewegingsvaardigheden van de kinderen verbeteren. Vanaf de leeftijd van 10 jaar kan gestart worden met het aanleren van meer specifieke sporttechnieken en sportspelen.

De lessen LO worden ofwel door een taakleerkracht (regent LO of bijzonder leermeester LO) gegeven, ofwel door de gewone klasseleraar. In deze tijd van besparingen is het meestal zo dat de gewone leerkracht instaat voor de lessen LO, alhoewel hij hiervoor geen specifieke opleiding heeft gehad. Het spreekt vanzelf dat de kwaliteit van de lessen LO hierdoor niet altijd even optimaal is.

Ook in het secundair onderwijs maakt lichamelijke opvoeding deel uit van de verplichte vakken. In alle jaren is een minimum van twee uren LO per week verplicht. Voor de invoering van het eenheidstype was het echter meestal zo dat in het katholieke net twee uren en in het Gemeenschapsonderwijs drie uren per week gegeven werden.

Een regent LO kan lesgeven in het eerste tot en met het vierde jaar secundair onderwijs, daar waar een licentiaat vooral in de laatste drie jaren wordt ingezet (hij kan ook terecht in de eerste drie jaren, maar dan wel aan de wedde van een regent).

De leerstof binnen de lessen LO van het secundair onderwijs bestaat uit meer gevorderde bewegingsvaardigheden, sportspelen, dansante activiteiten en een aantal lifetime sporten. De leerkracht LO dient het specifieke leerplan voor een bepaalde graad en oriëntatie te volgen, alhoewel er binnen zo'n leerplan natuurlijk wel plaats is voor een zekere persoonlijke inbreng.

Op het niveau van het hoger onderwijs, zowel binnen als buiten de universiteit, is lichamelijke opvoeding niet in het programma opgenomen. Binnen bepaalde opleidingen, zoals die van opvoeder of licentiaat of regent LO, komen deze cursussen uiteraard wel voor.

HOOFDSTUK 3: De ongeorganiseerde of los georganiseerde sport

Zoals reeds in de inleiding werd aangehaald, bestaat er niet zoiets als één type van ongeorganiseerde of los georganiseerde sport. Vandaar dat in dit hoofdstuk een aantal typische vormen van losse of vrijblijvende, niet sterk gestructureerde sport besproken zullen worden, zonder te pretenderen volledig te zijn.

1. De ongeorganiseerde sportbeoefening

Onder ongeorganiseerde sportbeoefening verstaan we de sport die op zuiver individuele basis of onder vrienden beoefend wordt, los van enige structuur. Denk bv. aan de jogger die een aantal maal per week rondjes in het park loopt, of een familie die op zaterdagmiddag samen gaat zwemmen of twee vrienden die eens per week een partijtje squash spelen.

Typisch voor deze vorm van sporten is dat deze zonder begeleiding gebeurt, alhoewel sommigen voor de technisch moeilijkere sporten zoals bv. tennis of squash eerst een aantal initiatielessen nemen.

Men spreekt hier weliswaar van ongeorganiseerde sportbeoefening, maar voor sommige sporten kan men niet anders dan beroep doen op een externe organisatie voor de noodzakelijke accommodatie. Deze accommodatie kan zowel door een openbare instelling (bv. een zwembad van een gemeentelijke sportdienst of een watersportplas van BLOSO) als door een privé-organisatie (bv. tennisvelden of squashcourts) ter beschikking gesteld of verhuurd worden. Vaak kan men in deze accommodaties ook terecht voor de huur van eventueel sportmateriaal (bv. paarden in manèges, boten of surfplanken in een watersportcentrum).

2. De sport op vakantie

Een tweede voorbeeld van ongeorganiseerde sport is de sport die velen tijdens vakanties beoefenen. De redenen waarom mensen die niet of zeer onregelmatig aan sport doen, dit op vakantie dan wel doen, ligt voor de hand. Men heeft er plots de tijd voor, de omgeving is vaak aanlokkelijk om sportief actief te zijn en vaak worden op vakantiebestemmingen verschillende sportmogelijkheden of pakketten aangeboden.

Anderen opteren dan weer voor een echt sportarrangement, waarbij 1 sport of verschillende sporten de hoofdbrok vormt of vormen van het vakantieprogramma. Denk bv. maar aan een skireis, een watersportvakantie, een trektocht of een fietstocht. Ook hier kan de reiziger ofwel zelf zijn sportprogramma opstellen en vormgeven en bv. enkel voor het gebruik van materiaal en accommodatie een beroep doen op een organisatie. Daarnaast kan men natuurlijk ook een volledige sportreis boeken bij bv. Club Med of een skireisorganisator zoals JOSK, waarin alles gaande van accommodatie tot maaltijden over materiaal, initiatielessen en begeleiding inbegrepen is.

Een specifieke vorm van sportvakanties voor kinderen en jongeren zijn de sportkampen tijdens de schoolvakanties. Deze sportkampen bieden kinderen een ideale mogelijkheid om kennis te maken met verschillende sporttakken en zijn voor veel werkende ouders een oplossing voor het probleem van de opvang van hun kinderen tijdens de vakantieperiodes. Sportkampen worden zowel in internaats- als externaatformule aangeboden en men kan kiezen voor een omnisporkamp of een stage waarop slechts één sport aan bod komt. Ook combinaties met bv. taal- of computerlessen worden door een aantal organisaties aangeboden. De aanbieders van sportkampen situeren zich zowel in

de private (bv. organisaties als Freetime), de niet-commerciële (sportfederaties zoals BVLO of Sportievak) als in de openbare sector (BLOSO of gemeentelijke sportdiensten). Non-profit aanbieders kunnen via BLOSO zelfs subsidies verkrijgen voor de organisatie van hun sportkampen, op voorwaarde dat deze natuurlijk aan een aantal specifieke criteria voldoen bv. inzake aantal uren sport die op het programma staan of inzake de kwalificaties van de lesgevers.

15% van de volwassenen/senioren en 75% van de kinderen/jeugd namen ooit deel aan een sportkamp. Dit kamp werd georganiseerd door de volgende instanties (naar Coopers & Lybrand, 1997):

Volwassenen/senioren		Kinderen/jeugd	
BLOSO	61%	gemeente	37%
privé-initiatief	28%	BLOSO	29%
federatie	16%	privé-initiatief	29%
gemeente	8%	federatie	21%
		provincie	3%

3. De Sport + club

Een specifiek voorbeeld van een los organisatorisch verband om sport binnen te beoefenen is een Sport + club. Deze zijn de laatste 20 jaar ontstaan tengevolge van de intensieve Sport-voor-Allen-campagnes van BLOSO in de jaren '70.

Een Sport + club is meestal een informele feitelijke vereniging, die bestaat uit een groep van mensen die geregeld één of meerdere sporten in recreatief verband beoefenen. De nadruk in deze "clubs" ligt meestal op het sociale contact en een vrijblijvende en gevarieerde sportbeoefening.

Soms evolueren deze losse structuren tot een echte sportclub die zich aansluit bij een sportfederatie om bv. regelmatig aan competities te kunnen deelnemen.

4. Het commerciële sportaanbod

Een vierde vorm van eerder los georganiseerd sporten gebeurt binnen het commerciële circuit. Binnen dit profit of commerciële circuit wordt sport gebruikt als middel om er financieel beter van te worden. Voorbeelden van commerciële organisaties binnen de sportsector zijn fitness- en aerobicscentra, manèges, tenniscentra, private zwembaden, jachthavens, golfcentra, ... Sommige van deze organisaties, zoals bv. minigolfparken, jachthavens of tenniscentra hebben hun business in het louter verhuren van hun accommodatie. De meeste commerciële sportorganisaties zorgen echter ook voor lessen of trainingen. Denk bv. maar aan een golfclub of een aerobics- of fitnesscentrum. De kritiek die vaak geuit wordt op de commerciële sportsector is dat men enkel denkt aan het geld verdienen en dat de kwaliteit van het sportaanbod soms te wensen overlaat. Sommigen zijn dan ook voorstander van voorschriften en een sterke controle van overheidszijde. Anderen vinden dan weer dat men het economische principe van het "invisible hand" moet laten werken. In dit economisch model gaat men ervan uit dat als een bepaalde dienst of product niet goed is er ook geen vraag van de klant meer naar gaat bestaan, waardoor de organisatie na verloop van tijd vanzelf van de markt gaat verdwijnen.

Alhoewel er in veel van deze organisaties ook gesproken wordt van een lidmaatschap of membership (waarvoor meestal een serieus bedrag dient betaald te worden), betreft het hier een veel vrijblijvender vorm van sporten dan bv. binnen clubverband. Deze organisaties zijn er meestal op gericht dat ieder bijna op eender welk moment van de dag (en soms zelfs de avond of de nacht) kan komen sporten en zo frequent als men zelf wil. Deze vrijblijvendheid heeft dan weer voor nadeel dat er in deze sector een zeer grote drop-out heerst onder de leden. Vandaar dat uitbaters van bv. fitnesscentra proberen om een aantal typische elementen van de klassieke sportclub (bv. extrasportieve activiteiten zoals een barbecue of een clubuitstap of een recreatieve laddercompetitie) ook in hun werking te introduceren om zo het sociaal contact tussen de leden en hun verbondenheid met het centrum te stimuleren.

5. De occasionele sportbeoefening in andere organisaties

In maatschappelijke instituties met uiteenlopende doelstellingen, zoals bv. jeugdbewegingen, migrantenwerkingen, gevangenissen, politie of brandweer worden ook vaak sportactiviteiten op het programma gezet. Dit gebeurt omdat de organisatie dit nuttig acht in het kader van zijn of haar doelstellingen of om de deelnemers te vormen, te recreëren of te binden. Sport wordt hier dus gebruikt als middel om andere doelstellingen te helpen realiseren.

Een organisatie die zich niet onmiddellijk in de sportieve sector situeert maar die op wereldvlak een enorme rol heeft gespeeld in de verspreiding van de sport en het verbeteren van de opleiding van de kaders in de sport, is de YMCA-YWCA. Sporten zoals volleybal en basketbal werden bv. in de sportzalen van deze organisatie geboren, verder ontwikkeld en gepromoot.

De structuren die zich binnen de private sector met georganiseerde sportbeoefening of een deelaspect ervan inlaten, kunnen afhankelijk van hun niveau van werking worden ingedeeld in volgende categorieën:

- lokale werking
- provinciale of landelijke werking
- federale of nationale werking
- internationale werking.

In dit hoofdstuk zullen de verschillende private sportstructuren, hun doelstellingen, structuur en werking achtereenvolgens besproken worden aan de hand van de hierboven vermelde indeling.

1. Op lokaal niveau : de sportclubs

De klassieke sportclubs zoals wij ze nu kennen, zijn ontstaan in Engeland in de loop van de 19^e eeuw, parallel met de ontwikkeling van de moderne sport. Vooral bij het ontstaan van de balspelen, waarbij twee teams tegen elkaar uitkwamen, was een zekere vorm van georganiseerdheid en geïntegreerd samenspel noodzakelijk. De Engelse kostscholen vormden een ideale groeibodem voor de sportspelen en al gauw ontstonden echte clubs, waarbinnen er regelmatig getraind werd en aan wedstrijden werd deelgenomen. Engelse emigranten introduceerden deze sportspelen ook in andere landen over de ganse wereld, zodat sport en de verschillende sportspelen een steeds ruimere verspreiding kenden.

Naast deze sportieve beweging die in Engeland ontstond, is echter ook nog een andere trend van belang. In het begin van de 19^e eeuw ontstond immers in Duitsland het turnen, dat vervolgens ook in andere Europese landen werd geïntroduceerd. Zo werd in Antwerpen bv. de eerste turnclub gesticht in 1839 onder leiding van Isenbaert.

Een derde midden waarbinnen in de 19^e eeuw georganiseerde sportbeoefening ontstond waren de universiteiten. Vele studenten bleken fervente sporters in hun vrije tijd en ze verenigden zich in universitaire sportclubs.

In de loop van de 20^e eeuw kende sport in zijn verschillende vormen een stijgende bekendheid en groei. Overal rezen clubs uit de grond en het aantal nieuwe sporten dat ontstond was niet meer bij te houden. Tegenwoordig vindt men in de buurt bijna voor eender welke sporttak een geschikte club.

1.1 Wat is een sportclub?

“De sportclub” definiëren is geen eenvoudige zaak. In de literatuur vinden we tal van kenmerken terug die aan de sportclub worden toegeschreven: vrijwillig lidmaatschap, democratische beslissingen, leden kunnen naar eigen competentie en interesse sport beoefenen, medewerking van vrijwilligers, ... Of elk van deze kenmerken van toepassing is op elke sportclub, kan sterk in twijfel worden getrokken. We hanteren de definitie (De Knop, 1992): “de sportclub is een vereniging met sportieve en sociale motieven waar één of meerdere sporten of sportvormen worden beoefend in georganiseerd verband en waar er al dan niet wordt deelgenomen aan officiële wedstrijden”.

Volgens een recent onderzoek van Coopers & Lybrand (1997) zou Vlaanderen ongeveer 17.000 sportclubs tellen. Uit een in 1990 uitgevoerd onderzoek kwam men tot een schatting van 14.000 sportclubs (aangesloten bij een gesplitste, Vlaamse sportfederatie) en een 5.000 sportclubs (gelegen in Vlaanderen en aangesloten bij een unitaire sportfederatie) (IOS, 1991).

Een vereniging wordt gekenmerkt door de aanwezigheid van een bestuur, dat het organisatorische op zich neemt, en leden die van de diensten gebruik maken. Deze structuur functioneert volgens bepaalde richtlijnen en afspraken, die meestal verwoord staan in statuten en een huishoudelijk reglement. Binnen een vereniging of club is er meestal sprake van een sterke gezamenlijke visie of filosofie die gevolgd wordt door de leden en het bestuur, waardoor een zeer hechte clubbinding ontstaat. In de meeste sportclubs is dit een louter sportieve filosofie, alhoewel er soms ook een duidelijke religieuze of politiek-ideologische invalshoek achter de sportieve visie schuilt.

GROOTTE VAN DE VLAAMSE CLUBS (De Knop et al. 1991)

Aantal leden per club	Verhouding
< 100 leden	49%
100 - 200 leden	28%
> 200 leden	23%

De meeste clubs in Vlaanderen (49 %) zijn eerder van het kleine type (< dan 100 leden), zo blijkt uit het IOS-onderzoek van 1991. Clubs van > 200 leden maken ongeveer 23 % uit van het totaal en 28 % telt tussen de 100 en 200 leden. De grootte van de clubs lijkt samen te hangen met het al dan niet aanbieden van wedstrijdsport. Clubs die geen wedstrijdsport aanbieden zijn opvallend kleiner en clubs waarin slechts een beperkte groep aan wedstrijden deelneemt, maar die voornamelijk recreatieve beoefenaars kennen (zoals bv. turnclubs), zijn bij de grootste.

Het wedstrijd- of prestatie-element is inherent aan vele sporttakken, vooral de sportspelen. Voorbereiding op en deelname aan wedstrijden maken dan ook meestal een belangrijk onderdeel uit van de clubactiviteiten. Toch wil niet iedereen aan competitiesport doen. Afhankelijk van het type sport dat wordt aangeboden, kan men echter in sommige clubs kiezen tussen recreatie- of prestatiesport. Denk bv. aan een zwem- of turnclub, waar slechts een beperkt aantal leden aan wedstrijden deelneemt. In basket- of voetbal wordt dit natuurlijk iets moeilijker. De trainingen zijn meestal zodanig afgestemd op de wedstrijden, dat je bijna niet anders kan dan er aan meedoen.

In sommige clubs heerst er een duidelijke spanning tussen de afdelingen recreatie- en competitie-sport, veelal omdat de laatste groep meestal de beste trainers en accommodatie en de meeste financiële middelen toegestopt krijgt. Belangrijk is dat het bestuur een gezond evenwicht weet te vinden inzake de ondersteuning van de verschillende afdelingen.

De Vlaamse sportclubs houden zich voornamelijk met één sportdiscipline of met een groep van gelijksoortige sportdisciplines bezig (bv. duiken, zwemmen, reddend zwemmen en schoonspringen binnen eenzelfde club). Men spreekt dan ook van unisportverenigingen. Clubs die zich voornamelijk met recreatiesport inlaten bieden soms ook verschillende sporttakken aan binnen eenzelfde clubstructuur. Dit type sportclub noemt men een omni- of een multisportvereniging.

Een omnisportclub waarin verschillende wedstrijdssporten beoefend worden, blijkt in de praktijk echter meestal niet goed te functioneren. De verschillende afdelingen zijn immers aangesloten bij verschillende koepelstructuren voor deelname aan wedstrijden, wat soms een ander beleid en financiële verdeling noodzaakt waardoor de samenwerking en communicatie niet optimaal verlopen.

Het gros van de clubs situeert zich in de non-profit of not-for-profit-sfeer, wat betekent dat sport echt het doel is en het financiële enkel dient om het sportieve clubdoel te kunnen realiseren. Daarnaast vinden we in sommige wedstrijdssporten en dan vooral in de hogere divisies, echter ook clubs die in het zuiver commerciële circuit zitten. Deze organisaties worden gemanaged als een echt bedrijf en sport lijkt daar eerder een middel om de bedrijfsdoelstelling, zijnde winst maken, te realiseren. Sport kan dus naast kleinschalig en amateuristisch, ook big business betekenen. De topsporters in deze clubs zijn vaak professionals die in loondienst werken bij de club en die leven van hun sport.

De leden van een sportclub zijn meestal jongeren of jongvolwassenen, die in verschillende leeftijds- of wedstrijdscategorieën hun sport beoefenen. Omwille van de stijgende concurrentie op de sportmarkt, zien we echter dat clubs en federaties proberen om via een specifiek aanbod steeds jongere kinderen in te lijven. Voorbeelden van dergelijke specifieke programma's voor jonge kinderen zijn het duiveltjesvoetbal of het kleuterturnen. Sommige sporten zoals petanque of bowling trekken dan weer een volwassen publiek aan en binnen andere sporttakken kan je bijna je hele leven actief blijven (bv. turnen, zwemmen, tennis, ...).

1.2 Structuur en werking van een sportclub

Bij de oprichting van een sportclub hebben de stichters de keuze tussen twee soorten juridische vormen voor hun vereniging, namelijk een feitelijke vereniging of een vereniging zonder winst-oogmerk (vzw).

Voor het oprichten van een *feitelijke vereniging* moet men aan geen specifieke verplichtingen voldoen. Elke groep mensen die overeenkomen op een duurzame manier een verenigingsdoel te realiseren en waarvan de werking niet in strijd is met de algemene bepalingen van het burgerlijk wetboek is in principe een perfect legale feitelijke vereniging. De vereniging op zich leidt geen zelfstandig bestaan en enkel de leden ervan hebben rechten en plichten.

Vooraleer men echter kan spreken van een vzw moeten alle bepalingen van de wet van 1921 op de vzw's worden ingevuld. De belangrijkste bepalingen van deze wet zijn de volgende:

- er moeten minstens drie leden deel uitmaken van de vereniging en deze mogen geen eigen stoffelijk voordeel nastreven;
- de vzw wordt verplicht geleid door volgende organen: de Algemene Vergadering die het hoogste gezag is van de vzw en de Raad van Bestuur die de vereniging bestuurt en vertegenwoordigt;
- de statuten en de samenstelling van de Raad van Bestuur moeten in het Belgisch Staatsblad worden opgenomen;
- een jaarlijkse ledenlijst dient neergelegd te worden bij de Griffie van de Rechtbank van Eerste Aanleg;

- een vzw leidt een zelfstandig bestaan en heeft door deze rechtspersoonlijkheid rechten en plichten die nauwkeurig staan omschreven;
- de vzw kan een eigen vermogen opbouwen, dat echter is afgeschermd van het privé-vermogen van haar leden;
- de vzw kan in eigen naam en voor eigen rekening allerlei handelingen stellen.

Het belangrijkste verschil tussen een feitelijke vereniging en een vzw is dat een vzw rechtspersoonlijkheid heeft, waardoor de leden die er deel van uitmaken niet persoonlijk aansprakelijk kunnen gesteld worden voor daden die zij in naam van de vzw uitvoeren, wat toch een zekere bescherming voor de leden betekent.

De meeste clubs opteren om die reden dan ook voor een vzw-vorm met zijn wettelijke verplichtingen. Vooral wanneer een vereniging kapitaal verkrijgt of schulden en verbintenissen aangaat of roerende of onroerende goederen wenst te verkrijgen is een vzw-structuur zeker aan te raden.

Vermits de meeste clubs vzw's zijn, kunnen veelal volgende organen binnen hun structuur onderscheiden worden:

- de Algemene Vergadering
- de Raad van Bestuur
- het Dagelijks Bestuur
- verschillende commissies die voor een specifiek onderdeel van de clubwerking verantwoordelijk zijn.

De Algemene Vergadering is het hoogste orgaan binnen een club en is verantwoordelijk voor het algemeen beleid ervan. Meer in detail betekent dit dat zij de statuten kan wijzigen, leden kan benoemen en afzetten en de begroting en rekeningen moet goedkeuren. De Algemene Vergadering komt gemiddeld 1 à 2 maal per jaar samen om deze taken te vervullen.

De Raad van Bestuur heeft de eigenlijke leiding van de club in handen en vergadert gemiddeld maandelijks of tweemaandelijks. Globaal kan haar interne taak omschreven worden als de vereniging leiden met als minimum taken de Algemene Vergadering bijeenroepen, ontslagen van leden ontvangen en het opmaken van de begroting en rekeningen. De externe opdracht van de Raad van Bestuur bestaat erin de vereniging te vertegenwoordigen bij het aangaan van overeenkomsten en bij het vervullen van alle wettelijke verplichtingen in het kader van een vzw. Uiteraard heeft de Raad van Bestuur een veel ruimer takenpakket dan hierboven omschreven, maar dit is zo sterk clubspecifiek dat het moeilijk te omschrijven wordt.

Het Dagelijks Bestuur behartigt de dagelijkse werking van de club en vergadert doorgaans iets frequenter (1 x per week). Meestal maken de voorzitter, de penningmeester en de secretaris en eventuele extra leden deel uit van het Dagelijks Bestuur. De bevoegdheden en werking van het DB kunnen sterk verschillen van club tot club.

Ook weer afhankelijk van de eigenheid van de club, zijn de verschillende commissies die voor bepaalde deeltaken in het leven worden geroepen. Vaak is er sprake van een sporttechnische commissie, een jeugdcommissie, een feestcomité, een comité verantwoordelijk voor het clubblad,

een sponsorcommissie, enz.. De voorzitters van de verschillende commissies kunnen ofwel vast deel uitmaken van de Raad van Bestuur, ofwel worden ze bij bepaalde vergaderingen opgeroepen om verslag uit te brengen over de werking van hun commissie.

In een club worden verschillende taken verricht, die kunnen worden opgesplitst in twee grote groepen, namelijk de sporttechnische en de eerder administratieve taken. Voorbeelden van sporttechnische taken zijn: het geven van trainingen, het opstellen van een jeugdplan of jaarplanningen, scouting, de aankoop van sportmateriaal, enz.. De administratieve taken zoals de ledenverwerking, opvolging van betalingen, public relations, sponsorwerving, het ledenblad opmaken, ... zijn ook talrijk binnen een club. Afhankelijk van de grootte en complexiteit van de club zal er voor elk van deze taken een afzonderlijke medewerker zijn of worden een aantal taken gecombineerd door één en dezelfde persoon.

Sportclubs worden vaak bemand door vrijwilligers, zowel voor de sporttechnische als de eerder administratieve werking. Zonder de vele uren die door vele vrijwilligers gratis gepresteerd worden, zou de sport eenvoudig niet bestaan. In een onderzoek naar de economische impact van de sport werd ooit becijferd dat alle werk dat door vrijwilligers in de sport verricht wordt een waarde van 5 miljard BF representeert. Volgens de gegevens uit het IOS-onderzoek van 1991 spenderen de meeste bestuursleden 20 u per maand aan de club en de sporttechnische begeleiders zelfs 24 uur. Slechts een klein gedeelte ontvangt hiervoor een vergoeding of een onkostenvergoeding.

Alhoewel vrijwilligers de hoekstenen van de clubs uitmaken hebben ze een groot nadeel: de meeste ervan zijn niet opgeleid voor de taken die zij binnen de club dienen te vervullen. Daardoor gaat het er soms zeer amateuristisch aan toe in de sportsector.

In sommige clubs, vooral dan de grotere, wordt een deel van de taken toevertrouwd aan bezoldigde professionals, die dan worden bijgestaan door vrijwilligers. Een club kan bv. een bezoldigde trainer of sporttechnisch directeur engageren of een manager die het dagelijks bestuur van de club op zich neemt. Vaak ontstaan er echter spanningen tussen het professioneel en het vrijwillig kader, wat de werking van de club ook al niet ten goede komt.

1.3 Problemen waarmee clubs te maken hebben

De maatschappelijke context waarbinnen een club zich beweegt ziet er nu volledig anders uit dan 10 of 20 jaar terug. Mensen engageren zich minder gemakkelijk in het verenigingsleven en ook de sportclub ondervindt dit, alhoewel in mindere mate dan andere socio-culturele organisaties.

Uit het IOS-onderzoek van 1991 blijkt dat clubs voornamelijk te maken hebben met financiële problemen. Voornamelijk op wedstrijden gerichte clubs blijken moeilijkheden te hebben om inkomsten en uitgaven met elkaar in evenwicht te houden, ondanks de meer gedifferentieerde bronnen van inkomsten.

Veel clubs zijn voor de organisatie van hun sport afhankelijk van derden, voornamelijk voor het gebruik van accommodatie. Overbezetting en stijgende huurprijzen in veel gemeentelijke sportcentra waar clubs komen trainen en wedstrijden spelen, zorgen ervoor dat de vlotte clubwerking in het gedrang komt.

Ook de werving en het behoud van leden wordt aangehaald als probleem waarmee heel wat clubs te kampen hebben. De stijgende concurrentie tussen de verschillende aanbieders van vrijetijdsbestedingsmogelijkheden en de individualiseringstrend onder de bevolking zullen hier wel niet vreemd aan zijn.

DE VOORNAAMSTE PROBLEMEN WAAR DE VLAAMSE SPORTVERENIGINGEN MEE TE KAMPEN HEBBEN (De Knop et al., 1991)

Aard van de problemen	%
financiële problemen	40,9
accommodatie	25,4
werving en behoud jeugdleden	23,8
vinden van bestuursleden	12,0
aantrekken begeleiders	9,8

Minder leden betekent automatisch ook minder vrijwilligers die bereid gevonden worden om zich te engageren voor de verschillende taken binnen de club. Dit probleem doet zich zowel voor bij het bestuurlijk als bij het sporttechnische kader.

Een sportclub kan deze bedreigingen of problemen op verschillende manieren proberen te kenteren. Sommigen vinden dat een club moet verzakelijken en moet evolueren naar een beter management, met meer sponsoring, agressievere wervingsacties en andere uit het bedrijfsleven overgehevelde principes. Anderen vinden dan weer dat de toekomst van de sportclub vooral ligt in haar uniek en traditioneel karakter en dat ze zich hierin verder en beter dient te profileren.

2. Op provinciaal en gewestelijk niveau

2.1 De sportfederaties en hun provinciale afdelingen

De meeste sportclubs zoals ze hierboven werden beschreven, zijn aangesloten bij een koepelfederatie of bond.

Wanneer we het ontstaan van de sportfederaties in België onder de loupe nemen, blijkt dat deze ongeveer dezelfde trend volgt als de sportclubs. Parallel met de groeiende populariteit van een sport ontstond immers ook de noodzaak aan bepaalde structuren die zorgden voor een zekere ordening van de sport bv. inzake reglementen en wedstrijdkalenders, niet alleen op lokaal, maar ook op provinciaal of nationaal vlak.

De stichtingsdata van enkele gekende sportbonden zijn de volgende:

- 1865: Belgische Turnbond
- 1882: Belgische Wielrijdersbond
- 1895: Fédération Belge des Sociétés de Sports Athlétiques (wordt in 1912 omgevormd tot de Belgische Voetbalbond)
- 1902: Belgische Zwembond
- 1912: Belgische Atletiekbond.

Voor WO I blijken voornamelijk de sporten van Engelse oorsprong en het Duitse turnen tot bloei te komen, wat ook resulteerde in de oprichting van een centrale koepelstructuur. Al vrij vroeg splitsten een aantal federaties zich op in bonden met een duidelijk verschillende levensbeschouwelijke oriëntatie (dit noemt men de verzuiling in de sport). Zo maakte bv. in 1892 de Katholieke Turn- en Wapenbond zich los van de Belgische Turnbond en in 1904 deed de Socialistische Turnbond hetzelfde.

Naast de gewone unisportfederaties, worden echter ook multisportbonden opgestart (bv. in 1907 de Koninklijke Katholieke Sportfederatie).

Een volgend belangrijk feit in de historiek van de sportfederaties zijn de verschillende staatshervormingen en de introductie van het begrip "culturele autonomie". Dit heeft ertoe geleid dat de meeste sportfederaties overgingen tot de oprichting van een Vlaamse en een Waalse vleugel onder een nationale koepelstructuur.

Wat is een sportfederatie?

Onder een sportfederatie verstaan we een koepelstructuur waarbij verschillende sportclubs en via de sportclubs ook hun leden, zijn aangesloten. Dit is een vrij ruime definiëring die soms leidt tot misverstanden want er blijken verschillende types sportfederaties te bestaan.

Zo kan men een onderscheid maken tussen de landelijke sportfederaties (de Vlaamse en de Waalse vleugels) en de nationale of unitaire sportfederaties (dit zijn de koepels van de gesplitste federaties ofwel de niet-gesplitste federaties). Een landelijke sportfederatie die voldoet aan de bepalingen van het decreet van 1977 (zie verderop) zoals bv. de Vlaamse Turnliga, kan erkend en gesubsidieerd worden, terwijl een unitaire bond zoals bv. de Koninklijke Belgische Voetbalbond, geen subsidies kan ontvangen. Dikwijls liggen echter ook andere redenen, zoals het feit dat beroepsspelers zijn aangesloten en dat zij een ruime financiële armslag hebben, ten grondslag aan het niet kunnen of niet willen gesubsidieerd worden door BLOSO. Voorbeelden van typische unitaire sportfederaties zijn de KBVB (Koninklijke Belgische Voetbalbond), KBWB (Koninklijke Belgische Wielrijdersbond) en de KBBB (Koninklijke Belgische Basketbalbond).

De koepelfederaties van gesplitste bonden zijn eerder "papieren" structuren, die uitsluitend bevoegdheid hebben voor vertegenwoordiging op internationale wedstrijden.

Sportfederaties kunnen ook worden ingedeeld in competitie- of recreatiegeoriënteerd. Een voorbeeld van een typische competitie sportfederatie is de Vlaamse Volleybal Bond. In de Bergsportfederatie daarentegen beoefent het grootste deel van de aangesloten leden de sport op recreatieve basis en doet slechts een kleine minderheid mee aan wedstrijden.

Een ander onderscheid kan gemaakt worden tussen olympische en niet-olympische federaties (de sport staat al dan niet op de kalender van de Olympische Spelen). Ook op basis van het criterium één of verschillende sporten kan een indeling van de sportfederaties gemaakt worden in uni- en multisportbonden. Voorbeelden van typische omnisportfederaties zijn Sportievak, FROS of VKS. Een laatste mogelijk indelingscriterium van sportfederaties is de ideologisch-levensbeschouwelijke grondslag, iets wat we in het turnen kunnen terugvinden. Zo bestaan de KVT (Katholieke

Vlaamse Turnfederatie), ASG (Federatie voor Algemene en Sportieve Gymnastiek; de vroegere Socialistische Turn Federatie), de VTL (Vlaamse Turn Liga = zonder politiek-ideologische kleur) en Sportevak (gegroeid uit de Liberale Turnbond) alle naast elkaar binnen het toch relatief kleine grondgebied Vlaanderen.

Structuur en werking van een sportfederatie

Alhoewel uit bovenstaande opdeling blijkt dat er niet zoiets als een “typefederatie” bestaat, kunnen toch een aantal gezamenlijke kenmerken van sportfederaties opgesomd worden. De bestaansreden van een sportfederatie ligt bij het feit dat zij zowel aan de bij haar aangesloten clubs als de bij haar aangesloten individuele leden een aantal zinvolle diensten aanbiedt, in ruil voor een al dan niet kleine bijdrage.

De diensten die een sportfederatie aan de aangesloten clubs kan aanbieden zijn de volgende:

- organiseren van wedstrijden, competities of stages
- hulp aan de club bij bv. ledenadministratie of boekhouding
- infoverstreking via een nieuwsbrief of tijdschrift
- gepersonaliseerde adviesverstreking i.v.m. bv. kwaliteitszorg in de clubs, aankoop van sportmateriaal, ...
- opleidingen verstrekken voor trainers, bestuurders en juryleden of scheidsrechters
- tuchtprocedure organiseren
- ledenwervingsacties voor die specifieke sport organiseren
- contacten onderhouden met verschillende relevante organisaties (bv. BLOSO en BOIC voor topsporters, gemeentelijke sportdiensten voor problematiek van accommodatiegebruik, ...).

Voor de leden worden volgende diensten aangeboden:

- een sportongevallenverzekering die geldt tijdens alle club- en federatieactiviteiten
- infoverstreking via een ledentijdschrift
- de mogelijkheid om aan allerlei federatieactiviteiten deel te nemen (bv. competities, evenementen, opleidingen).

De meeste sportfederaties zijn werkzaam als vzw, omdat dit natuurlijk de veiligste situatie is voor een organisatie waarin toch redelijk wat financiële middelen omgaan.

De Algemene Vergadering bepaalt de grote lijnen van de werking van de federatie en de Raad van Bestuur concretiseert deze en volgt de uitvoering ervan op. De meeste sportbonden hebben ook een Dagelijks Bestuur, waarin naast de voorzitter, de secretaris en de penningmeester ook het hoofd van het secretariaat zetelt. Op die manier kunnen er kort op de bal beslissingen genomen worden en verloopt de communicatie tussen het bestuur en het secretariaat vrij vlot. Het secretariaat wordt meestal bemand door een aantal betaalde professionals, zowel beleidsmedewerkers als sporttechnische en administratieve personeelsleden die instaan voor de realisatie van de verschillende deelaspecten van de werking van de sportbond. Verschillende commissies die zich bezighouden met deelaspecten van de werking, zoals bv. de competitiekalender, of de reglementen of de opleidingen, maken ook meestal deel uit van een sportbond.

Alhoewel het aantal gesubsidieerde sportfederaties in de loop der jaren soms wijzigde, zijn er steeds iets meer dan 80 erkende en gesubsidieerde sportfederaties geweest.

Wettelijke bepalingen en maatschappelijke ontwikkelingen die de werking van sportfederaties ingrijpend veranderden

Zoals reeds in hoofdstuk 2 werd aangehaald, is België na vier Staatshervormingen omgevormd van een nationale naar een federale staat, waarin de gemeenschappen en de gewesten redelijk wat bevoegdheden “erfden” van de nationale staat. Vermits sport vanaf begin jaren ‘70 ook tot de regionale materie ging behoren, werden een aantal wettelijke bepalingen i.v.m. de sportsector ingevoerd of sterk gewijzigd. Eén van de decreten die werden ingevoerd handelde specifiek over de sportbonden en heeft het sportlandschap in Vlaanderen ingrijpend veranderd, nl. het decreet van 2 maart 1977 houdende de erkenning en subsidiëring van landelijk georganiseerde sportverenigingen.

Door de invoering van dit decreet werden de nationale bonden verplicht om zich te splitsen in een Vlaamse en een Waalse vleugel, indien zij tenminste verder subsidies wensten te ontvangen. De grootste en machtigste bonden, voor wie de subsidies niet essentieel waren om te overleven, hebben zich echter nooit naar dit decreet willen schikken om de volgende redenen:

- angst voor een definitieve scheuring tussen de twee vleugels
- problemen naar internationale erkenning toe
- het probleem van de Brusselse clubs die “kleur moeten bekennen”.

Voor de meeste Vlaamse vleugels is dit decreet echter vrij positief uitgevallen. Er groeide immers een hechte samenwerking met het BLOSO en de verjongde nieuwe besturen brachten een sterke dynamiek in de werking van vele Vlaamse federaties.

Nadeel van de introductie van dit decreet was dat veel bonden slechts pro forma splitsten, waardoor er heel wat achterhoedegevechten werden geleverd tussen de oude en de nieuwe besturen. Het belangrijkste nadeel is echter dat er sinds de introductie van dit decreet een tweesporenbeleid heerst in België rond bv. de dopingproblematiek, het statuut van de niet-betaalde sporter, enz..

In totaal bevat dit decreet 9 criteria waaraan een sportfederatie moet voldoen, vooraleer ze voor het krijgen van subsidies in aanmerking komt. Deze gaan van het aanbieden van een degelijke sportongevallenverzekering aan de leden, over een werking in minstens 5 provincies van het Vlaamse landsgedeelte te ontplooien tot het organiseren van Sport-voor-Allen acties.

Er bestaan drie categorieën van erkende sportfederaties, namelijk die in categorie 1 hebben meer dan 2.500 aangesloten leden, die in categorie 2 tellen tussen de 2.499 en 501 leden en die in categorie 3 hebben slechts 500 leden. Afhankelijk van de categorie waarin de sportbond zich bevindt en van de begroting die jaarlijks wordt ingediend, wordt dan de subsidie berekend (som van basissubsidie, personeels- en werkingstoelage met een bepaald maximum voor elke post).

Dit decreet dat reeds meer dan 20 jaar onveranderd werd toegepast, werd vanuit verscheidene hoeken terecht onder vuur genomen. Reeds enkele jaren wordt dit decreet reeds negatief geëvalueerd. Enerzijds zou het decreet onvoldoende aangepast zijn aan de moderne ontwikkelingen inzake sport en sportbeleving, anderzijds kent het decreet een aantal gebreken en (neven)effecten die steeds vaker als betreurenswaardig worden ervaren. Als voornaamste pijnpunten worden vermeld: gebrek aan kwaliteitsnormen, versnippering van het aantal sportfederaties, geen specifieke aandacht voor jongerensport en het gebrek aan stimuli die de sportfederaties aanzetten tot voortdurende zelfkritiek en vernieuwing.

Het Strategisch Plan voor Sportend Vlaanderen (1997) (zie intermezzo 2) wees dan ook op de dringende noodzakelijkheid van een nieuw decreet voor de sportfederaties, waarbij de accenten op volgende opdrachten komen te liggen:

- het organiseren van bijscholing en kadervorming voor de vrijwilligerslesgevers en vrijwilligersbestuursleden in samenwerking met de Vlaamse Trainersschool;
- organisatie van recreatieve sportactiviteiten;
- begeleiding van jonge topsporters;
- activiteiten ter promotie van de sport bij en ter bevordering van de betrokkenheid van bijzondere doelgroepen, inzonderheid de jeugd;
- organisatie van sportkampen;
- voeren van een sportbeleid;
- organiseren van competities of competitiegerichte activiteiten met een landelijke uitstraling.

Binnen deze basisopdrachten geeft de Vlaamse overheid prioriteit aan bijscholing, kadervorming, per federatie projecten inzake de topsport en organisatie van sport-voor-allen activiteiten. Op 31 maart 1999 werd het nieuwe decreet goedgekeurd door het Vlaamse Parlement. Het treedt in voege op 1 januari 2000. Een van de meest frappante kenmerken ervan is de verwijzing naar de "sporttakkenlijst".

De sporttakkenlijst

Bij het opstellen van de sporttakkenlijst hanteerde de Vlaamse Sportraad twee criteria: de sport moet als olympische sport erkend zijn en/of er moet een fysieke inspanning mee gemoeid zijn. Geen denksporten dus, zoals schaken, geen snooker, biljart, petanque, bowling, of hengelen, maar ook geen fitness, autosport of volkssporten. Alleen kaatsen raakte op de lijst. Het zag er ook naar uit dat het schieten uit ethische overwegingen de lijst niet zou halen, maar daar kwam de Sportraad op terug vermits het toch een olympische discipline betreft. Voor het overige bleef de lijst behouden. Uiteindelijk zal de bevoegde minister de knoop doorhakken, al zal hij wellicht het advies van de Vlaamse Sportraad volgen.

Het volstaat echter niet dat een sporttak erkend is, er wordt ook een kwantitatieve voorwaarde aan gekoppeld door het nieuwe decreet op de erkenning en betoelaging van sportfederaties. Sportfederaties die op hoog niveau aan competities deelnemen, zoals de olympische, paralympische of wereldspelen (categorie A) moeten 1.500 leden tellen. Federaties die op lager of recreatief niveau sportactiviteiten organiseren (categorie B) moeten over 5.000 leden beschikken om gesubsidieerd te worden. Een uitzondering bestaat voor gehandicaptenfederaties (cat. A: 1.000, cat. B: 2.500).

Die strengere normen zijn ongetwijfeld een tegenvaller voor de triatlon-, ijshockey- en short-trackfederaties, die niet aan 1.500 leden komen.

Echt gelukkig is men bij de Vlaamse Federatie voor Gehandicaptensport niet met de nieuwe lijst. Zij komen met 4.000 leden wel ruim aan de vereiste 2.500 leden, alleen beoefent het merendeel onder hen sporten als hengelen en petanque, zogenoemde “lagedrempelsporten”. En die komen dan weer niet op de sporttakkenlijst voor. Er rest de Federatie voor Gehandicaptensport niet veel keuze; of ze leggen zich toe op andere sporten - zoals wandelen, dat wel op de lijst figureert - of ze gaan samenwerken met andere gehandicaptenbonden. Dat mag de mindervalidensector dan al niet zinnen, daarmee wordt wel het beoogde doel bereikt; de beperking van het aantal gesubsidieerde federaties. Overigens kunnen de federaties voor mindervaliden wel een deel van de toelagen recupereren via de “validensport”, bijvoorbeeld: binnen het basketbal wordt ook het rolstoelbasketbal als sporttak erkend.

Voor de volkssporten zijn de dupe van de nieuwe sporttakkenlijst. Voordien ontvingen liefst zeven volkssportbonden toelagen, nu dreigen ze stuk voor stuk zonder werkings- of personeels-gelden te vallen.

Sporttakkenlijst

1. aerobics; 2. aikido; 3. alpinisme; 4. atletiek; 5. badminton; 6. basketbal; 7. biathlon; 8. boccia; 9. boksen (olympisch); 10. boogschieten (olympisch); 11. dansen; 12. diepzeeduiken; 13. duathlon; 14. gewichtheffen; 15. goalbal; 16. golf (niet minigolf); 17. gymnastiek; 18. handbal; 19. hockey; 20. honkbal; 21. ijshockey; 22. ijsschaatsen; 23. in-line skating/skeelers; 24. jiu-jitsiu; 25. judo; 26. kaatsen; 27. kajak; 28. kano; 29. karate; 30. kendo; 31. korfbal; 32. krachtbal; 33. minivoetbal; 34. motorcross; 35. oriëntatiewandelen; 36. paardrijden; 37. parachutisme; 38. powerlifting; 39. racketball; 40. reddend zwemmen; 41. roeien; 42. rolschaatsen; 43. rope-skiing; 44. rugby; 45. schermen; 46. schieten; 47. skateboarding; 48. skiën; 49. speleologie; 50. squash; 51. taekwondo; 52. tafeltennis; 53. tennis; 54. torbal; 55. triatlon; 56. voetbal; 57. volleybal; 58. wandelen; 59. waterpolo; 60. waterskiën; 61. wielrennen; 62. windsurfen; 63. worstelen; 64. zaalvoetbal; 65. zeilen; 66. zeilwagenrijden; 67. zwemmen.

Intermezzo 2

In het voorjaar 1996 werd de stuurgroep Sportend Vlaanderen opgericht. In een eerste fase werd de opdracht gegeven voor een behoefteonderzoek voor sportend Vlaanderen. Naast het behoefteonderzoek besliste de Raad van Bestuur van het BLOSO om een doorlichting te laten uitvoeren van het BLOSO. Met de resultaten van de audit en het behoefteonderzoek werd een geïntegreerd voorstel gemaakt van een Strategisch Plan voor Sportend Vlaanderen. Dit Plan beschrijft systematisch de missie, de kerntaken, de strategische doelstellingen en de kritische succesfactoren.

De Vlaamse regering keurde vervolgens op 17 december 1997 het Strategisch Plan voor Sportend Vlaanderen goed.

Het bepaalt in eerste instantie de missie van het sportbeleid van de Vlaamse overheid, nl.: “Een sportbeleid voeren om enerzijds zoveel mogelijk mensen in Vlaanderen zo regelmatig mogelijk te

laten sporten, in zo goed mogelijke, kwaliteitsvolle omstandigheden, en anderzijds, om de bijzonder getalenteerde sporters, optimale ontplooiingskansen te verschaffen en dit met uitdrukkelijke vrijwaring van de integriteit van de sport.”

Rekening houdend met deze missie worden in het Strategisch Plan voor de komende 5 jaar drie strategische doelstellingen vooropgesteld met 6 daarbijhorende beleidseffecten:

Strategische doelstelling 1: de sportparticipatie verhogen

Beleidseffecten:

- Algemeen: een hogere actieve sportparticipatie bij de hele bevolking in Vlaanderen
- Prioritair: een hogere actieve sportparticipatie bij de jeugd

Strategische doelstelling 2: de kwaliteit van het sportaanbod verhogen

Beleidseffecten:

- Een hogere kwaliteit van het sportaanbod
- Een hogere kwaliteit van de sportorganisaties

Strategische doelstelling 3: het creëren van de nodige randvoorwaarden voor een strategisch vernieuwingsbeleid in de sport

Beleidseffecten:

- Een zo goed mogelijk hefboomeffect
 - Effectiviteits- en efficiëntieverhoging
-

2.2 De overkoepelende landelijke structuur VSF

In tegenstelling tot de gangbare situatie in de ons omringende landen zoals Nederland met de NSF (Nederlandse Sportfederatie) en in Duitsland met de DSB (Deutsche Sport Bund), werd in Vlaanderen pas in 1989 de Vlaamse Sportfederatie (VSF) gesticht. De VSF is de vertegenwoordiger van de particuliere sportsector in Vlaanderen en groepeerde in 1996 87 sportorganiserende of sportpromotende verenigingen met in totaal meer dan 1 miljoen aangesloten sporters.

Doelstellingen van de VSF

De vier hoofddoelstellingen van de VSF zijn de volgende:

- het verenigen en behartigen van de belangen van leden die alle uit de particuliere sportsector afkomstig zijn (= syndicale functie)
- het verzorgen van dienstverlening op infrastructureel, juridisch, wetenschappelijk, logistiek en sportief vlak (= mutualistische functie)
- het sportinitiatief in Vlaanderen meer bekendheid geven (= een propagandistische functie)
- het nemen van initiatieven die de sportbeoefening bevorderen (= een promotionele functie).

Structuur en werking van de VSF

De VSF is een vzw-structuur met ondermeer een Algemene Vergadering waarin alle aangesloten leden zetelen en die de algemene lijnen van de VSF-werking vastlegt. De Raad van Beheer wordt gekozen door de leden van de AV en neemt de dagelijkse leiding van de VSF op zich. Verschillende commissies staan de Raad van Beheer bij, namelijk:

- een juridische commissie waaraan de leden geschillen kunnen voorleggen
- een financiële commissie

- een commissie studie en info
- een medische commissie
- een commissie Vlaamse Trainersschool
- een commissie Paritair Comité voor de Sport.

Thema's waarrond in het verleden door de VSF gewerkt werd, zijn bv. het ontwerp van decreet Medisch Verantwoorde Sportbeoefening, de sponsorproblematiek, sport en verzekeringen, tucht-reglementering in sportfederaties en sport en jeugd.

Actueel probeert de VSF de spreekbuis te zijn van de verschillende federaties bij de minister en BLOSO i.v.m. de nieuwe rol die in het kader van het Strategisch Plan voor de sportfederaties is weggelegd. Ook de problemen rond tewerkstelling, sociale wetgeving en CAO's (collectieve arbeidsovereenkomsten) in de sportsector worden via het kanaal van FWSCW (Federatie voor Werkgevers in Sociaal Cultureel Werk) en het Paritair Comité voor de Sport door de VSF actueel ter harte genomen.

2.3 De bonden voor vormingswerk

De "bonden voor vormingswerk" is een algemene benaming voor organisaties die voornamelijk een begeleidende opdracht hebben ten behoeve van het bestuurlijk en sporttechnisch kader in gemeenten, clubs en provinciale afdelingen van sportverenigingen. Het zijn parasportieve organisaties die ontstaan of geherwaardeerd zijn tengevolge van het Sport-voor-Allen-beleid van het BLOSO ofwel groeperen zij een specifieke categorie van professionele werkers in de sport. Sinds 1991 werd ook beslist de sportcommissies van de verschillende politieke partijen als vormingsbond te erkennen.

Vooraleer er sprake was van het vernieuwde decreet op de gemeentelijke en provinciale sportdiensten (zie verderop), werden er ook vijf zogenaamde "provinciale bonden voor vormingswerk" erkend en gesubsidieerd. Deze situatie was gegroeid omdat er geen wettelijk kader was dat de subsidiëring van een provinciale sportdienst regelde en elke sportdienst dus een afzonderlijke vormingsbond oprichte om gesubsidieerd te kunnen worden en aldus zijn werking verder te kunnen uitbouwen (bv. Mens en Beweging in Antwerpen, Sportpromotie Vlaams Brabant of de Oostvlaamse Sportraad vzw).

Het Instituut voor Sportbeheer en Recreatiebeleid (ISB)

Het Instituut voor Sportbeheer en Recreatiebeleid (ISB) werd in 1985 als vzw opgericht uit de samenvoeging van de Bond voor Zweminrichtingen, Sport- en Recreatiecentra en de Liga van Sportfunctionarissen.

Sinds 1999 veranderde de naam in Vlaams Instituut voor Sportbeheer en Recreatiebeleid.

Doelstellingen van het ISB:

De hoofddoelstelling van het ISB is het bevorderen van de werking en de uitbouw van de gemeentelijke, stedelijke en provinciale sportdiensten, sport- en recreatiecentra, zwembaden en sportaccommodaties. In 1996 telde het ISB meer dan 200 aangesloten leden.

Structuur en werking van het ISB:

Het hoogste gezagsorgaan binnen het ISB is het Uitgebreid Directiecomité, waarin alle bestuurders uit het Directiecomité en uit de provinciale afdelingen zetelen en die eens per jaar alle beleidsopties bepalen. Het Directiecomité is het landelijk bestuursorgaan dat bestaat uit de provinciale vertegenwoordigers plus zes rechtstreeks verkozenen en de voorzitter van de VIR-commissie (Vlaanderen is Recreatie). Een Dagelijks Bestuur en een vast secretariaat staan het Directiecomité bij in haar werking, alsook een aantal commissies en projectgroepen.

Het ISB is ook provinciaal gestructureerd met in elke provincie een provinciaal bestuur dat zelfstandig initiatieven ontwikkelt.

De werking van het ISB strekt zich uit over drie hoofdterreinen, namelijk vorming, infoverlening en sportpromotie. Voorbeelden van sportpromotieacties die door het ISB ondernomen worden zijn de jaarlijkse Vlaamse Zwemweek en de permanente zwemdiploma-acties.

Het ISB geeft een aantal publicaties uit zoals bv. het Vlaams Tijdschrift voor Sportbeheer en Recreatiebeleid dat tweemaandelijks verschijnt, de jaarlijkse Atlas voor Gemeentelijk Sportbeleid dat allerlei info bevat over de gemeentelijke sportaccommodaties en de sportclubs, of meer technisch-didactisch gerichte publicaties rond hydrobic, overlevingszwemmen, watergewinning, etc.

Vorming, opleiding en bijscholing vormen sinds een aantal jaren een hoofdthema waarrond gewerkt wordt door het ISB. Zo wordt een jaarlijks congres georganiseerd, staan er verschillende studiedagen op het programma en worden studiereizen en beursbezoeken in binnen- en buitenland geprogrammeerd. Ook studies en onderzoek i.v.m. het beheer en de uitbating van sportinfrastructuur worden uitgevoerd of ondersteund door het ISB. Samen met de Vlaamse Trainersschool worden opleidingen voor Beheerder Sportaccommodaties, Sportfunctionaris, Zwembadmeester, Technisch Beheer Sportaccommodaties en Hoger Reddersbrevet uitgewerkt. Sinds de omzendbrief van minister Kelchtermans i.v.m. de permanente vorming van gemeentepersoneel en de daaraan gekoppelde mogelijke loonsverhogingen, organiseert ISB ook verschillende permanente scholingsinitiatieven voor gemeentelijke functionarissen die in de sportsector werkzaam zijn.

De Vlaamse Volkssportcentrale (VVC)

Een tweede erkende vormingsbond is de vzw Vlaamse Volkssportcentrale. Deze stelt zich tot doel de studie en het verzamelen van documentatie over volkssporten te stimuleren en de beoefening ervan terug deel te laten uitmaken van de huidige vrijetijdsbesteding. De VVC beschikt over een uitgebreide bibliotheek rond traditionele sport- en spelvormen, waarin ook beeld- en archiefmateriaal zijn bijeengebracht. Daarnaast worden ook regelmatig tentoonstellingen rond bepaalde thema's georganiseerd en werden her en der in Vlaanderen volkssportroutes gecreëerd. De VVC is echter voornamelijk bekend om zijn uitleendiensten voor volkssport- en new games materiaal.

Clearing House

De vzw Clearing House is een Europees Sportdocumentatie- en informatiecentrum van de Raad van Europa. Deze bevat voornamelijk informatie over Sport-voor-Allen-acties en vergelijkende studies i.v.m. sport over de verschillende Europese landen.

Het Publicatiefonds voor Lichamelijke Opvoeding (PVLO)

Het Publicatiefonds voor Lichamelijke Opvoeding werd opgericht met als doel de lichamelijke opvoeding en de sport te promoten via publicaties. De meeste boeken die door PVLO worden uitgebracht behandelen specifieke sportthema's en zijn voornamelijk naar de leerkracht lichamelijke opvoeding of de trainer gericht.

De sportcommissies van de politieke partijen

De verschillende politieke partijen proberen een actieve rol te spelen op zoveel mogelijk beleids-terreinen en dus ook in de sport. Daartoe werd binnen de meeste politieke partijen een afzonderlijke sportcommissie opgericht, waarbinnen het standpunt van de partij met betrekking tot verschillende sportgerelateerde thema's wordt bepaald. Vanaf 1991 werden volgende ideologische overlegstructuren m.b.t. sport erkend en gesubsidieerd als vormingsbond:

- Liberaal Overlegcentrum Sport (LOS)
- Socialistische Centrale voor Sportbeleid (SCS)
- Christelijk Overlegcentrum Sport (COS)
- VU-Sportkommissie (VUSK)
- Nationalistische Sportraad (NS).

2.4 Vlaams Bureau voor Sportbegeleiding (VLABUS)

De vzw VLABUS werd in 1985 opgericht en kan gesitueerd worden op het landelijk en provinciaal niveau binnen de private sportsector als een soort van plaatsings- of steundienst voor sportbegeleidingskrachten voor het geheel van de georganiseerde sport. Deze organisatie biedt een legale en goedkope manier om gekwalificeerde lesgevers in te huren voor allerhande sportactiviteiten.

Doelstellingen

De doelstelling van de vzw VLABUS is te fungeren als brug tussen:

- de groeiende nood aan gekwalificeerde personen voor sportbegeleiding op diverse niveaus en voor de uitvoering van beleidstaken in de sport
- en de graad van werkloosheid bij regenten en licentiaten lichamelijke opvoeding.

Structuur en werking

Het Vlaams Bureau voor Sportbegeleiding is een vzw die geleid wordt door een Algemene Vergadering en een Raad van Beheer, waarin zowel leden aangeduid door de verschillende provinciale Bestendige Deputaties als de provinciale BLOSO-inspecteurs zetelen. Een Dagelijks Bestuur zorgt voor de opvolging van de dagelijkse werking door het secretariaat van VLABUS.

Het centrale secretariaat van VLABUS wordt geleid door een centrale coördinator. Daarnaast bestaat er in elke provincie nog een provinciale afdeling, die op dezelfde locatie zetelt als de provinciale sportdienst.

In totaal heeft VLABUS 36 voltijdse DAC-ers in dienst met daarnaast nog eens zo'n 800 contractuelen om aan alle vragen inzake sportbegeleiding te kunnen voldoen. Deze licentiaten en

regenten lichamelijke opvoeding kunnen lessenreeksen, initiaties, sportkampen en animaties in diverse sportdisciplines verzorgen voor allerlei soorten non-profit organisaties.

2.5 De Stichting Vlaamse Schoolsport (SVS)

De Stichting Vlaamse Schoolsport is een koepelorganisatie die sinds 1994 de werking heeft overgenomen van de vroegere drie netgebonden schoolsportfederaties GEPOS, SFGO en NSVO. Onder schoolsport verstaan we die sportactiviteiten die buiten het gewone uurrooster LO worden georganiseerd en waaraan de leerlingen kunnen deelnemen onder de verantwoordelijkheid van de school en de schoolsportorganisatie.

Deze grondige herstructurering naar een netoverschrijdende werking is er gekomen na het decreet op de schoolsport van 1993. De overheid besliste hiertoe omdat op die manier een meer efficiënte werking en betere serviceverlening werd gegarandeerd en omdat hierdoor - meer dan in het verleden binnen de drie afzonderlijke schoolsportfederaties - aan een sport-voor-allen-beleid kon gewerkt worden, iets wat in het licht van de slechte fysieke conditie van de jeugd zeker aan te raden was.

Doelstellingen

De Stichting Vlaamse Schoolsport wil de harmonieuze ontwikkeling van lichaam en geest van de schoolgaande jeugd bevorderen via de organisatie van allerlei vervolmakingscycli, wedstrijden en initiatiereeksen in de verschillende sporttakken. Op die manier wil men proberen om een brugfunctie te vervullen tussen de les LO en de lifetime sportbeoefening.

Structuur en werking

De Stichting Vlaamse Schoolsport heeft het statuut van een "Instelling van Openbaar Nut" die geleid wordt door een paritair samengestelde Raad van Beheer (6 leden van het vrij gesubsidieerd onderwijs en zes leden uit het officieel gesubsidieerd onderwijs en de Argo). De verhouding 2-1-1 (2 vertegenwoordigers uit het katholiek en 1 uit het gemeentelijk-provinciaal en 1 uit het gemeenschapsonderwijs) wordt op alle bestuurlijke niveaus doorgetrokken. Op landelijk niveau gebeurt de coördinatie door een landelijk secretariaat, waarin vier medewerkers werkzaam zijn. Daarnaast beschikt SVS ook over een provinciaal secretariaat in elke Vlaamse provincie, waarin 10 à 15 mensen zorgen voor de concrete uitwerking van het schoolsportaanbod. Op lokaal vlak bestaat er een netoverschrijdend overleg in functie van de coördinatie en organisatie van lokale of regionale schoolsportactiviteiten. Binnen de scholen zelf zorgen de schoolsportgangmakers, de schoolsportraad en de schoolsportbegeleiders ervoor dat de leerlingen kunnen deelnemen aan de verschillende aangeboden activiteiten, afhankelijk van dynamiek en visie van de school.

De werking van de schoolsportfederatie situeert zich zowel op het competitieve als het recreatieve vlak en richt zich zowel naar leerlingen uit het lager als het secundair onderwijs, als het buitengewoon onderwijs.

I. Op lokaal niveau : de gemeentelijke sportstructuren

1.1 Historiek van de gemeentelijke sport

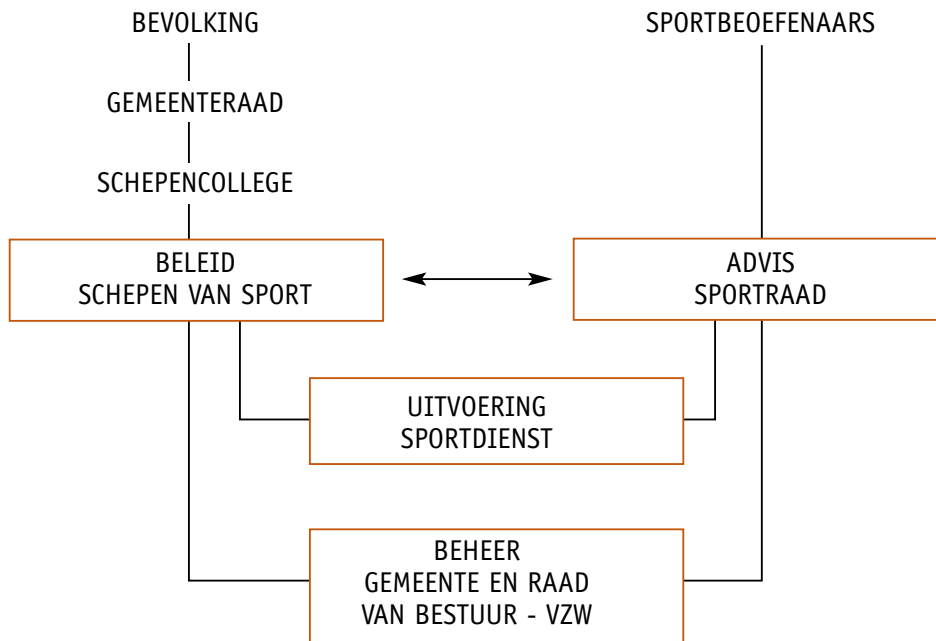
Begin de jaren '60 stond men op gemeentelijk niveau, op structureel vlak, nog in de startblokken. De schepenen voor de sport stonden vaak helemaal alleen voor hun taak. De sport was trouwens meestal maar een van de kleinere actieterreinen van die schepenen. Van gemeentelijke sportdiensten werd hooguit gedroomd, en dan nog in een zeer vermetele bui. Hier en daar - gewoonlijk in de grotere steden - fungeerden er al wel sportraden. Die raden waren samengesteld uit afgevaardigden van de competitiesportverenigingen, die zich opstelden als gesprekspartner voor de gemeentelijke overheid. We willen hier niet beweren dat er niets gebeurde op het gemeentelijk vlak. Dat zou onjuist zijn. Bijna iedereen probeerde op zijn eigen terrein iets te verwezenlijken, maar er waren nog geen centraal uitgewerkte actiemodellen beschikbaar om uitgekende structuren op te bouwen of om een afgewogen gemeentelijk sportbeleid te formuleren.

Sinds 1969 hadden de Vlaamse gemeenten bewonderenswaardige inspanningen geleverd voor de uitbouw van een omvangrijk sportinfrastructuurpark. Toch bleven ze op één punt achterop in vergelijking met de buurlanden: slechts een handvol gemeenten beschikte over een eigen sportdienst. Op het ogenblik dat de behoefte aan gemeentelijke sportambtenaren en sportdiensten duidelijk voelbaar werd, waren de gemeentekassen bijna leeg. De herwaardering van de sportdienst gebeurde in 1974 toen er naast de administratie ook de exploitatie en de sportpromotie bijkwamen. Door deze sportpromotie kreeg men een explosie van sportinfrastructuur, die opnieuw moest worden beheerd en gepromoot. Al deze bevoegdheden inzake exploitatie werden bij de gemeenten geponeerd.

Onder impuls van de BLOSO-acties voor de "Sport-voor-Allen" en door het Cultuurpact kwam het eerste decreet betreffende de erkenning van gemeentelijke sportcentra en de subsidiëring van de sportfunctionarissen tot stand (7 december 1976), waardoor de sportdiensten eindelijk gemeengoed werden. Als algemeen bevoegdheidspatroon werd gesteld dat de sportdienst het sportgebeuren in de stad of gemeente in die mate moest stimuleren dat een zo groot mogelijk gedeelte van de bevolking hieraan zou participeren. Dit zou mogelijk zijn door een goed beheer, een goede planning, coördinatie, adviezen zowel technisch, structureel als sporttechnisch, organisatorisch en vooral sportpromotioneel.

De komst van de sportdienst en de sportfunctionaris, het activeren van de participatieraden, de uitbouw van de sportinfrastructuur, de uitbreiding van het beheer en de erkenning en subsidiëring van gemeentelijke centra hebben het proces niet alleen in gang gezet, maar ook versneld. Op dit ogenblik wordt het gemeentelijk sportbeleid onderzocht, uitgevoerd en begeleid door een team van medewerkers, waarbij het schepencollege en de gemeenteraad de beleidsverantwoordelijken zijn, de adviesraden (sportraad) als raadgevers en als inspraak van de basis fungeren, terwijl de sportdienst of sportfunctionarissen de uitvoerders van het sportbeleid zijn.

Basiselementen van het gemeentelijk sportgebeuren

1.2 Belangrijke aspecten bij de ontwikkeling van de gemeentelijke sport

Cultuurpact

Het gehele stamien van de beleidsvoorbereiding en de beleidsbeslissing in de culturele sector wordt door het cultuurpact beheerst. De politieke geschiedenis van dit cultuurpact is direct verbonden met de federalisering van de Belgische staat in 1970, die de culturele autonomie in ons staatsbestel invoerde. Echter bestond de vrees dat door de invoering van de culturele autonomie het destijds bestaande ideologisch-filosofisch evenwicht in gevaar zou komen. Met andere woorden zou het evenwicht tussen enerzijds een gelovige meerderheid en een vrijzinnige minderheid in Vlaanderen en anderzijds een vrijzinnige meerderheid en een gelovige minderheid in Wallonië verbroken worden door de staatshervorming. Daarom zocht men naar een instrument om elk machtsmisbruik vanwege een bepaalde ideologische of filosofische meerderheid te kunnen vermijden en zodoende de ideologische en filosofische minderheden te beschermen, en dit zowel op federaal, gewestelijk, provinciaal als gemeentelijk vlak.

Om aan deze bekommernis tegemoet te komen, sloten zes politieke partijen in 1972 een feitelijk akkoord af, "cultuurpact" genaamd. Hierin waren de volgende maatregelen vervat:

- maatregelen ter voorkoming van elke vorm van ideologische of filosofische discriminatie
- maatregelen om de gebruikersverenigingen en de ideologische en filosofische strekkingen op een actieve wijze te laten participeren aan de voorbereidingen en de uitvoering van het cultuurbeleid, en dit op alle beleidsniveaus.

De bepalingen van het cultuurpact werden in een wet gegoten, nl. de wet van 16 juli 1973 houdende de bescherming van de ideologische en filosofische strekkingen, de zgn. cultuurpactwet. Het cultuurpact werd eveneens als voorstel van decreet ingediend dat leidde tot het decreet van 12 december 1974, houdende de regeling van de erkenning van gemeentelijke raden voor cultuur

en culturele vrijetijdsbesteding. Echter bleek dit decreet niet langer aangepast te zijn aan de huidige tijdsgeest, daar het maatschappijbeeld grondig veranderd is sedert het in werking treden van dit decreet. Daarom werd het decreet van 12 december 1974 vervangen door het decreet van 24 juli 1991 houdende de organisatie en de inspraak in het gemeentelijk cultuurbeleid. Dit nieuwe decreet behelst de deregulering en verruiming van de beleidsruimte en de verantwoordelijkheid van gemeenten. Met andere woorden wil dit decreet een kader scheppen waarbinnen het proces van informatie, overleg en participatie aan het cultuurbeleid soepel kan verlopen, afgestemd op de culturele behoeften van de plaatselijke bevolking.

De gemeenteraden zijn op basis van de cultuurpactwetgeving en het decreet van 24 juli 1991 verplicht om één of meerdere adviesraden voor cultuurbeleid op te richten of te erkennen. Het initiatief en de verantwoordelijkheid worden hiervoor bij de gemeente zelf gelegd. Bij de oprichting van een afzonderlijke sportraad, zoals staat beschreven in het decreet, zal deze op een parallelle manier moeten samengesteld zijn. Bij deze samenstelling valt duidelijk de invloed van het cultuurpact af te lezen. Inzake de gebruikersverenigingen worden de afgevaardigden van de privé- en de publieke sportieve organisaties die op het grondgebied van de gemeente of op een deel ervan een actieve werking kunnen aantonen, lid van de sportraad.

Decreet van 7 december 1976

Het decreet van 7 december 1976 betreffende de toekenning van weddetoelagen aan sportfunctionarissen is ongetwijfeld een belangrijk aspect geweest bij de ontwikkeling van het gemeentelijk sportbeleid. Door dit decreet kon de gemeenschapsminister van Cultuur gemeentelijke sportcentra erkennen en aan deze gemeenten een toelage toekennen voor het betalen van de wedde van een sportfunctionaris, indien aan de vooropgestelde erkennings- en subsidieringsvoorwaarden werd voldaan.

Inspeland op de mogelijkheden geboden door dit decreet hebben vele gemeenten een sportdienst opgericht die een belangrijke rol speelt in de promotie en animatie van het lokale sportgebeuren.

Decreet van 5 april 1995

Het decreet van 5 april 1995 betreffende de erkenning en subsidiëring van de gemeentelijke sportdiensten, de provinciale sportdiensten en de sportdienst van de Vlaamse Gemeenschapscommissie, is momenteel van toepassing voor de gemeentelijke sportdiensten. Dit decreet vervangt het voorgaande decreet van 7 december 1976, echter werd hierbij niet geraakt aan het bestaande basisidee, met name de wenselijkheid om als bestuur te beschikken over personeel dat verantwoordelijk is voor de uitvoering van het sportbeleid, de programmering en de coördinatie van de sportactiviteiten en het beheer en de promotie van de sportinfrastructuur.

De voornaamste doelstelling is nog steeds het aanzetten van de bevolking tot het daadwerkelijk beoefenen van sport. Het decreet geeft op die manier een bijzondere dimensie aan het preventieve gezondheidsbeleid van de Vlaamse Gemeenschap.

In dit decreet wordt wel afgestapt van het principe om de wedde van de sportfunctionarissen te subsidiëren.

Het nieuwe decreet legt vooral de nadruk op de uitbouw van een zelfstandige en onafhankelijke sportdienst in al zijn facetten en op de sportpromotie en sportanimatie in het bijzonder. Om

doelmatig de sport te promoten, te animeren en de sportinfrastructuur te beheren dient een sportfunctionaris te kunnen werken met een sportdienst die afzonderlijk en onafhankelijk functioneert, met eigen personeel, voldoende administratieve ruimte en de nodige kredieten. Het is dus de taak van de sportdiensten ervoor te zorgen dat de bevolking nog meer aan sport gaat doen. De nadruk op sportpromotie blijkt ook uit de verplichting een budget voor sportpromotie te voorzien.

Belangrijk ook voor de kwaliteit van de sportpromotie, alsook om de continuïteit en het voortbestaan van de sportdienst te verzekeren is de verplichting om hoofdzakelijk vakmensen, met name licentiaten in de lichamelijke opvoeding en geaggregeerden voor het lager secundair onderwijs in de lichamelijke opvoeding, in dienst te nemen.

Nieuw is ook dat, naast de gemeentelijke sportdiensten ook de provinciale sportdiensten en de sportdienst van de Vlaamse Gemeenschapscommissie in Brussel erkend en gesubsidieerd worden. Op deze manier worden ook impulsen gegeven tot de uitbouw van een gecoördineerd en synergetisch sportbeleid op alle niveaus van de Vlaamse Gemeenschap.

De huidige toestand van dit decreet wijst erop dat voor het werkingsjaar 1998 er 165 erkende sportdiensten zijn, waarvan 152 sportdiensten tevens voor subsidie in aanmerking kwamen.

Alhoewel het decreet van 5 april 1995 van recente datum is, stelt het Strategisch Plan voor Sportend Vlaanderen (zie intermezzo voor meer uitleg) dat er zich nu reeds een aantal noodzakelijke accentverschuivingen opdringen. Namelijk dient er meer aandacht te gaan naar kwaliteit, het promotieplan dient geïntegreerd te worden in een globaal sportbeleidsplan en er moet meer prioriteit gelegd worden op het belang van de jeugdsport. Momenteel vindt een evaluatie van de werking en uitvoering van dit decreet plaats, waarna de realisatie van een nieuw decreet op de sportdiensten geformuleerd kan worden.

1.3 Het gemeentelijk sportbeleid

Het gemeentelijk sportbeleid wordt bepaald door de Gemeenteraad en het College van Burgemeester en Schepenen. Vanuit dit college wordt de schepen van Sport aangeduid om de samenwerking van de sportbasis met de gemeentelijke overheid waar te maken. De schepen van Sport is tevens de aangewezen persoon om de sportbelangen te verdedigen in het Schepencollege en de Gemeenteraad, ondanks deze zelden een specialist is inzake sport.

De schepen voor Sport dient zijn verantwoordelijkheid om te zetten in een planmatig sportbeleid, wat wordt neergeschreven in een gemeentelijke sportnota. Om de richting te bepalen welke de sportevolutie in de gemeente kan en zal volgen, dient deze sportnota de planning, behoefte en prioriteiten inzake sportinfrastructuur, accommodaties en structuren te bevatten. De degelijkheid van een dergelijke sportnota en de succesrijke uitwerking ervan zullen in grote mate afhangen van de inbreng van de inspraak- en uitvoeringsorganen en tevens van de financiële mogelijkheden die de gemeente bezit.

1.4 De gemeentelijke sportraad

De gemeentelijke sportraad is het adviesorgaan binnen de gemeente waarin alle verenigingen, groeperingen, personen of organisaties, die in de gemeente actief zijn, gegroepeerd zijn en inspraak hebben bij het sportgebeuren.

Door het decreet van 10 juli 1991 houdende de organisatie van het overleg en de inspraak in het gemeentelijk cultuurbeleid, wordt de participatie in het sportbeleid een wettelijk gegarandeerd recht en is men verplicht een sportraad op te richten. Tevens bepaalt het decreet van 5 april 1995 dat een gemeentelijke sportdienst slechts erkend kan worden indien zij over een afzonderlijke en autonome sportraad beschikt.

Het meest voorname element in een sportraad is de *communicatie* tussen de sportbeoefenaars en het gemeentebestuur. Alle informatie, zowel van het gemeentebestuur naar de sportverenigingen als andersom, moet in de sportraad kunnen worden besproken. M.a.w. dient de basis (het sportpubliek) hun behoeften kenbaar te maken aan de sportraad (*inspraak*). Echter schort er op dit vlak nog het een en ander. Enerzijds omdat men te sterk politiek geëngageerd is ten overstaan van bepaalde groepen en daardoor niet meer het algemeen beleid ziet, anderzijds omdat de gemeente geen of weinig inspraak duldt.

Ook in het *beheer* van de sportinfrastructuur heeft de sportraad een enorme inbreng door het vaststellen van tarieven, het plannen en vernieuwen van sportinfrastructuur, het exploiteren van publiciteit en cafetaria's, ...

Inzake *promotie* dient elk initiatief in de sportraad meegedeeld te worden, gestalte te krijgen en moet op *steun* kunnen rekenen van de sportraad.

Naast het adviseren van de sportraad inzake sportmateriaal, wordt ook de logistieke steun aan het verenigingsleven via de sportraad bepaald, zodat niet die clubs die het dichtst bij de gemeente aanleunen niet alle voordelen krijgen ten nadele van de andere verenigingen.

1.5 De gemeentelijke sportdienst

De gemeentelijke sportdienst is het uitvoerend orgaan van het gemeentelijke sportbeleid en staat onder leiding van een sportfunctionaris.

Als decretale *opdracht* (5/4/95) heeft elke sportdienst de algemene sportbeoefening door de bevolking te promoten; dit houdt onder meer het volgende in:

- a) in te staan voor de sportpromotie door in overleg met de respectieve sportraden:
 - activiteiten te organiseren die de bevolking tot sportbeoefening aanzetten;
 - op aangepaste en onafhankelijke wijze de sportpromotionele campagnes en acties te ondersteunen die voor de hele bevolking van de Vlaamse Gemeenschap gelden.
- b) het gemeentelijke sportleven te coördineren;
- c) organisatoren van sportevenementen te begeleiden en te ondersteunen;
- d) het bestuur en de promotie van het sportcentrum te ondersteunen.

Vermits de gemeentelijke sportdienst het belangrijkste instrument is in het gemeentelijk sportgebeuren, is de organisatie van deze dienst wellicht voor het realiseren van de doelstellingen onvervangbaar. De twee grote terreinen waarop een gemeentelijke sportdienst actief bezig zal zijn, is enerzijds het beheer van de sportinfrastructuur en anderzijds de sportpromotie. Gaan we nu dieper in op deze twee aandachtspunten.

De taak van de sportfunctionaris is in de eerste plaats die van een goede beheerder (manager). Het beste kunnen we de taken van de sportfunctionaris omschrijven en bundelen in een aantal sectoren:

- Administratief beheer: programmatie en opstellen planning gebruik sportaccommodaties, inkomende en uitgaande correspondentie, notulering en verslaggeving, ...
- Technisch beheer: advies en controle onderhouds-, herstellings- en aanpassingswerken van de sportaccommodatie, controle veiligheid en hygiëne, ...
- Sociaal beheer: personeelsbeleid, opstellen van werk- en uurroosters, functie- en taakanalyse van alle personeelscategorieën, ...
- Financieel beheer: opstellen en controleren van begroting en jaarrekening, boekhouding, ...

Wat een sportdienst in een gemeente doet verschillen van gelijk welke andere gemeentedienst is het sterke accent op de promotie. Deze extra dimensie geeft naast de klassieke dienstverlening een geheel eigen gezicht en een specifieke werking aan de sportdienst. In heel wat sportdiensten houdt de sportfunctionaris of de sportpromotor zich zelfs enkel bezig met de promotievoering. Volgens het Strategisch Plan voor Sportend Vlaanderen zou de sportpromotie in de toekomst zich voornamelijk moeten richten naar zowel een breed publiek als naar doelgroepen, met prioriteit de komende jaren voor kinderen en jeugd, dit met het oog op een regelmatige sportbeoefening. Initiatieven voor de kinderen en de jeugd, zoals de organisatie van permanente sportactiviteiten (sportacademie), evenals sportkampen en sportklassen worden hierbij aanbevolen. Uiteraard wordt gewezen op het feit dat dit in een kwaliteitsvolle omkadering dient te gebeuren, zowel sporttechnisch als administratief, door het inschakelen van gekwalificeerd personeel.

2. Op provinciaal niveau : de provinciale sportstructuren

2.1 Inleiding

Het Provinciebestuur bevindt zich als bestuurlijk niveau tussen de lokale en de centrale overheid en heeft een eigen intermediaire opdracht. Deze wordt gekenmerkt door een dubbele dimensie met eigen functies. Een eerste dimensie is de middenpositie van de provincie in de verticale bestuursopbouw: centrale overheid - provincies - gemeenten. Deze tussenliggende positie van het provinciaal beleidsniveau betekent dat de provinciebesturen bij het uittekenen van hun sportbeleid, naast het leggen van eigen accenten, ook rekening dienen te houden met het landelijk sportbeleid (BLOSO) en met het gemeentelijk sportbeleid.

Voorts moeten we de territoriale dimensie onderscheiden die eerder de nadruk legt op de provincie als grondgebied. Vanuit deze horizontale benadering heeft het Provinciebestuur als taak om een algemeen welzijnsbeleid te voeren ten aanzien van haar bevolking. Dit beleid uit zich op diverse vlakken: onderwijs, gezondheidszorg, cultuur, economie, toerisme, landbouw, ...

Sport is een wezenlijk onderdeel van het cultuurbeleid. Om van een ernstig sportbeleid te kunnen spreken zijn drie elementen van essentieel belang: de beleidsverantwoordelijke, het adviesorgaan en de uitvoerende dienst.

In onderstaande figuur vinden we de bouwstenen van het provinciale sportbeleid, gesitueerd binnen het Vlaamse sportbeleid.

	Beleid	Advies	Uitvoering
Landelijk	Minister van Sport ¹ Raad van Bestuur van BLOSO	Vlaamse Sportraad en Adviserende beroepscommissie voor sportaangelegenheden	BLOSO
Provinciaal	Gedeputeerde voor Sportzaken	Provinciale sportraad	Provinciale sportdienst
Gemeentelijk	Schepenen van Sport	Gemeentelijke sportraad	Gemeentelijke sportdienst

Bij de systematische uitbouw van een eigen provinciaal sportbeleid moeten daarenboven steeds de volgende principes gehanteerd worden:

- een sportbeleid dient doelmatig en systematisch te zijn;
- een sportbeleid moet behoeftegericht zijn;
- een sportbeleid uitstippelen gebeurt best in samenspraak met de betrokkenen;
- een sportbeleid voeren wil zeggen: ruimte creëren voor vernieuwing en experiment.

Voorals structuur is het provinciaal sportbeleid in de Vlaamse provincies lange tijd een zwakke schakel geweest. We moeten echter stellen dat hierin de laatste jaren flink wat verbetering is gekomen. Iedere Vlaamse provincie beschikt momenteel over een provinciale sportraad die het Provinciebestuur adviseert inzake sportaangelegenheden en over een provinciale sportdienst die instaat voor de uitvoering van het provinciaal sportbeleid. Wel is het zo dat in de ene provincie het sportbeleid meer uitgesproken en uitvoeriger geprofileerd is dan in de andere provincie. In de toekomst zal het opportuun zijn om de diverse provinciale sportbeleidsvoeringen enigszins op mekaar af te stemmen, met aandacht evenwel voor ieders autonomie en eigenheid.

2.2 Belangrijke aspecten bij de ontwikkeling van de provinciale sportstructuren

Zoals het cultuurpact, het decreet van 7 december 1976 en het huidige decreet van 5 april 1995 houdende de erkenning en subsidiering van de gemeentelijke sportdiensten, provinciale sportdiensten en de sportdienst van de Vlaamse Gemeenschapscommissie een invloed hebben gehad op de gemeentelijke sportstructuren, zo is dit ook het geval voor de provinciale sportstructuren. Voor verdere uitleg hieromtrent, zie supra.

2.3 Het provinciaal sportbeleid

De gedeputeerde voor Sportzaken is een belangrijk figuur in de sportbeleidsvoering van de provincie. Hij/zij behartigt ondermeer de sportdossiers in de Bestendige Deputatie en in de Provincieraad. Via de provinciale sportraad en sportdienst en de activiteiten die beide ontwikkelen, komt de Gedeputeerde zeer regelmatig in contact met de sportwereld. Hij/zij laat zich informeren en adviseren door zijn/haar provinciale sportdienst en sportraad bij het uitstippelen van het provinciaal sportbeleid. Een goede relatie en samenwerking tussen de Gedeputeerde, de

¹ tot voor kort de minister voor cultuur!

provinciale sportraad en de provinciale sportdienst zijn uiteraard zeer belangrijk voor een gunstige ontwikkeling van het provinciaal sportbeleid.

2.4 De provinciale sportraad

De provinciale sportraad is de volgende onontbeerlijke schakel in het provinciaal sportbeleid. Deze sportraad wordt opgericht als adviesorgaan waarin alle verenigingen, groeperingen of organisaties die actief zijn in het provinciale sportleven, vertegenwoordigd kunnen zijn. Met andere woorden is zij het “klankbord” voor het Provinciebestuur inzake sportaangelegenheden; de gesprekspartner die de sportieve basis vertegenwoordigt.

Tevens bepaald het decreet van 5 april 1995 dat een provincie slechts erkend kan worden indien zij over een afzonderlijke en autonome sportraad beschikt.

Er dient gesteld dat de structuur en de werking van de vijf provinciale sportraden van elkaar verschillen.

2.5 De provinciale sportdienst

De derde belangrijke pijler in het provinciaal sportbeleid is de provinciale sportdienst. De beslissingen omtrent het gevoerde provinciaal sportbeleid, die genomen worden door de Bestendige Deputatie/Provincieraad - op advies van de provinciale sportraad - worden geconcretiseerd door de provinciale sportdienst. De provinciale sportdienst is m.a.w. het werkinstrument van de Bestendige Deputatie. De dienst heeft voornamelijk uitvoerende taken maar doet ook belangrijk beleidsvoorbereidend werk voor het College. Het is aangewezen dat de provinciale sportdienst een goede relatie en samenwerking creëert met de andere provinciale diensten teneinde de sportieve objectieven zo goed mogelijk te kunnen realiseren. Regelmatig overleg en samenwerking met de provinciale inspectiediensten van het BLOSO is eveneens wenselijk.

Geen enkele provinciale sportdienst is op gelijke wijze gestructureerd. Zowel qua werking als beleidsadvies zijn er merkelijke verschillen, al zijn die te herleiden tot twee grote onderverdelingen:

- de provinciale sportdienst, die een overheidsdienst is, blijft zowel administratief, bestuurlijk, financieel en promotioneel rechtstreeks afhankelijk van de provinciale overheid;
- de provinciale sportdienst vzw, die wel de provinciale overheid bijstaat en adviseert, maar administratief, bestuurlijk, financieel en promotioneel als privé-organisatie zich onafhankelijk opstelt ten opzichte van de provinciale overheid.

Aan beide structuren zitten goede en minder goede kanten. Het is evenwel steeds uitermate belangrijk dat de provinciale sportdienst als een volwaardige dienst beschouwd wordt. Hiermee bedoelen we dat hij over een degelijk personeelskader van minimaal vijf personeelsleden beschikt en kan werken met een eigen sportbegroting.

Volgens het Strategisch Plan voor Sportend Vlaanderen moeten de provinciale sportdiensten in de toekomst, zoals de gemeentelijke sportdiensten, zich voornamelijk richten naar zowel een breed publiek als naar doelgroepen, met prioriteit de komende jaren voor kinderen en jeugd, dit met het oog op regelmatige sportbeoefening. Inzake sportpromotie dienen de provinciale sportdiensten op

het intermediaire bestuursniveau een sensibiliserende, coördinerende, stimulerende en ondersteunende opdracht te vervullen, waarbij wordt geopteerd voor een kwaliteitsvolle omkadering.

3. Op gewestelijk vlak (Vlaamse Gemeenschap)

3.1 Historiek van het Vlaamse sportbeleid

Van 1936 tot 1956 behoorde sport tot het domein van het ministerie van Volksgezondheid. Toen België in de jaren '50 en '60 nog volledig unitair was, werd bij wet van 15 maart 1956 het toenmalige NILOS, het Nationaal Instituut voor Lichamelijke Opvoeding en Sport, opgericht. Dat NILOS was een tweetalige autonome instelling (parastatale), die ressorteerde onder het ministerie van Nationale Opvoeding en Cultuur.

In 1969 werd ingevolge het invoeren van de culturele autonomie het ministerie van Nationale Opvoeding en Cultuur gesplitst in een ministerie van Nationale Opvoeding en Nederlandse Cultuur, en een ministerie van Nationale Opvoeding en Franse Cultuur. Dit luidde tegelijkertijd het einde van de nationale sportadministratie in. Voortaan bestond er een "Bestuur voor de Lichamelijke Opvoeding, de Sport en het Openluchtlevens" (BLOSO) voor de Vlamingen, en een "Administration de l'Education Physique, du Sport et de la Vie en Plein Air" (ADEPS) voor de Franstaligen in België. Deze nieuwe overheidsdiensten ressorteerden respectievelijk onder de minister van de Nederlandse Cultuur en de minister van de Franse Cultuur.

Tussen 1971 en 1977 groeiden het BLOSO en ADEPS steeds verder uit elkaar op diverse vlakken: het subsidiebeleid, de basisfilosofie inzake sportpromotie, de link met de gemeenten, de kader vorming enzovoort. Een en ander heeft dan ook het terrein voorbereid voor drie wetgevende initiatieven die de sportstructuren in Vlaanderen in een totaal nieuwe richting zouden stuwen:

- het decreet van 2 maart 1977 houdende erkenning en subsidiëring van landelijk georganiseerde sportverenigingen;
- het decreet van 7 december 1976 betreffende de toekenning van weddetoelagen aan gemeentelijke sportfunctionarissen;
- het Koninklijk Besluit van 22 februari 1974 houdende de subsidiëring van ondergeschikte besturen wat betreft sportinfrastructuur.

Op 1 april 1991 werd het BLOSO een pararegionale instelling B. Dat betekent dat het bestuurd wordt door een Raad van Bestuur die samengesteld is uit een voorzitter, negen leden die de Vlaamse regering vertegenwoordigen en negen leden die de sportsector vertegenwoordigen.

Naar aanleiding van het Strategisch Plan voor Sportend Vlaanderen, rekening houdende met de audit van BLOSO en het behoefteonderzoek, werden maatregelen voorgesteld om de decretale opdracht van het BLOSO te herdefiniëren en anderzijds het BLOSO te herstructureren. De stappen die reeds in die richting zijn genomen, blijven echter tot hiertoe beperkt.

3.2 Het Vlaamse sportbeleid

Met het Strategisch Plan voor Sportend Vlaanderen is het startschot gegeven voor een grondige en langverwachte hervorming van het sportbeleid in Vlaanderen. De Vlaamse regering, de minister voor Sport (J. Sauwens)² en de Raad van Bestuur van het BLOSO zijn belast met het Vlaamse sportbeleid.

² tot voor kort de minister voor cultuur!

In dit Strategisch Plan bedraagt de missie van de Vlaamse overheid inzake sportbeleid: “een sportbeleid voeren om enerzijds zoveel mogelijk mensen in Vlaanderen zo regelmatig mogelijk te laten sporten, in zo goed mogelijke, kwaliteitsvolle omstandigheden, en anderzijds, om de bijzonder getalenteerde sporters, optimale ontplooiingsmogelijkheden te verschaffen, en dit met uitdrukkelijke vrijwaring van de integriteit van de sport.”

Hierbij behoren aan de Vlaamse overheid volgende taken toe:

- de promotie van de sport met als doel de sportparticipatie verhogen;
- het uitbouwen, stimuleren en ondersteunen van de kwaliteitszorg;
- het ondersteunen van de structuren waarbinnen de sport gepland en algemeen gecoördineerd kan worden;
- het organiseren van kaderopleiding;
- het beheren, uitbouwen en optimaliseren van de infrastructuur;
- het toezicht en controle op de regelgeving inzake de sport;
- het coördineren en stimuleren van het wetenschappelijk onderzoek inzake sportbeleid.

3.3 De Vlaamse Sportraad en de adviserende beroepscommissie voor sportaangelegenheden

Het decreet van 7 juli 1998 houdende de oprichting van de Vlaamse Sportraad en de Adviserende Beroepscommissie voor Sportaangelegenheden, dat in werking is getreden op 1 augustus 1998, vervangt het toenmalige decreet van 23 juli 1992. Dit laatstgenoemde decreet werd op aanraden van het Strategisch Plan bekeken, geëvalueerd en bijgestuurd. Opvallende nieuwigheden in vergelijking met de vroegere Vlaamse Hoge Raad van de Sport zijn de reductie van het aantal leden (van 32 naar 17), de depolitisering en het streven naar meer objectiviteit. Deze laatste doelstelling wordt ondermeer verwezenlijkt door de problematiek van erkenning en subsidiëring uit het takenpakket van de sportraad te halen en hiervoor een aparte Adviserende Beroepscommissie voor Sportaangelegenheden in het leven te roepen.

In art. 3 van het nieuwe decreet wordt de opdracht van de Vlaamse Sportraad omschreven, nl. de Raad heeft als opdracht om op eigen initiatief, op verzoek van de Vlaamse regering of het Vlaams Parlement, onafhankelijk en deskundige adviezen en aanbevelingen te verstrekken omtrent het sportbeleid en omtrent ontwikkelingen in andere domeinen die voor het sportbeleid relevant zijn.

Art. 12 omschrijft de opdracht van de Beroepscommissie voor Sportaangelegenheden die als volgt luidt: de Commissie heeft als opdracht om de Vlaamse regering te adviseren met betrekking tot bij de Vlaamse regering ingediende beroepen, bezwaar- of verweerschriften tegen het door de Vlaamse gemeenschap geuite en formeel betekende voornemen om:

- 1° een vergunning of verlenging ervan geheel of gedeeltelijk te weigeren, in te trekken of te schorsen;
- 2° een erkenning of subsidiëring, verlenging of wijziging van een erkenning of subsidiëring te weigeren;
- 3° een erkenning of subsidiëring in te trekken of te schorsen.

Dit decreet is een eerste aanzet tot de realisatie van het Strategisch Plan voor Sportend Vlaanderen.

3.4 BLOSO

Het Commissariaat-Generaal ter Bevordering van de Lichamelijke Ontwikkeling, de Sport en de Openlucht recreatie, kortweg het BLOSO, is het uitvoerende orgaan van het Vlaamse sportbeleid.

Ondanks de nieuwe maatregelen in het Strategisch Plan betreffende het BLOSO, is het decreet van 12 december 1990 houdende het bestuurlijk beleid van het BLOSO nog steeds van toepassing. Kortweg kan gesteld worden dat het BLOSO de sportadministratie van Vlaanderen is.

Voor de realisatie van het sportbeleid beschikt het BLOSO jaarlijks³ over 1.845,6 miljoen BEF (gegevens op basis van jaarverslag 1996) waarvan:

- een dotatie van de Vlaamse Gemeenschap ten belope van ca. 1.221,9 miljoen BEF
- een toelage van de Nationale Loterij ten belope van 288,5 miljoen BEF (variabel!)
- eigen inkomsten ten belope van 267,0 miljoen BEF
- varia ten belope van 68,2 miljoen BEF.

De overheidsfinanciering van de sport berust echter slechts voor een klein gedeelte bij de Vlaamse Gemeenschap (BLOSO). Veruit de meeste bijdragen komen van de gemeenten (ruim 10,5 miljard) en een ander, minimaal identiek, budget komt van de provincies (minimaal 2,0 miljard).

Daarnaast vervult ook het ministerie van Onderwijs een belangrijke functie i.v.m. de sport; de lichamelijke opvoeding, de opleiding van leraars LO, de schoolsport, enzovoort.

Ten slotte komen er ook nog middelen ten goede aan bepaalde organisatoren van sportevenementen via het overheidsbudget Vlaanderen 2002.

Bevoegdheden van BLOSO

Het decreet bepaalt dat het BLOSO in het algemeen belast is met de organisatie, de coördinatie en de bevordering van de sportbeoefening, de sportieve vrijetijdsbesteding en de openlucht recreatie.

Meer in het bijzonder wordt het BLOSO belast met:

1. De studie, planning, de ontwikkeling en de promotie van de sport in binnen- en buitenland.
2. Het toezicht op en toepassing van reglementering inzake sport en openlucht recreatie.
3. Het organiseren en uitbouwen van internationale betrekkingen en de uitbouw van noodzakelijke samenwerkingsverbanden in binnen- en buitenland met betrekking tot sport en openlucht recreatie.
4. Het verzorgen van informatie en documentatie inzake sporttechnische begeleiding.
5. Het begeleiden, coördineren en stimuleren van de activiteiten van plaatselijke, provinciale en landelijke verenigingen en instanties.

³ vanaf 2000 beschikt het BLOSO over 2.349,4 miljoen BEF waarvan 1.876,1 MF van de Vlaamse Gemeenschap, 223,4 MF van de Nationale Loterij, eigen inkomsten 245,9 MF en varia 4 MF.

6. De sportpromotie via:
 - a) De organisatie van sportlessen, sportkampen, sportklassen en dergelijke.
 - b) De organisatie van landelijke promotiecampagnes, deelacties, hulpverlenende initiatieven en ondersteuning van activiteiten.
 - c) De steun aan de schoolsport.
7. De organisatie van kaderopleiding via het vastleggen van vormingsprogramma's en de organisatie van vormingscursussen voor sporttechnische en bestuurskaders.
8. De algemene sportbegeleiding via de subsidiëring van zowel openbare als particuliere initiatieven.
9. De medewerking aan de uitbouw van een degelijk topsportbeleid.
10. Het beheer en de animatie van de eigen, bestaande of op te richten, sportcentra en de coördinatie van alle bouwinitiatieven.
11. Beheer en besteding van de gelden van het sportfonds.

Structuur van BLOSO

Het BLOSO wordt bestuurd door een Raad van Bestuur. Deze is samengesteld uit een voorzitter, 9 leden vertegenwoordigers van de Vlaamse Executieve en 9 leden vertegenwoordigers uit de sportsector, samen 19 leden. Deze Raad bestuurt het BLOSO, treedt op in rechtsgedingen, sluit overeenkomsten af, doet het personeelsbeheer (maar voor de personeelsleden die niet tot het niveau 1 behoren is een delegatie van de commissaris-generaal mogelijk) en keurt de rekeningen goed. Kortom deze Raad bepaalt het beleid inzake de sport voor de Vlaamse Gemeenschap.

Het BLOSO staat onder controle van de Vlaamse Regering die daartoe twee commissarissen aanstelt. Die Regeringscommissarissen wonen met raadgevende stem de vergaderingen van de Raad van Bestuur bij en zij beschikken voor het vervullen van hun opdracht over de ruimste bevoegdheden.

De commissaris-generaal en de adjunct-commissaris-generaal zijn belast met het dagelijks bestuur van het BLOSO en met de uitvoeringen van de beslissingen van de Raad van Bestuur. Zij worden door de Vlaamse Regering benoemd.

Hieronder bespreken we de verschillende afdelingen van het BLOSO:

Diensten leidend ambtenaar

- administrateur-generaal
- staflid en organisatorische mandaten
- secretariaat leidend ambtenaar
- secretariaat Raad van Bestuur
- secretariaat directieraad
- cel public relations en publicaties
- secretariaat watersportdag
- secretariaat Gordel.

Algemene Afdeling

- adjunct-administrateur-generaal
- secretariaat adjunct-leidend ambtenaar
- juridische cel en verzekeringen
- internationale betrekkingen
- informaticacel.

Het BLOSO heeft drie administratieve diensten die eigen zijn aan elke administratie, nl.:

Afdeling Personeel

- directie afdeling personeel
- personeelsbeheer
- loonadministratie
- vorming en human resources management.

Afdeling Financiën en Begroting

- directie afdeling financiën en begroting
- boekhouding en begroting
- economaat.

Afdeling Subsidiëring

- directie afdeling subsidiëring
- werkingssubsidies federaties
- topsport
- lokale en regionale besturen
- diverse subsidies.

Verder heeft het BLOSO vier functionele diensten die te maken hebben met de specifieke opdrachten en de werking van het BLOSO:

Afdeling Centra en jachthavens

- directie centra en jachthavens
- coördinatie en beheer BLOSO-centra en jachthavens.

Afdeling Promotie en Inspectie

- directie afdeling sportpromotie en inspectie
- coördinatie en promotie
- inspectiedienst Antwerpen
- inspectiedienst Vlaams Brabant
- inspectiedienst Limburg
- inspectiedienst Oost-Vlaanderen
- inspectiedienst West-Vlaanderen.

Afdeling Kaderopleiding

- directie afdeling kaderopleiding (Vlaamse Trainersschool)
- inspectie en controle
- administratie en organisatie.

Afdeling Infrastructuur en Logistiek

- directie afdeling infrastructuur en logistiek
- infrastructuur
- administratie en planning
- logistieke cellen en uitleendiensten.

BLOSO is voornamelijk bezig op het terrein en biedt zodoende diverse diensten en producten aan. Dit blijkt ook uit de toewijzing van de werkingsmiddelen. Voor het fiscaal jaar 1996 werd 46,4% van de werkingsmiddelen benut voor initiatieven waar BLOSO zelf diensten aanbiedt aan sportend Vlaanderen (zelf doen), 32,8% werd benut voor initiatieven waarbij BLOSO andere sportstructuren ondersteunde (doen doen), en 9,3% werd benut voor sportpromotie (Andersen Consulting, 1997).

Verdeling van de werkingsmiddelen BLOSO

	Personeelskosten	Werkingskosten	Totaal	% Totaal
Promotie	99.794.469	72.700.000	172.494.469	9,3%
Laten doen				32,8%
- federaties	8.465.843	396.700.000	405.165.843	21,9%
- overheid	3.105.694	82.000.000	85.105.694	4,6%
- Geco's	13.338.999		13.338.999	0,7%
- BOIC		20.000.000	20.000.000	1,1%
- diverse	4.361.416	28.000.000	32.361.416	1,7%
- VTS	22.977.832	20.600.000	43.577.832	2,4%
- wetenschappelijk onderzoek		3.000.000	3.000.000	0,2%
- overheid	5.868.581		5.868.581	0,3%
Zelf doen				46,4%
- overheid	4.772.844		4.772.844	0,3%
- centra	458.214.067	375.982.000	834.196.067	45,0%
- labo	4.810.132	3.000.000	7.810.132	0,4%
- uitleendiensten	9.393.986	4.418.000	13.811.986	0,7%
Overheid				11,4%
- (diensten) leidend ambtenaar	8.536.733		8.536.733	0,5%
- algemene afdeling	19.867.680	46.300.000	66.167.680	3,6%
- financiën en begroting	43.662.612	55.600.000	99.262.612	5,4%
- personeelsdienst	22.261.309		22.261.309	1,2%
- statutaire en decretale organen	12.651.703	3.100.000	15.751.703	0,8%
TOTAAL	742.083.900	1.111.400.000	1.853.483.900	100,0%

Bron: aangepast budget 1996 + exacte personeelskosten 1996, met schatting voor laatste kwartaal.

Bespreken we nu achtereenvolgens deze verschillende domeinen :

De voornaamste aangeboden diensten door BLOSO

Binnen BLOSO worden een aantal diensten ontwikkeld die aan de sector aangeboden worden. Deze diensten richten zich op diverse doelgroepen en hebben afwisselend initiatie of sportaanbod tot doel.

Volgende diensten biedt BLOSO aan :

- sportkampen

De initiële doelstelling van de sportkampen is sportpromotie d.m.v. initiatie. Uit de analyse van de markt van de sportkampen kan geconcludeerd worden dat :

- BLOSO zich differentieert op het vlak van de overnachtingsinfrastructuur (residentiële sportkampen) en de expertise in paardekampen en zeilkampen ;
- het aandeel van de BLOSO residentiële sportkampen 5% inneemt van het totale marktaanbod ;
- 14% van de BLOSOkampen zijn vervolmakingskampen en geen initiatiekampen ;
- de residentiële sportkampen de laagste inkomensklassen van de bevolking niet bereiken, zodat de doelstelling van democratisering niet wordt ingevuld.

- Vlaamse trainersschool

De Vlaamse trainersschool is een BLOSO-initiatief, waarbij in samenwerking met de drie faculteiten/instituten voor lichamelijke opvoeding van de universiteiten en de erkende federaties, opleidingsprogramma's (zowel sportspecifiek als sporttechnisch) worden uitgewerkt voor trainers. Dit initiatief wordt als voorbeeld gesteld van hoe BLOSO in partnership met de distributiekanaal kwaliteitsverbetering kan realiseren.

- BLOSO Medisch labo

Ongeveer 25 à 30% van de topsportonderzoeken in Vlaanderen worden door het BLOSO-labo behandeld. Volgens de bezetting van de beschikbare medische infrastructuur draait het labo slechts op 43% van haar capaciteit, omwille van het feit dat het aanbod van het BLOSO-labo sterk overlapt met het aanbod van de andere labo's. Echter kan wel gesteld worden dat elk labo door de aanwezigheid van specifieke apparatuur en competentie, eigen accenten kan leggen.

- Uitleendiensten

Uitleendiensten bieden diensten aan zonder zich te baseren op een sporttakkenbeleid. Hier kan men gratis materiaal uitlenen voor sportmanifestaties, echter wordt er geen duidelijke lijn getrokken naar de doelgroepen toe. Momenteel bestaan er vijf uitleendiensten in Vlaanderen.

- Sportlessen en sportklassen

Jaarlijks wordt er door het BLOSO een brochure uitgegeven die een overzicht geeft van de verschillende BLOSO sportlessen, -klassen en -kampen. De sportlessen vormen een duidelijke overlapping/concurrentie met het puur lokale sportaanbod. Niettemin betekenen deze sportlessen een invulling van de sportinfrastructuur van BLOSO.

Ondersteuning van de sportsector door BLOSO

BLOSO subsidieert een zeer divers en groot aantal distributiekanaal, waarbij zij tracht haar eigen doelstellingen te maximaliseren. Onder deze distributiekanaal verstaan we de erkende sportfederaties, de Vlaamse Sportfederatie, private sportkampen, ... Deze subsidiëring bedroeg in 1996 526,7 miljoen BEF (Andersen Consulting, 1997).

De subsidiëring blijkt meer kwantitatief dan kwalitatief onderbouwd te zijn en is daarenboven voor sommigen bijna historisch verworven (Andersen & Consulting, 1997). Vooral bij de federaties blijkt dat het effect van de subsidiëring niet optimaal is tengevolge van de versnippering van de middelen (teveel gegadigden, meerdere federaties voor dezelfde sporttak) en de administratieve belasting.

Promotie-initiatieven

BLOSO heeft een uitgebreide reeks promotie-initiatieven ontwikkeld en/of ondersteund over de voorbije jaren, zoals de jeugdsportcampagne, de Gordel, de watersportdag, het tijdschrift Sport, de speerpuntacties in provincies, enz. De laatste jaren werd het accent gelegd op grote ééndagsmanifestaties enerzijds, en anderzijds op de uitbouw van een meer thematische lange-termijn actie.

De BLOSO-sportcentra

BLOSO heeft vroeger duidelijk een onmisbare rol vervuld bij het beschikbaar stellen en het stimuleren van het aanbod van sportinfrastructuur. In totaal heeft BLOSO reeds over de jaren heen 3 miljard geïnvesteerd in zijn patrimonium, inclusief onderhouds- en werkingskosten. Dit betekent dat 45% van de totale BLOSO-middelen naar deze centra gaan.

In het Strategisch Plan wordt aanbevolen om de niet-prioritaire BLOSO-sportcentra over te dragen aan private initiatieven.

3.5 Verankering van het sportbeleid

De laatste jaren heeft de Vlaamse overheid (minister president) een aantal sportinitiatieven genomen aanvullend bij die van de minister bevoegd voor de Sport. Deze initiatieven fungeren als sportambassadeurs en hebben als doelstelling de herkenbaarheid van Vlaanderen in binnen- en buitenland te bevorderen. Sinds de minister van Sport aantrad (1999) behoort de toewijzing van deze gelden tot deze minister (Sauwens). In dit verband kan vooreerst verwezen worden naar het project Topsport Vlaanderen 2002 dat de meest gerenommeerde Vlaamse sportevenementen omvat zoals de Ronde van Vlaanderen, Flanders Coast Triatlon, Guldensporen Marathon en Zesdaagse van Vlaanderen-Gent. Daarnaast ondersteunt de Vlaamse regering in het kader van het jeugdwerkgarantieplan de wielerveding Vlaanderen 2002 die tot doel heeft jonge beloftevolle neo-profs op te leiden tot degelijke beroepsrenners. In de lijn van het wielerveding kwam ook het BLOSO Topsportproject tot stand dat Vlaamse topsporters toelaat hun sport ten volle te beoefenen en zich volledig te concentreren op internationale competities.

De recentste ontwikkeling is ongetwijfeld de oprichting van de Vlaamse topsportscholen, die op 1 september 1998 van kracht zijn gegaan. Hiertoe heeft de Vlaamse regering een regeling getroffen waarbij een topsportconvenant werd afgesloten. Het globale convenant werd afgesloten door de Vlaamse minister van Onderwijs, de Vlaamse minister van Cultuur, het BLOSO, het BOIC, de BVLO, Raad voor het Gemeenschapsonderwijs, OVSG en VSKO. Het bijzonder convenant daarentegen wordt afgesloten tussen de Vlaamse minister van Onderwijs, de betrokken sportfederatie en een lokale onderwijsverstrekker. De scholen die het bijzonder convenant ondertekenen en een ASO- en/of TSO-topsportstudierichting inrichten, mogen het predikaat "topsportschool" dragen.

3.6 Overige Departementen van de Vlaamse Gemeenschap die zich met sport inlaten

Zoals reeds aangehaald behandelt veelal de gemeenschapsminister van Cultuur de aangelegenheden inzake sport. Echter zijn een drietal departementen van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap tevens bevoegd voor specifieke zaken betreffende sportaangelegenheden. Meer bepaald gaat het om volgende departementen:

- Departement Onderwijs
 - opleiding van leraars lichamelijke opvoeding
 - lichamelijke opvoeding en sport op school
 - schoolsportfederaties.
- Departement Leefmilieu & Infrastructuur
 - geluidshinder
 - gebruik van waters en bossen voor recreatienatuurgebonden sporten
 - onderhoud van havens en waterwegen
 - Vlarem
 - bijzondere plannen van aanleg.
- Departement Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur: volksgezondheid
 - Decreet van 27 maart 1991 inzake medisch verantwoorde sportbeoefening.

DEEL 2:

Beschrijving van de verschillende structuren inzake sport en lichamelijke opvoeding in het Franstalige landschap

HOOFDSTUK 1: Algemene beschouwingen over sport in de Franse Gemeenschap

Waar zich een identieke situatie voordoet als in het Nederlandstalige landschap wordt de informatie niet meer herhaald; m.a.w. we gaan hier enkel in op de specifieke situatie van de Franse Gemeenschap.

1. Inleiding

Net zoals in de rest van België was “sport” ook in Wallonië tot het eind van de jaren ‘60 een ondubbelzinnige term. De grenzen tussen wat sport was en wat niet, waren duidelijk. Sport, dat betekende competitie, winnen of verliezen, records, prestaties. Sport was ook typisch iets voor jonge mensen. Sportverenigingen en -federaties schoten als paddestoelen uit de grond.

Onder invloed van de democratiseringsbeweging na mei ‘68, die zowel in de verschillende onderwijsniveaus als in de samenleving in haar geheel wortel schoot, ontstond er een ander concept van sport, namelijk sport voor iedereen en voor heel het leven. In dit nieuwe concept, dat diverse vormen aanneemt, ligt het accent op sportieve vrijetijdsbesteding. Sindsdien heeft de sport zich in verschillende en soms tegengestelde richtingen ontwikkeld.

De groeiende invloed van de media, de nieuwe technologieën en de commercialisering heeft de hang naar prestaties en competitie een soms buitensporig belang gegeven. Het olympische devies “Citius, Altius, Fortius” (sneller, hoger, sterker) vat goed het traditionele, elitaire sportconcept samen. Het resultaat is topsport, een (te) sterk gecommmercialiseerd fenomeen dat door de media volop wordt opgeklopt. Topsporters zijn dan ook professionals, al geven ze het niet altijd openlijk toe.

Het tweede concept van sport, dat van de “sport-voor-allen” of massasport, is duidelijk anders. Het gaat hier om zeer uiteenlopende culturele praktijken, die echter met elkaar gemeen hebben dat ze niet gebaseerd zijn op meetbare prestaties, op competitie met haar opeenvolging van successen en nederlagen en op het uitgesteld plezier dat daarmee samengaat — principes die het traditionele sportconcept kenmerken. Naast de democratisering van de sport in Europa zal wellicht ook de herontdekking van het lichaam in de kapitalistische en democratische westerse maatschappij katalyserend hebben gewerkt op de ontwikkeling van de massasport. De fysieke dimensie van het individu, in de westerse cultuur zo lang van ondergeschikt belang, neemt immers opnieuw een bevoorrechte plaats in op verschillende terreinen (zorg voor het uiterlijk, erotiek, gastronomie). De mentaliteit is meer hedonistisch geworden: het accent ligt op het plezier. De meest populaire nieuwe vormen van lichaamsbeweging zijn dan ook net diegene waarbij het gaat om het uiterlijk, fysieke gewaarwordingen en lichaamsbeheersing — denk maar aan bodybuilding en aerobics.

Het begrip sport wordt niet meer uitsluitend geassocieerd met competitiesport. Momenteel bestaan er verschillende soorten lichaamsbeweging naast elkaar: sport in gezinsverband, avontuurlijke sporten, sport als manier om gezonder te leven, sport als vrijetijdsbesteding. Sport is ook niet langer het voorrecht van de (vooral mannelijke) jeugd. Tegenwoordig doen mensen van alle leeftijden aan sport, mannen zowel als vrouwen, mindervaliden zowel als geboren atleten. Het blijft ook niet beperkt tot

de sportclub. Sport is een veelzijdig product, aangeboden door verschillende markten en verschillende openbare en privé-instanties. Het is geen toeval dat de bevoegdheid voor sport in ons land afhangt van verschillende ministeries: cultuur, onderwijs, volksgezondheid, binnenlandse zaken...

De conclusie luidt dus dat het sportlandschap een uiterst gevarieerde mozaïek is van de meest diverse beoefenaars, mogelijkheden, beweegredenen, organisatievormen en (gewenste) resultaten.

2. De democratisering van de sport

De democratiseringsbeweging wil dat meer mensen de kans krijgen om aan sport te doen, of althans dat die mogelijkheid niet langer is voorbehouden aan de hogere sociale klassen. Concrete barrières worden geslecht als symbolen voor een systeem waarin iemands sociale status zijn toegang tot de sport bepaalde.

Het is altijd delicaat om onderzoeksresultaten met elkaar te vergelijken, en dat geldt ook voor onderzoeken naar de participatie aan sport en lichaamsbeweging. Piel (1975) levert enkele interessante gegevens voor het jaar 1972. Voor dit onderzoek werden bijna 1.500 jongens geënquêteerd. Het blijkt dat de mate van sportbeoefening duidelijk gebonden is aan de sociale stratificatie, met andere woorden samenhangt met de sociale klasse waartoe iemand behoort. Wie een hogere opleiding heeft gehad, een hogere status heeft in het beroepsleven en leeft in een stedelijke omgeving, vertoont duidelijk een meer sportieve levenswijze dan wie leeft in een minder goed milieu (Piel, 1975).

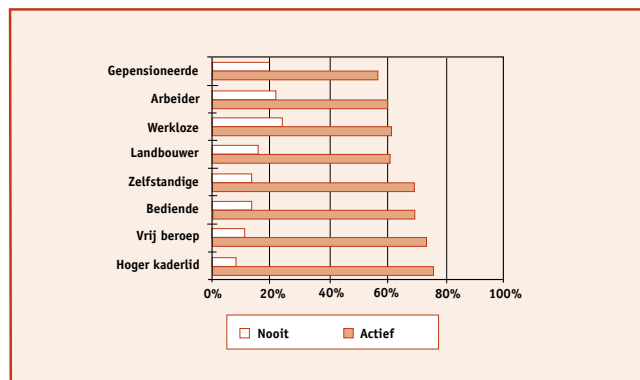
Of het nu gaat om de totale participatiegraad, die tijdens het schooljaar of tijdens de vakantie, er is een duidelijk verschil tussen de verschillende socioprofessionele categorieën van de vader (verdeeld over bedrijfsleiders, hogere kaderleden, middenkaderleden, leden van de middenklasse en arbeiders). Tijdens de vakantie stellen we bijna een verdubbeling vast van het verschil tussen de eerste en de laatste categorie. De verschillende socioprofessionele categorieën beoefenen ook duidelijk andere sporttakken. Zeilen, paardrijden, tennis en zwemmen zijn duidelijk veel meer in trek bij de hogere categorieën, terwijl volleybal, gymnastiek, voetbal en veldlopen dominant zijn in de lagere categorieën.

Welke takken van sport worden beoefend, hangt ook sterk af van de tijd van het jaar. Gymnastiek, volleybal, voetbal en zwemmen (in die volgorde) worden het meest beoefend tijdens het schooljaar. In de vakantie ziet het plaatje er helemaal anders uit, met zwemmen, voetbal, tafeltennis en tennis als top-vier. Deze vaststellingen kunnen grosso modo worden veralgemeend voor België (Taks et al., 1991) en de westerse wereld (Lüschen, 1962).

Twintig tot dertig jaar later heeft de sportparticipatie duidelijk de invloed ondergaan van de democratisering. Over het algemeen is het aantal sportbeoefenaars sterk gestegen. Toch bestaat er nog wel degelijk een verband tussen de participatie enerzijds en het opleidingsniveau en de socio-economische status anderzijds.

Ondanks de inspanningen van de overheid om sport aan te moedigen, wordt sportbeoefening ongetwijfeld nog steeds beïnvloed door de socio-economische status van de ouders. Later zullen we vaststellen dat hetzelfde geldt voor volwassenen; ook bij hen varieert de participatie volgens de opleiding of het beroepstype.

SPORTBEOEFENING EN BEROEP VAN DE VADER (in Bodson et al., 1991)

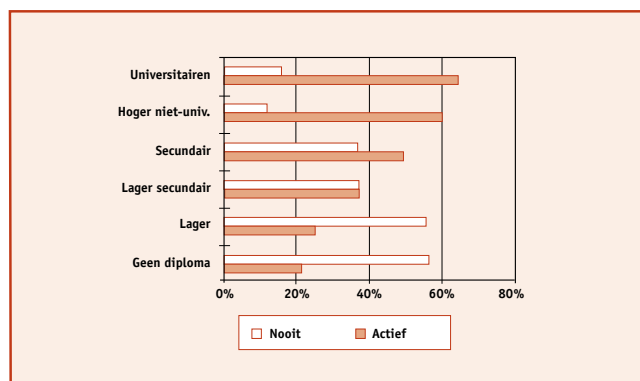

Het zijn de kinderen van hogere kaderleden die het meest aan sport doen. Negentig procent van deze groep is begonnen met ten minste één sportactiviteit, terwijl het algemene gemiddelde op 83% ligt. De auteurs van het rapport stellen ook vast dat jongeren van wie de ouders een vrij beroep hebben, een profiel vertonen dat erg nauw aanleunt bij dat van de kinderen van hogere kaderleden.

Het percentage jongeren dat nog steeds aan sport doet, ligt rond of boven de 70% bij die jongeren van wie de vader hoger kaderlid, vrij beroep, bediende of zelfstandige is. Het is ook in deze groep jongeren dat het aandeel van degenen die nog nooit aan sport hebben gedaan het kleinst is, namelijk van 10 tot 13%.

Het aandeel van de opgevers schommelt tussen 13 en 23%, waarbij het laatste cijfer slaat op de kinderen van gepensioneerden. De laagste cijfers voor actieve sportbeoefenaars en voor jongeren die nog nooit aan sport hebben gedaan, stellen we dan weer vast bij kinderen van arbeiders, werklozen en gepensioneerden.

SPORTBEOEFENING VOLGENS OPLEIDINGSNIVEAU (in Bodson et al., 1991)

Het aantal sportbeoefenaars varieert zeer sterk — van 20% tot bijna 65% — volgens het opleidingsniveau van de betrokkenen: van “geen diploma” tot universitaire opleiding, via lager, lager secundair, secundair en hoger niet-universitair onderwijs.

Uit onderzoeksgegevens blijkt dat het lidmaatschap van een sportclub relatief weinig wordt beïnvloed door de kostprijs om van de sportieve infrastructuur gebruik te kunnen maken.

3. Sportparticipatie

Het thema participatie lijkt uitermate belangrijk in een tekst over het beheer en de organisatie van lichaamsbeweging en sport. Participatie is immers het einddoel van alle politieke acties op dit terrein. Het is ook een maatstaf om de geleverde inspanningen te beoordelen.

Het beeld van de overwegend mannelijke en jonge sportbeoefenaar is sinds de jaren '60 fundamenteel veranderd. De voornaamste oorzaken zijn de stijging van de levensstandaard en de toename van de vrije tijd. De vraag naar geschikte infrastructuur voor sport en vrije tijd is dan ook toegenomen.

In 1969 vond in Luik een congres plaats over lichamelijke opvoeding, sport en het leven in openlucht. De deelnemers stelden een tekort aan sportieve infrastructuur vast, met name in Wallonië. Enkele van de belangrijkste resoluties die het congres aannam, pleitten dan ook voor een inventarisatie van de bestaande en — vooral — de aanleg van nieuwe infrastructuur.

Bij wijze van voorbeeld: op dat moment telde Wallonië 86.815 inwoners per sportcomplex, tegenover 45.975 in Vlaanderen. Ook uit de cijfers over atletiekvelden en sporthallen bleek duidelijk dat Wallonië achterop liep: 95.217 tegenover 72.667 in de atletiek, 327.969 tegenover 128.725 voor de sporthallen. Alleen de voetbalvelden waren gelijk verdeeld (4.386 tegenover 4.299). Twintig jaar later telden we één sportcomplex per 7.446 inwoners in de provincie Luxemburg, 12.636 in de provincie Luik en 23.237 in de provincie Henegouwen.

Op basis van twee soorten gegevens kunnen we een raming maken van de participatie aan sportactiviteiten: (1) de resultaten van enquêtes naar de sportparticipatie zoals gerapporteerd door verschillende lagen van de bevolking. We kunnen hier een onderscheid maken tussen competitiesport en vrijetijdsbesteding. De geloofwaardigheid van de gegevens kan enigszins worden aangetast door enkele vertekeningen, zoals de te rooskleurige voorstelling door het individu van zijn participatie of gewoon zijn wens om de enquêteur naar de mond te praten. Desondanks leveren de statistieken erg interessante informatie op over heel wat aspecten. Wel is er geen algemeen overzicht van mensen die aan sport doen binnen unitair gebleven sportfederaties. (2) de overzichten door de federaties en het BLOSO. In dit geval gaat het om mensen die aan sport doen binnen sportfederaties, met andere woorden op een georganiseerde manier; toch blijft er nog een onbekende factor, namelijk het aantal bestuursleden in deze statistieken.

3.1 De enquêtes

Voor de Franse Gemeenschap beschikken we over de resultaten van enquêtes die in opdracht van de minister van Sport zijn uitgevoerd door de vakgroep Sociologie van de UCL onder de wetenschappelijke leiding van Daniel Bodson.

Voor deze enquêtes werden vragenlijsten voorgelegd aan drie groepen: jongeren van 6 tot 18 jaar en twee groepen volwassenen, namelijk van 18 tot 30 jaar en boven de 30 jaar.

3.1.1 Kinderen en adolescenten

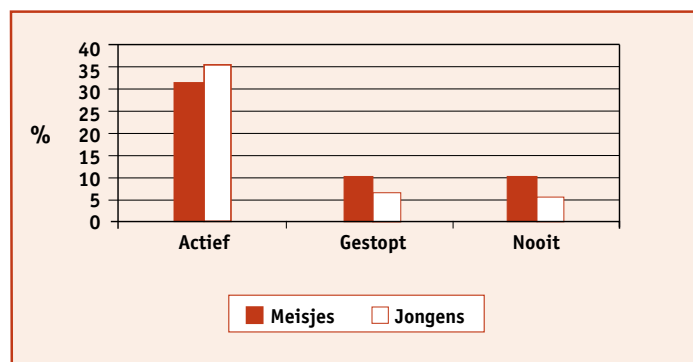
De geënquêteerde personen waren zo gekozen dat er vergelijkingen konden worden gemaakt tussen (1) lager en secundair onderwijs; (2) Brussels Hoofdstedelijk Gewest en Waals Gewest en de Waalse provincies; (3) de onderwijsnetten: staat, provincie, gemeente, vrij; (4) het onderwijstype:

algemeen, technisch, beroeps, kunst, buitengewoon; (5) de zes leerjaren van de lagere school; (6) de studie jaren van het secundair onderwijs.

In deze groep werd de enquête verspreid bij 2.355 leerlingen uit in totaal 131 klassen: 52 klassen uit het lager onderwijs (40% van de geënquêteerden) en 79 uit het secundair onderwijs (60% van de geënquêteerden).

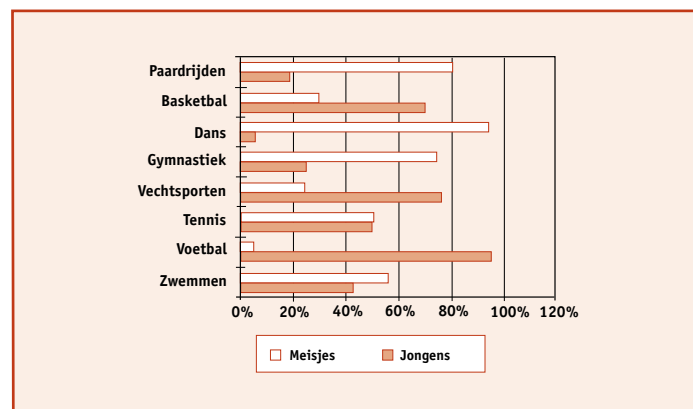
Van de jongeren tussen 6 en 18 jaar verklaart 66% dat ze aan sport doen. Een groot deel daarvan doet dat in clubverband, namelijk 77% van de jongens en 63% van de meisjes. Op elke 100 regelmatige sportbeoefenaars zijn er 53 jongens en 47 meisjes. In de categorie "nooit aan sport gedaan" zijn de cijfers duidelijk in het voordeel van de jongens, met 35% jongens tegenover 65% meisjes. In de categorie opgevers zijn de verhoudingen ongeveer dezelfde, met 40% jongens en 60% meisjes.

PARTICIPATIE VAN MEISJES EN JONGENS AAN SPORTACTIVITEITEN (in Bodson et al., 1991)

Het spreekt voor zich dat het type sport bij jongens en meisjes sterk verschilt. Paardrijden, dansen, gymnastiek en zwemmen zijn duidelijk populairder bij de meisjes, met verhoudingen van 85/15% bij dans en 80/20% bij paardrijden. De verhouding is omgekeerd bij teamsporten als basketbal en zeker voetbal. Hetzelfde geldt voor de vechtsporten. Van de meest beoefende sporten is tennis het meest evenwichtig verdeeld over de beide geslachten.

MEEST BEOEFENDE SPORTEN BIJ JONGEREN VAN 6 TOT 12 JAAR, VOLGENS GESLACHT (in Bodson et al., 1991)

Om een paar voorbeelden te geven van de populariteit van de verschillende sporten bij deze jongeren, de volgende participatiepercentages: zwemmen 24%, voetbal 21%, tennis 16,2%, vechtsporten 11,4%, gymnastiek 8,9%, basket en jogging 7,2%.

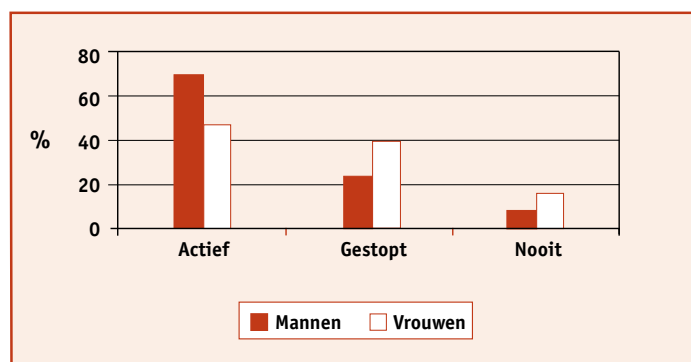
3.1.2 Jonge volwassenen

De enquêtes in de Franse Gemeenschap zijn ook uitgevoerd bij twee andere leeftijdsgroepen: van 18 tot 30 jaar en boven de 30 jaar. In het eerste geval zijn 1.215 personen geënquêteerd, van wie 932 in het Waals Gewest en 283 in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Een grote groep mensen, te weten 58,4%, beweert aan sport te doen, terwijl 31,2% zegt daarmee te zijn gestopt. De meeste sportbeoefenaars zijn mannen: 61% van het totaal in de groep tussen 18 en 30 jaar.

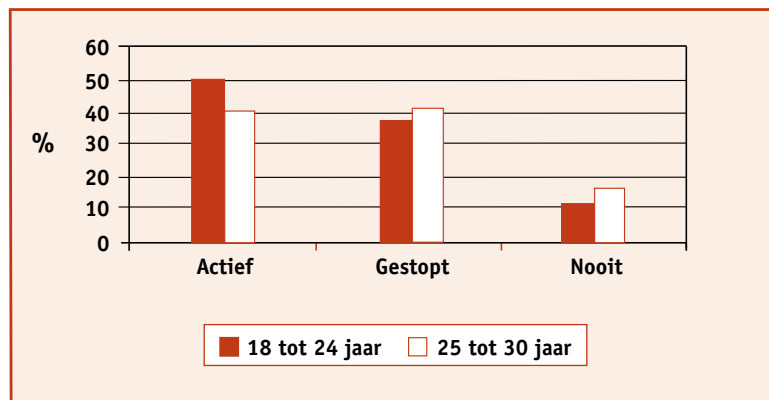
Tussen mannen en vrouwen is er wat sportbeoefening betreft een groot verschil. Meer dan 70% van de mannen verklaart aan sport te doen; bij de vrouwen is dat amper 45%. In de categorieën "gestopt" en "nooit aan sport gedaan" zijn de cijfers voor de vrouwen bijna dubbel zo ongunstig, met iets meer dan 50% in de groep van 18 tot 24 jaar en 41% in de groep van 25 tot 30 jaar. Het aantal opgevers neemt lichtjes toe, met ongeveer 5%. Een duidelijk verschil tussen deze beide leeftijdsgroepen stellen we vast bij degenen die helemaal geen sportieve ervaring hebben. Elf procent van de vrouwen van 18 tot 24 heeft nooit aan sport gedaan, tegenover 17% van de vrouwen tussen 25 en 30. Mogen we daaruit besluiten dat er de laatste decennia duidelijk meer mogelijkheden zijn om aan sport te doen en dat de positieve gevolgen daarvan te merken zijn in de jongste leeftijdsgroep?

SPORTBEOEFENING VOLGENS GESLACHT BIJ DE GROEP 18-30 JAAR (in Bodson et al., 1991)

De sportbeoefening blijkt ook duidelijk achteruit te gaan met de leeftijd, zeker bij vrouwen. Er is een kloof van 10% in het aantal sportbeoefenaars in het voordeel van de jongeren.

PROCENTUELE SPORTBEOEFENING BIJ VROUWEN, VOLGENS LEEFTIJD (in Bodson et al., 1991)

Tussen 18 en 30 jaar blijven voetbal bij de mannen en zwemmen bij de vrouwen de meest populaire sporten. Er zijn nog steeds duidelijke verschillen tussen mannen en vrouwen wanneer we kijken naar de verschillende sporttakken. Er bestaan echte vrouwensporten, die duidelijk méér worden beoefend door vrouwen. Het gaat hier om individuele sporten zonder competitie en confrontatie. Mannen daarentegen neigen meer naar teamsporten mét een element van confrontatie.

De volgorde van de verschillende sporttakken mag dan duidelijke overeenkomsten vertonen met de leeftijdsgroep van de jongeren, de participatiepercentages verschillen aanzienlijk. Het klassement ziet eruit als volgt: zwemmen 15,7%, voetbal 11,6%, tennis 9,1%, spieroefeningen/aerobics 6,7%, jogging/wandelen 6,5% (...) gymnastiek 3,2%.

Kijken we naar de vraag of sport in clubverband of daarbuiten wordt beoefend, dan stellen we interessante verschillen vast in de motieven om aan sport te doen. Buiten clubverband zijn ontspanning en zich uitleven het belangrijkste motief, in clubverband zijn dat de zin om aan sport te doen en ontmoetingen. Gezondheid is in beide gevallen ongeveer even belangrijk als motief. Noteren we nog dat 65% van degenen die nooit aan sport hebben gedaan van het vrouwelijke geslacht is. Belangrijkste obstakels hier zijn de concurrentie van andere bezigheden en het gebrek aan belangstelling voor sport.

Er zijn drie types van motivering, met als hoofdmotieven ontspanning (33,5%), gezondheid (18,1%) en zin in sport (15,8%). Het voorbeeld van topsporters en kampioenen zet maar 3% aan tot sport. Dit percentage daalt zeer duidelijk met de leeftijd.

Er zijn ook onmiskenbare verschillen volgens de sociale achtergrond van deze jongeren. Hoe meer iemand afkomstig is uit een hogere sociale categorie, hoe groter de kans dat hij of zij aan sport doet.

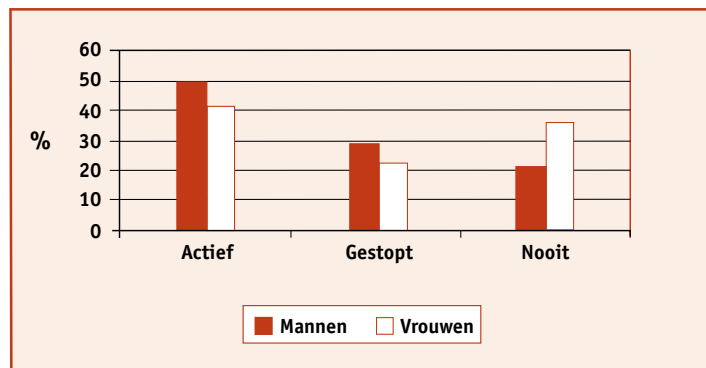
Duidelijk is verder dat ouders met kinderen minder snel aan sport doen en er gemakkelijker mee stoppen. Koppels zonder kinderen halen een participatiegraad van 63%, tegenover 46% voor gezinnen met kinderen. Omgekeerd overstijgt het aantal opgevers uit die laatste groep de 40%, terwijl dat aantal in de eerste groep onder de 30% blijft.

3.1.3 De 30-plussers

Voor de 30-plussers wordt gebruik gemaakt van een gelaagde, representatieve steekproef. De kenmerken van de steekproef zijn de volgende. Het gaat om 1.800 individuen, waarvan 1.393 uit Wallonië en 408 uit het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. De steekproef hield rekening met vijf leeftijdscategorieën, het geslacht, de nationaliteit, de socio-professionele status en de spreiding per provincie voor het Waals Gewest.

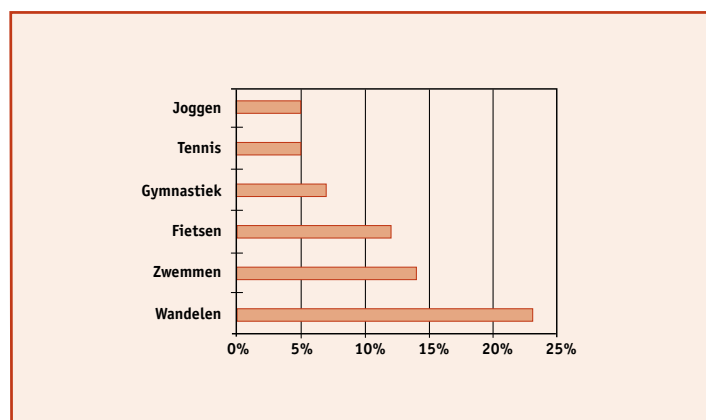
Zoals te verwachten daalt het aantal beoefenaars fors met de leeftijd, van 60% in de categorie van 30-39 jaar tot 20% in die van 70 jaar en meer. Omgekeerd valt op dat het aandeel van diegenen die nooit aan sport hebben gedaan — bij gebrek aan zin in sport of, in veel gevallen, bij gebrek aan kansen — van 16% tot meer dan 50% stijgt.

SPORTBEOEFENING VOLGENS GESLACHT BIJ 30-PLUSSERS (in Bodson et al., 1995)

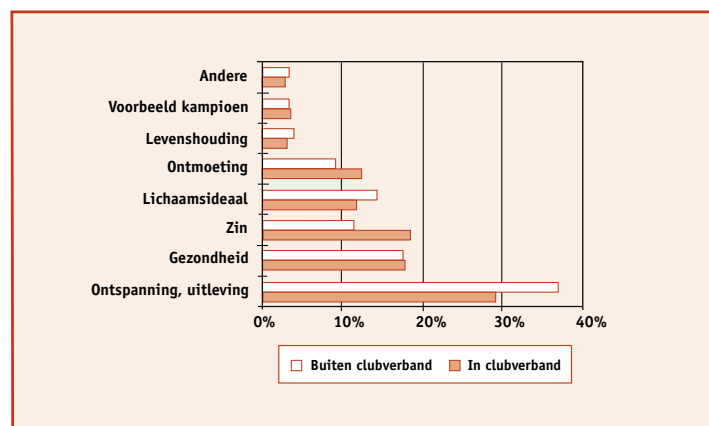
De beoefende sporten beantwoorden aan de fysieke situatie van ouder wordende volwassenen. Wandelen is dan ook veruit de meest beoefende discipline, gevolgd door zwemmen, fietsen, gymnastiek, tennis en joggen. Het merendeel van deze activiteiten vindt plaats buiten competitieverband en wordt alleen of in gezinsverband beoefend.

SPORTTAKKEN BEOEFEND DOOR PERSONEN OUDER DAN 30 JAAR (in Bodson et al., 1995)

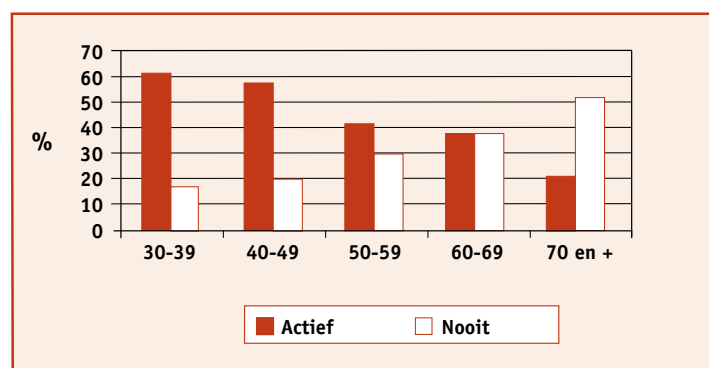
De context waarin men zich aan een sport wijdt, is meer gevarieerd dan ooit. De sportbeoefening is niet langer beperkt tot de club, maar gebeurt op de meest uiteenlopende plaatsen: op straat, thuis, in bedrijven, op school, in een fitnesscentrum, in een vakantieoord en in de vrije natuur. Hieraan beantwoordt ook de veel bredere waaier van betekenissen die aan het woord "sport" wordt gekoppeld. In de loop der jaren zetten verschillende doelstellingen aan tot sporten: fysieke ontwikkeling, gezondheid, het avontuur, de kick, ontspanning, sociale contacten of de sensatie. Uiteraard varieert het belang van die doelstellingen volgens het geslacht en de leeftijd.

MOTIEVEN EN CONTEXT VAN DE SPORTBEOEFENING BIJ PERSONEN OUDER DAN 30 JAAR (in Bodson et al., 1995)

Het stopzetten van de sportbeoefening is vaak het gevolg van veranderingen in het gewone leven. Velen stoppen met sporten omdat hun beroepsleven het niet toelaat, omdat de gezinssituatie ze nieuwe taken oplegt of vanwege gezondheidsproblemen. Niettemin blijkt een gebrek aan motivatie de voornaamste reden te zijn om te stoppen met sporten.

EVOLUTIE SPORTBEOEFENING VOLGENS LEEFTIJD (in Bodson et al., 1995)

De redenen die mensen opgeven om te blijven sporten zijn, in volgorde, het plezier (72%), de gezondheid (63%), de sociale contacten (53%), de invloed van vrienden (51%) en, ten slotte, het feit dat sporten wordt beschouwd als een nuttig tijdverdrif (31%) (Coopers & Lybrand, 1997).

Deze resultaten worden bevestigd door een studie van Van Meerbeek e.a. (1992), waaruit blijkt dat het aantal mensen dat is aangesloten bij een sportclub sinds 1974 vrijwel is verdubbeld. Die toename is het gevolg van de ontwikkeling van de sportbeoefening door volwassenen, zoals we eerder al signaleerden, maar ook van de tendens om kinderen op steeds jongere leeftijd in te schrijven (Wylleman & De Knop, 1988).

Het onderzoeksbureau Dimarso organiseerde onlangs, in opdracht van het BOIC, een enquête naar de sport- en voedingsgewoonten van de Belgen. De telefonische enquête had betrekking op een steekproef van 998 Belgen tussen 18 en 65 jaar, evenredig gespreid over de Vlaamse en de Franse Gemeenschap en over vrouwen en mannen.

Zevenenzestig procent van de Belgen beweerde aan sport te doen. Het percentage dat dagelijks sport, ligt echter beneden de 10%. De niet-sporters vertegenwoordigen 28 tot 38% van het totaal. Er zijn verschillen tussen Nederlandstaligen en Franstaligen wat betreft de voorkeur voor bepaalde sporttakken. De eerste groep doet vooral aan fietsen, fitness, wandelen, zwemmen en joggen. De tweede geeft de voorkeur aan wandelen, zwemmen, joggen, voetballen en fietsen. Ook mannen en vrouwen hebben andere voorkeuren: voetballen, fietsen en joggen bij de mannen; zwemmen, fitness, wandelen en fietsen bij de vrouwen. We onthouden ook dat 86% het beoefenen van een sport uitsluitend als vrijetijdsbesteding ziet.

REQUENTIE VAN SPORTBEOEFENING BIJ VOLWASSEN BELGEN (gebaseerd op Maes, 1999)

	Minstens 1x/week	Minstens 1x/maand
Vrouwen	47	45
Mannen	54	33
Zuid	48	45
Noord	54	35
België	51	40

3.2 De ledenlijsten van de federaties

3.2.1 Door de Franse Gemeenschap erkende federaties

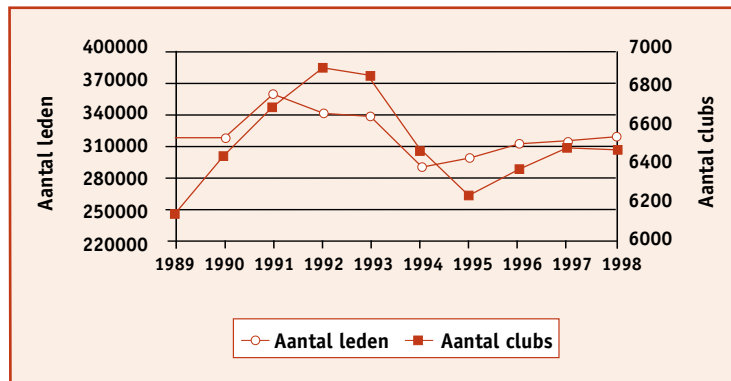
Het ADEPS maakt elk jaar een overzicht van de sporters die zijn aangesloten bij de verschillende "gesplitste" federaties en van het aantal actieve clubs. Dit overzicht geeft een ander beeld van de sportparticipatie dan de enquêtes. Voor een algemeen beeld van de sport in de Franse Gemeenschap moet men uiteraard rekening houden met de leden en de clubs van de federaties die unitair zijn gebleven, zoals de voetbalbond en de basketbalbond. Die vertegenwoordigen een allesbehalve te verwaarlozen aantal sporters, dat niet zelden groter is dan dat van de federaties die wel al zijn opgesplitst.

In de loop van het decennium lijkt het aantal bij een federatie aangesloten sporters niet ingrijpend te zijn veranderd. In de periode 1989-1998 schommelde dat aantal tussen net iets onder de 300.000, met een dieptepunt in 1994, en meer dan 350.000, met een hoogtepunt in 1991.

De periode 1989-1993 vertoonde het grootste aantal leden (telkens meer dan 300.000). In 1992 deed zich een duidelijke daling voor, gevolgd door een nieuwe geleidelijke stijging tot in 1998.

De evolutie van het aantal clubs wijkt sterk af van die van het aantal leden. Van 1989 tot 1992 loopt het aantal clubs op van 6.100 tot 6.900, een toename met bijna 12%. In 1994 en 1995 brengt een sterke daling het aantal terug tot 6.200. Daarna volgt een geleidelijke stijging, maar het peil van de vette jaren wordt niet meer gehaald.

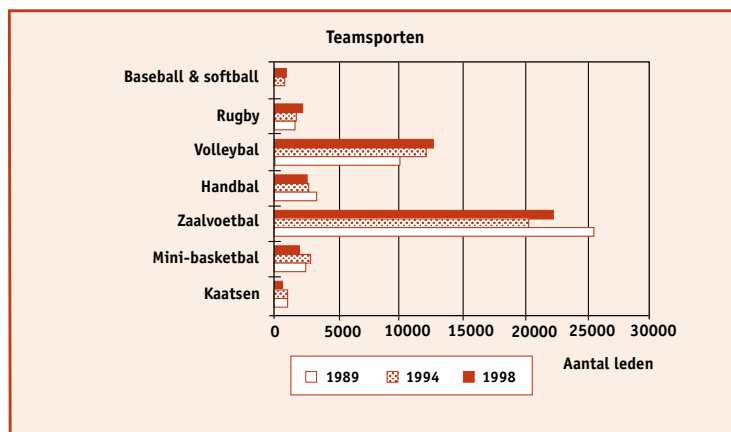
EVOLUTIE VAN HET AANTAL LEDEN EN CLUBS IN DE FRANSE GEMEENSCHAP IN DE PERIODE 1989-1998

Bij de teamsporten zijn er twee die hun ledenaantal tien jaar lang geleidelijk zagen groeien, namelijk volleybal en rugby. Volleybal won meer dan 2.000 leden; de groei in het rugby was duidelijk minder sterk. Het handbal zag zijn ledenaantal geleidelijk slinken, bijna de omgekeerde evolutie van het rugby.

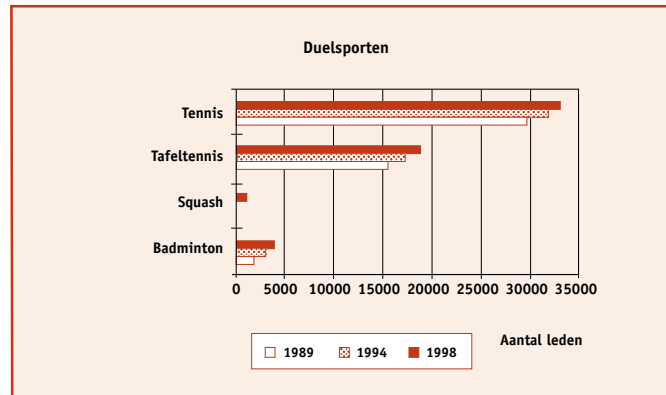
Het zaalvoetbal is de activiteit met het grootste aantal leden. In 1989 waren dat er meer dan 25.000. In 1994 was er een vrij indrukwekkende terugval met meer dan 4.000 leden of bijna 20%. Daarna volgde weer een lichte stijging.

EVOLUTIE VAN DE PARTICIPATIE IN TEAMSPORTEN

De racketsporten beleven een duidelijke en regelmatige groei. Dat geldt zowel voor tennis, dat momenteel meer dan 30.000 aangesloten leden telt, als voor tafeltennis, met ledenaantallen tussen 15.000 en 20.000, en badminton, waarvoor de cijfers meer bescheiden zijn maar toch ook een sterke stijging vertonen. Squash lijkt een modegril te zijn geweest en stelde alleen in 1989 echt iets voor.

EVOLUTIE VAN DE PARTICIPATIE IN RACKETSPORTEN

De corporatieve sport beleefde een duidelijke en constante terugval en verloor haast een kwart van zijn leden. We merken op dat de georganiseerde sport voor senioren relatief stabiel is gebleven, maar toch is er sprake van een relatief lichte daling van het ledenaantal. Dit is zorgwekkend.

Bekijken we de soorten sporten, dan vallen duidelijke tendensen op, onder meer de regelmatige stijging van de participatie in balsporten. De evolutie van de federaties die unitair zijn gebleven, zoals de voetbalbond en de basketbalbond, bevestigt die tendens. Ook paardrijden vertoonde in de loop van het decennium een gevoelige vooruitgang. Omgekeerd stellen we een duidelijke terugval vast in de turnfederaties en in lichamelijke opvoeding, die constant leden verloren. In de atletiek is de terugval zeer uitgesproken: tussen 1989 en 1994 viel bijna de helft van de leden weg, zonder het minste spoor van een heropleving in de periode daarna. Een mogelijke verklaring is dat het strengere aspect van de individuele sportbeoefening de baan moet ruimen voor meer speelse vormen van sportbeoefening, zoals we die bij de teamsporten zien.

Verbazingwekkend is de wanverhouding tussen het dalende aantal leden in het judo en de opmerkelijke successen van de toppers in die sport.

Zoals in veel andere individuele sporten vertoonde de participatie in het zwemmen de jongste jaren een lichte daling, zonder echter terug te vallen tot het niveau van 1989.

1. Inleiding

“In 1914 voerde België de schoolplicht in voor kinderen en jongeren van 6 tot 14 jaar. In 1983 werd de schoolplicht verlengd tot 18 jaar.”

Het spreekt voor zich dat lichamelijke opvoeding als onderdeel van de lessenroosters alle kinderen en jongeren de kans geeft om deel te nemen aan fysieke en sportieve activiteiten. Lichamelijke opvoeding stimuleert de motorische ontwikkeling, en lichaamsbeweging is een middel om de motorische en sportieve vaardigheden te verfijnen. Daarnaast is het ook een vorm van vrijetijdsbesteding, met alle voordelen van dien wat betreft gezondheid, ontspanning en sociale contacten.

Het lijkt nuttig om eerst het onderwijssysteem in de Franse Gemeenschap beknopt uit te leggen, en dan de plaats van de lichamelijke opvoeding daarin te omschrijven.

2. De structuur van het onderwijs in de Franse Gemeenschap

“Krachtens de grondwettelijke vrijheid wordt het onderwijs in België georganiseerd door:

- *de overheden: enerzijds de gemeenschappen, anderzijds de provincies, de gemeenten en de andere publiekrechtelijke personen;*
- *-privé-personen en verenigingen zonder winstoogmerk.”*

“Het onderwijs dat door de overheden wordt georganiseerd, wordt “officieel onderwijs” genoemd. Het bestaat uit twee netten: het net dat de gemeenschapsscholen verenigt en het net dat de provinciale en gemeentelijke scholen groepeerd. Het door privé-personen georganiseerde onderwijs wordt het “vrij onderwijs” genoemd. Het groepeerd instellingen waarin het onderwijs een religieuze (overwegend katholieke) basis heeft of een niet-confessionele basis (Decroly-school,...).”

“Het onderwijs bestaat uit vier niveaus, die overeenstemmen met de volgende leeftijdscategorieën:

- *het kleuteronderwijs, voor kinderen van 2,5 tot 6 jaar;*
- *het lager onderwijs, voor kinderen van 6 tot 12 jaar; deze eerste twee niveaus vormen samen het basisonderwijs;*
- *het secundair onderwijs, voor jongeren van 12 tot 18 jaar en ouder;*
- *het hoger onderwijs, waarvan de duur afhangt van de studierichting, voor studenten van 18 tot 25 jaar of ouder.”*

“Parallel aan deze vier niveaus bestaan verder ook:

- *het buitengewoon onderwijs, voor gehandicapten van 3 tot 21 jaar en ouder, georganiseerd op het niveau van het kleuteronderwijs, het lager en het secundair onderwijs;*
- *het kunstonderwijs, vooral bestemd voor jongeren die een kunstrichting kiezen. Dit onderwijs wordt georganiseerd op secundair en hoger niveau.”*

De organisatie van het onderwijs hangt af van het ministerie van Onderwijs, Onderzoek en Vorming. De onderwijsinstanties, afhankelijk van het algemeen secretariaat, bestaan uit vijf algemene directies en twee administratieve directies:

- (1) Algemene Directie Kleuteronderwijs en Lager Onderwijs
- (2) Algemene Directie Secundair Onderwijs
- (3) Algemene Directie Hoger Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek
- (4) Algemene Directie Studieorganisatie
- (5) Algemene Directie Vorming, Sociale Promotie, Afstandsonderwijs en Studietoelagen en -leningen
- (6) Administratieve Directie Buitengewoon Onderwijs
- (7) Administratieve Directie Kunstonderwijs.

Momenteel zijn vier ministers bevoegd voor het onderwijs in de Franse Gemeenschap: de minister van Kinderwelzijn (bevoegd voor basisonderwijs, opvang en de opdrachten toegewezen aan het "Office de la Naissance et de l'Enfance", de minister van Secundair Onderwijs, Kunst en Letteren, de minister van Hoger Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek, en de minister van Jeugd, Ambtenarenzaken en Onderwijs voor Sociale Promotie.

3. De lessen lichamelijke opvoeding in het onderwijs

De lessen lichamelijke opvoeding zijn verdeeld over de verschillende graden van het onderwijs.

In het kleuteronderwijs vormen ze geen verplicht onderdeel van het programma. Sommige scholen doen niettemin, op een min of meer regelmatige basis, een beroep op een zwemleraar, zodat de kinderen al in de kleuterschool kunnen leren zwemmen. De klasleraar kan ook psychomotorische activiteiten organiseren, al lijkt dat niet erg systematisch te gebeuren.

Vanaf het eerste jaar van het lager onderwijs is elke school verplicht om twee uren per week aan lichamelijke opvoeding te besteden. Tijdens de eerste jaren van het lager onderwijs leggen die lessen de klemtoon op ludieke en creatieve activiteiten, gericht op de ontwikkeling van de psychomotorische vaardigheden van het kind. Vanaf de leeftijd van tien jaar is het mogelijk om sporttechnieken en ludieke spelletjes aan te leren.

In de Franse Gemeenschap moeten deze lessen, volgens een recent decreet, door een speciale leraar worden gegeven.

In het secundair onderwijs maakt lichamelijke opvoeding deel uit van het verplichte lessenspakket. Het gaat om minstens twee uren per week in alle leerjaren. In de Franse Gemeenschap varieert het aantal uren lichamelijke opvoeding in de verschillende afdelingen.

Een regent lichamelijke opvoeding (geaggregeerde lager secundair onderwijs) mag lesgeven in het eerste tot en met het vierde jaar secundair onderwijs. Een licentiaat (geaggregeerde hoger

secundair onderwijs) werkt vooral in de laatste drie jaren. Krijgt hij toch de eerste drie jaren toegewezen, dan wordt hij als regent behandeld.

In het secundair onderwijs is de lichamelijke opvoeding gericht op de ontwikkeling van fysieke vaardigheden en op de kennismaking met sportieve spelletjes, ritmische activiteiten en verschillende takken van sport. Voor elke graad en richting bestaat er een specifiek programma dat de leraar moet volgen, al is er wel enige ruimte voor een persoonlijke inbreng.

Sinds 24 juli 1997 heeft Franstalig België een nieuwe wetgeving die de prioritaire taken van het onderwijs vastlegt en de structuren aanreikt om ze uit te voeren. De wetgever geeft het verplichte onderwijs vier grote doelstellingen:

- het zelfvertrouwen en de persoonlijkheidsontwikkeling van elke leerling bevorderen;
- alle leerlingen de kennis en de vaardigheden bijbrengen die ze nodig hebben om levenslang te leren en actief deel te nemen aan het economische, sociale en culturele leven;
- alle leerlingen opvoeden tot verantwoordelijke burgers die mee kunnen werken aan een democratische, solidaire en pluralistische samenleving die openstaat voor andere culturen;
- ervoor zorgen dat alle leerlingen gelijke kansen op maatschappelijke emancipatie krijgen.

De notie vaardigheid slaat op het vermogen van de leerling om in concrete situaties taken of acties uit te voeren. De vaardigheidsvereisten worden door de wetgever officieel gedefinieerd. Momenteel liggen ze al vast tot op het einde van de 1ste graad. Hoewel de vaardigheidsvereisten van de leerlingen van de 2de en 3de graad dus nog niet wettelijk zijn bepaald, geven verschillende ministeriële circulaires er wel al een idee van.

De algemene doelstellingen spruiten voort uit drie interdisciplinaire doelstellingen, die betrekking hebben op respectievelijk gezondheid/veiligheid, persoonlijk evenwicht en evenwichtige relaties. Voor wat betreft lichamelijke opvoeding passen ze in de zogeheten “perceptivo-socio-motorische” domeinen. Op een manier die nauw aansluit bij de eigen kenmerken van de discipline in kwestie, omvatten die domeinen: (1) te ontwikkelen fysieke vaardigheden, met name aëroob vermogen, uithoudingsvermogen, lenigheid, snelheid en kracht; (2) vaardigheden waarmee de leerling kennismaakt met zinvolle bewegingen, en dan vooral in verband met de perceptie van de duur van de inspanning, de dynamiek, de correctie en de intensiteit; (3) socio-motorische vaardigheden, gericht op de ontplooiing van de leerling via deelname aan gezamenlijke activiteiten.

Lichamelijke opvoeding maakt geen deel uit van de programma's van het hoger onderwijs, universitair of niet-universitair, behalve uiteraard in specifieke opleidingen, zoals die van opvoeder en regent c.q. licentiaat lichamelijke opvoeding.

Gezien in het eerste gedeelte van het rapport de Nederlandstalige private sportstructuren (deel 1, hoofdstuk 4, vanaf blz. 29) al uitgebreid worden beschreven, wordt nu enkel ingegaan op de structuren van de Franse Gemeenschap, die verschillen van de Vlaamse structuren.

1. Wettelijke voorschriften en maatschappelijke evoluties die de werking van de sportfederaties wijzigen

Zoals bekend hebben vier opeenvolgende staats hervormingen België veranderd in een federale staat, waarin de Gemeenschappen en de Gewesten een groot aantal bevoegdheden van de nationale Staat hebben overgenomen. De communautarisering van de sport, ingezet vanaf het begin van de jaren '70, heeft het wettelijk kader waarin deze sector actief is grondig gewijzigd. Het decreet van 2 maart 1977 betreffende de erkenning en de subsidiëring van de sportverenigingen heeft het hele Belgische sportlandschap ingrijpend veranderd.

De toepassing van dit decreet verplichtte de nationale federaties ertoe om zich op te splitsen in een Vlaamse en een Waalse vleugel. Anders zouden ze geen subsidies meer ontvangen. De grootste en machtigste federaties, die voor hun werking niet afhankelijk zijn van overheidssubsidies, hebben zich echter niet aan dit decreet willen onderwerpen, en wel om de volgende redenen:

- de vrees voor een definitieve breuk tussen de vleugels;
- problemen in verband met de internationale erkenning;
- het probleem van de Brusselse clubs, die verplicht worden een keuze te maken.

Toch heeft het decreet erg positieve gevolgen gehad. Zo ontstond met name een erg intense samenwerking met het ADEPS, die talloze federaties veel dynamischer heeft gemaakt.

Een minpunt van dit decreet is dat veel federaties zich enkel formeel hebben opgesplitst, wat leidde tot achterhoedegevechten tussen oude en nieuwe administraties. Het belangrijkste minpunt is wel dat België, sinds de uitvoering van het decreet, op bepaalde terreinen soms een beleid met twee snelheden voert, zoals op het gebied van de dopingbestrijding, het statuut van de amateurs, enzovoort.

Het decreet legde negen criteria vast waaraan een sportfederatie moest voldoen om recht te hebben op subsidies. Ze moest, onder meer, haar leden een echte verzekering tegen sportongevallen voorstellen, in de vijf provincies van het betrokken Gewest actief zijn en "sport-voor-allen"-campagnes organiseren.

Er bestonden drie categorieën van erkende sportfederaties. Die van categorie 1 telden meer dan 2.500 leden, die van categorie 2 tussen de 501 en de 2499 leden en die van categorie 3 niet meer dan 500 leden. De subsidies werden berekend op basis van de categorie waartoe de federatie behoorde en het voorgelegde jaarbudget. Het betrof een basissubsidie, aangevuld met een (begrensde) steun voor zowel personeels- als werkingskosten.

Het gemeenschapsdecreet dat vanaf het jaar 2000 in werking treedt, bevat een subsidieregeling met drie delen:

1. een forfaitair deel;
2. een bijdrage in de personeelskosten, noodzakelijk voor de werking van de gesubsidieerde federatie;
3. een subsidie voor de activiteiten.

Het forfaitaire gedeelte van de jaarlijkse subsidiëring wordt bepaald door de categorie waartoe de instelling behoort. Het gaat om:

- (1) 500.000 frank voor sportfederaties van categorie I, met minstens 2.500 actieve leden;
- (2) 350.000 frank voor sportfederaties van:
 - a. categorie I, met minder dan 2.500 actieve leden;
 - b. categorie II, met minstens 2.500 actieve leden;
 - c. categorie III, met minstens 5.000 actieve leden;
- (3) 200.000 frank voor sportfederaties van:
 - a. categorie II, met minder dan 2.500 actieve leden;
 - b. categorie III, met minder dan 5.000 actieve leden.

Het nieuwe decreet verhoogt of behoudt de forfaitaire bijdrage voor federaties met minstens 2.500 leden. Met betrekking tot het personeel zal de bestaande situatie integraal worden gehandhaafd, opdat er geen jobs in het gedrang zouden komen.

In het verleden dekten de subsidiëring van de activiteit de administratieve kosten die inherent zijn aan de activiteit van de federatie. Volgens het nieuwe decreet zal deze bijdrage enkel worden toegekend op basis van de planprogramma's die de federatie ontwikkelt om haar voortbestaan te garanderen. De subsidie zal gebeuren op basis van projecten die de volgende vier doelstellingen hebben:

1. de promotie van sport-voor-iedereen, hulp bij de ledenwerving en de promotie van de specifieke sport van de federatie;
2. het programma voor de opleiding van topatleten;
3. de vorming van monitoren, officials en scheidsrechters;
4. de dopingbestrijding.

Het planprogramma moet betrekking hebben op een periode van vier jaar. Het wordt elk jaar opnieuw geëvalueerd op basis van het gerealiseerde werk en de behaalde resultaten. De steun aan het planprogramma subsidieert niet alleen de activiteiten, maar ook een technisch kader dat instaat voor het beheer.

2. Coördinatiestructuren in de Franse Gemeenschap

2.1 Association Interfédérale du Sport Francophone (AISF)

De *Association Interfédérale du Sport Francophone* (AISF) vertrekt vanuit het perspectief van de democratische beoefening van sport en lichaamsbeweging door iedereen, een perspectief dat het uitgangspunt zou moeten zijn van elk sportbeleid van de overheid.

In haar memorandum van 1991 nam de AISF een verlanglijstje voor de Executieve van de Franse Gemeenschap op. Aandachtspunten zijn het respect voor de wettelijke voorschriften, de financiering van de sport, de mediativering ervan, de participatie van jongere en minder jonge mensen en de opleiding van topsporters.

De AISF wil dat de Executieve er streng op toeziet dat de financiële middelen die bestemd zijn voor de ontwikkeling van de sport of de bouw van sportinfrastructuur door de Franse Gemeenschap of elke andere instelling onder haar bevoegdheid, enkel worden toegekend ten gunste van de erkende Franstalige sport.

Wat betreft de financiering van de sport kunnen de federaties enkel beantwoorden aan de behoeften van de bevolking en de doelstellingen van een ruime participatie als hun beheersstructuren en hun financiële middelen kunnen groeien. Deze versterking van de rol en de taken van de federaties moet dankzij een doelgericht beleid tot stand komen.

Met betrekking tot de mediativering van de sport meent de AISF dat de Executieve alle maatregelen moet nemen die nodig zijn om de identiteit van de Franstalige sport tot uitdrukking te brengen, zowel in de audiovisuele media als in de geschreven pers. Zijn er redenen om de diversiteit en de coëxistentie te bevorderen van openbare, commerciële, lokale en communautaire tv-stations enerzijds, en overkoepelende en doelgerichte actie te ondernemen ten gunste van de geschreven pers anderzijds, dan is het erg wenselijk dat een duidelijk vastgelegd deel van de uitzendingen en reportages betrekking heeft op de activiteiten van de erkende sportfederaties en hun coördinatieorganen.

Wat betreft participatie staat de AISF open voor elke samenwerking wanneer er daarbij maatregelen ter sprake komen om:

- 1) jongeren aan te moedigen om aan sport te doen, en de sportfederaties de nodige steun te geven om hen ook in clubs te integreren;
- 2) te zorgen voor meer lichamelijke opvoeding en sport op school en voor een betere toegang tot de sportinfrastructuur van de erkende federaties;
- 3) de controle en medische follow-up van sporters te verbeteren en meer rekening te houden met de dekking van de verplichte verzekering;
- 4) sport en lichaamsbeweging aan te moedigen en zo de optimale fysieke ontplooiing van iedereen te bevorderen;
- 5) via het budget van de Franse Gemeenschap of de budgetten van het Waals Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest ervoor te zorgen dat de gemeenten beschikken over de meest functionele sportinfrastructuur, en dat die (en dan vooral de zwembaden) in aanmerking zou komen voor werkingssubsidies, net zoals dat het geval is voor de culturele infrastructuur.

Met betrekking tot de opleiding van topatleten eist de AISF voor iedereen het recht op om zijn sport te beoefenen op het niveau van zijn keuze. Deze bevestiging van het recht van elke sporter om zijn activiteit tot op het hoogste niveau te beoefenen, veronderstelt:

- de uitvoering van verschillende maatregelen om de erkende federaties te helpen om specifieke acties op te zetten voor hun atleten die deelnemen aan officiële internationale wedstrijden. Een beleid van contractprogramma's kan topatleten de kans geven om, gecontroleerd door hun federatie, in de beste omstandigheden te trainen, zodat ze hun ambities kunnen waarmaken;
- de invoering van een statuut voor topsporters dat beantwoordt aan de professionele, sociale en fiscale noden van wie van zijn sport een beroep of hoofdactiviteit wil maken;
- een vastberaden strijd tegen de uitwassen van de topsport.

Het decreet, dat in januari 2000 van kracht werd, komt aan verschillende van deze doelstellingen tegemoet. Voortaan zal de AISF worden gesubsidieerd, zodat ze stappen kan ondernemen om gemeenschappelijke belangen te verdedigen (recht, fiscaliteit, gezondheid, hulp bij het beheer, opleiding...).

2.2 Association des Etablissements Sportifs

Uit de fusie van de *Association des Bains publics* en de *Association des Centres sportifs* ontstond in 1980 de *Association des Etablissements Sportifs*. De vereniging wordt geleid door een Raad van Bestuur die is samengesteld uit vertegenwoordigers van de Algemene Vergadering, van alle filosofische en politieke stekkingen en afkomstig uit de verschillende geografische gebieden van de Franse en de Duitstalige Gemeenschap. De doelstellingen zijn:

- “ • Via gemeenschappelijke en solidaire acties de belangen verdedigen van de sportinstellingen, geleid of bestuurd door hun leden, en toezien op de opleiding van hun kaderleden, met respect voor alle filosofische of politieke overtuigingen.
- Sport en aandacht voor hygiëne stimuleren.
- Beheersmodellen voor sportinstellingen ontwikkelen, met het oog op de verbetering ervan.
- Meer gehoor vinden bij de bevoegde administraties voor alles wat te maken heeft met de ligging, de bouw en het beheer van sportinstellingen.
- Zoveel mogelijk documentatie en informatie over de constructie, bouwmaterialen, sportuitrusting e.d. verzamelen en ter beschikking stellen van de leden.
- Een technisch en professioneel tijdschrift uitgeven.
- Nieuwe technieken vulgariseren.
- Zich op alle manieren integreren in alle andere verenigingen of groepen met soortgelijke of aanverwante doelstellingen.
- Eventueel ter ondersteuning operaties van commerciële aard toestaan, maar zonder te streven naar enige winst voor de leden.” (Fragmenten uit de statuten, gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad op 20 maart 1980)

In 1994 telde de vereniging iets meer dan 200 aangesloten leden; ze blijft groeien en heeft nu al 265 leden.

We kunnen drie grote categorieën van realisaties onderscheiden: (1) publicaties; (2) opleiding en informatie; (3) verdediging en promotie van sportinstellingen.

1. Publicaties: een driemaandelijks tijdschrift, met in elk nummer de beschrijving van een installatie en een sporttak, artikels over problemen en ervaringen met sporthallen en personeelsbeheer. Andere thema's waaraan publicaties zijn gewijd: Hygiëne en veiligheid in het zwembad; Overzicht van de sportinfrastructuur in de Franse en de Duitstalige Gemeenschap; Sportinstallaties van A tot Z.
2. Opleiding en informatie: acties in verband met de veiligheid bij het zwemmen en de bijscholing van de redders, organisatie van colloquia en studiedagen, reizen en bezoeken aan sportinstallaties.
3. Verdediging en promotie van sportinstellingen: hier gaat het vooral om de exploitatievoorwaarden van openbare zwembaden. De vereniging is lid van de confederatie van de werknemers van de sportsector en de socio-culturele sector. De speciale actie "feest in het zwembad", die ieder najaar wordt georganiseerd, verdient extra aandacht. De actie wil "de hele bevolking uitnodigen tot een bezoek aan het zwembad, om er het volgende te ontdekken:
 - * aantrekkelijke recreatiemogelijkheden om alleen, in gezinsverband of met vrienden te beoefenen;
 - * een gezonde en goedkope vrijetijdsbesteding;
 - * een ontmoetingsplaats voor mensen uit de verschillende lagen van de bevolking, zonder onderscheid van leeftijd, geslacht of ras;
 - * een plaats om aan de fysieke conditie te werken;
 - * de gastvrijheid van de sportclubs die het feest animeren."

Momenteel is de vereniging op verschillende fronten actief. We sommen ze hier even op:

- * Beslissend aandeel in het opstellen van nieuwe exploitatievoorwaarden voor de zwembaden (meer dan 50 vergaderingen in 2 jaar).
- * Officiële vertegenwoordiging in Paritair Comité 329, verdediging van de sector van de Sportcentra, hulp bij de uitvoering van de beslissingen van dit Comité.
- * Voorbereiding van een studie over informatica in de sportcentra.
- * Opstellen van een modelcontract voor het beheer van een cafetaria.
- * Voorbereiding van een dossier over de inrichting en exploitatie van een cafetaria.
- * Analyse van de nieuwe Europese normen voor sportuitrustingen.
- * Opstellen van een modelreglement voor klimmuren.

De vereniging wees in haar jaarverslag van 1992 op het bestaan van 53 atletiekpistes, 172 sporthallen en 125 zwembaden in de Franse en de Duitstalige Gemeenschap.

2.3 Sport voor gehandicapten

De georganiseerde sport voor gehandicapten omvat een groot aantal erkende federaties. Geen wonder, want het gaat telkens om federaties voor sporters met een specifieke handicap. ADEPS erkent 8 sportfederaties voor gehandicapten:

1. Ligue sportive francophone des Sourds;
2. Fédération spéciale belge Omnisports;

3. Fédération sportive belge pour Handicapés - Ligue francophone;
4. Fédération Omnisports Handicapés (FOA);
5. Fédération francophone des Sports pour Handicapés visuels;
6. Fédération des Cercles sportifs pour Cardiaques;
7. Fédération sportive wallonne des Invalides et Handicapés;
8. Fédération wallonne du Sport adapté.

Deze federaties telden in 1998 samen 12.078 leden, verdeeld over 274 clubs. Aangezien ze vóór 1992 nog niet bestonden of niet in de statistieken waren opgenomen, kunnen we geen vergelijkingen maken die verder teruggaan dan 8 jaar. Mentaal gehandicapten vormen met 6.500 leden de grootste groep. In de loop der jaren valt er hierin weinig variatie te bespeuren.

In de omnisportfederatie die zich tot hetzelfde type gehandicapten richt, daalt het aantal deelnemers constant, met een daling van verschillende honderden leden op een totaal van nog geen 2.000. Bij de motorisch gehandicapten en de hartpatiënten is sprake van een constante groei van het aantal leden.

Het spreekt vanzelf dat een toenadering tussen de sportfederaties voor gehandicapten kan leiden tot meer samenhang en extra middelen voor de kringen kan vrijmaken, zodat de gehandicapte sporters kunnen rekenen op de nodige begeleiding.

2.4 Schoolsport

De schoolsport omvat het geheel van sportactiviteiten die voor de leerlingen worden georganiseerd in het basisonderwijs en het secundair onderwijs, maar buiten de leerprogramma's. Doel is het uitvoeren van fysieke oefeningen en de belangstelling wekken van de leerling voor de sport én de persoonlijke ontplooiing via sport.

De cijfers van de AISF over de leerlingen die verzekerd zijn in het kader van dergelijke parascolaire activiteiten lopen op tot 836.475 voor de betrokken federaties. Het betreft de Nationale Sportfederatie van het vrij onderwijs, de Sportfederatie van het gesubsidieerd onderwijs en de Sportfederatie van het onderwijs van de Franse Gemeenschap.

In het nieuwe decreet krijgt de schoolsport extra aandacht. De erkenning van een vereniging voor schoolsport zou die de kans moeten bieden om een link te leggen met de georganiseerde sport. De erkenning moet bovendien de toenadering bevorderen tussen de sportfederaties van de drie onderwijsnetten. Dat moet niet alleen de aanwezigheid van de Franse Gemeenschap op internationale evenementen verzekeren, maar ook een grotere samenhang van de schoolsportbeweging.

Het decreet, dat in januari van kracht werd, legt ook de voorwaarden vast voor de erkenning van een sportvereniging in het hoger onderwijs. Er mag slechts één centrum per instelling zijn. Uiteraard moeten ook de normale voorwaarden worden gerespecteerd met betrekking tot de beschikbare infrastructuur, het lidgeld, de verzekering, de burgerlijke aansprakelijkheid en de

vergoeding van lichamelijk letsel. Zoals in elke andere federatie worden de activiteiten en het beheer van de vereniging gecontroleerd door bevoegde ambtenaren.

Een decreet van 5 juli 1985 legde de voorwaarden vast voor de erkenning van sportcentra van universiteiten en gelijkgestelde instellingen en van schoolsportfederaties, en van de voorwaarden voor de toekenning van werkingssubsidies.

In het hoger onderwijs slaat de term schoolsport op sportactiviteiten die buiten het leerprogramma worden georganiseerd voor studenten die zijn ingeschreven in een instelling zoals omschreven door het decreet van de Raad van de Franse Gemeenschap van 5 september 1994, of in een instelling voor hoger kunstonderwijs zoals omschreven in de huidige wetgeving van de Franse Gemeenschap, of in een hogeschool zoals omschreven in het decreet van 5 augustus 1995 (dat de organisatie van het hoger onderwijs in de hogescholen vastlegt).

In dezelfde geest van coherentie groepeerde het nieuwe decreet de sport in het hoger onderwijs in één en dezelfde vereniging.

Momenteel gaat het om ruim 16.000 studenten die een sportactiviteit beoefenen in het kader van de universitaire sport.

Als gevolg van het decreet van 2 maart 1977 betreffende de communautarisering van het onderwijs werd in 1978 de *Association Sportive de l'Enseignement Universitaire et Supérieur* (ASEUS) opgericht. De vereniging functioneerde als een vzw. Haar huidige doelstelling is de promotie, ontwikkeling en coördinatie van sportwedstrijden in de universiteiten en hogescholen van de Franse Gemeenschap. De vereniging bundelt de sportdiensten van zeven universiteiten en dertien hogescholen.

Worden beschouwd als sportcentrum in het hoger onderwijs: centra die worden georganiseerd in een universitaire instelling, een hogeschool of een instelling voor kunstonderwijs, georganiseerd of gesubsidieerd door de Franse Gemeenschap, die worden opgericht, geleid en beheerd door privépersonen en die beantwoorden aan de doelstellingen van artikel 65 van het decreet.

We merken op dat in de Raad van Bestuur van deze sportcentra de meerderheid moet bestaan uit studenten, verkozen door de leden van het centrum.

De vereniging ontvangt een jaarlijkse subsidie voor haar werking. Deze subsidie bestaat uit een forfaitair deel en een bijdrage in de kosten van het administratief personeel. Ook de vereiste van een planprogramma, zoals bepaald in artikel 74 van het decreet, is van toepassing.

Ook hier worden de overlappingen met de Vlaamse openbare sportstructuren niet meer herhaald.

1. De gemeentelijke sportstructuren

In de organisatie van de gemeentelijke sport bestaat er een enorme diversiteit. Vaak wordt deze materie toevertrouwd aan de schepen van Onderwijs. In de grote agglomeraties hebben de gemeentelijke verantwoordelijken de sportstructuren die ter beschikking staan van de bevolking, echter sterk ontwikkeld.

We kunnen de stad Charleroi als voorbeeld nemen van een gemeentelijke organisatie die een goed ontwikkelde structuur heeft en die tal van diverse activiteiten coördineert of organiseert.

De sportactiviteiten van de stad vallen onder de verantwoordelijkheid van een schepen van Sport en Vrije tijd. De afdeling sport bestaat uit verschillende gespecialiseerde diensten: sport, vrije tijd, animatie en evenementen. Hun actieterrein omvat 12 gemeentelijke eenheden of een twintigtal infrastructuren. Er werken meer dan 150 mensen in deze diensten. Het is vanzelfsprekend dat de activiteiten zich afspelen in functie van de bovenvermelde gespecialiseerde diensten. Er zijn een aantal acties die zeker het vermelden waard zijn:

1. *Wat betreft topsport, een engagement in de organisatie van Euro 2000.* Naast het logistieke aspect, werden er tal van activiteiten georganiseerd, waarvan sommige het sportieve aspect overstegen tot culturele of feestelijke evenementen. Deze sportieve gebeurtenis heeft ervoor gezorgd dat de "Service provincial de la Jeunesse" haar medewerking heeft verleend. Onder de projecten wat betreft topsport, vermelden we ook graag het Franstalig en Waals centrum voor uitmuntende sportbeoefenaars, met een opleidingscentrum voor gymnastiek.
2. *Opleidingsacties van de stad Charleroi, wat betreft de ontwikkeling van sport op school en van afdelingen sportwetenschappen.* Sinds 1991 is er sprake van het ontstaan van de afdeling sportwetenschappen op de secundaire scholen. Deze afdeling richt zich in eerste instantie op sporten zoals basket, atletiek, klimmen, voetbal, gymnastiek, tennis, tafeltennis en volleybal. Bijna elk jaar komen daar nieuwe sportactiviteiten bij. In 1993 werden de "Sport-Etudes Primaires" opgericht, in samenwerking met de clubs. Wat later volgde er ook een opleidingscentrum voor voetbal.

2. De provinciale sportstructuren

De provincies tonen hun engagement wat betreft sportactiviteiten en sportstructuren op tal van manieren. Daarbij vermelden we bijvoorbeeld de toekenning van werkingssubsidies aan clubs die bijzondere aandacht besteden aan jongeren, de verbetering van de infrastructuur en de inspanningen om de bezoekfrequentie aan deze infrastructuur te verhogen in de provincie Waals-Brabant, gerichte subsidiëringen in de provincie Namen of de organisatie van manifestaties zoals "En sport, aussi une ardeur d'avance" in de provincie Luxemburg.

Graag vermelden we ook twee voorbeelden waarbij de provincies bijzonder betrokken zijn en waarin ze structuren opzetten die ervoor zorgen dat de acties en de investeringen optimaal benut worden. Het betreft hier de provincies Henegouwen en Luik.

In het eerste voorbeeld verdeelde de “Service Provincial de la Jeunesse” haar activiteiten onder in categorieën: schoolse activiteiten, naschoolse activiteiten, activiteiten voor jonge kinderen, activiteiten voor adolescenten en tenslotte ook de categorie voortdurende opleiding van de lesgevers.

De schoolse activiteiten in de kleuterschool bestaan uit psychomotorische sessies. In de lagere en secundaire school worden er dan weer tal van brevetten en tests georganiseerd. De reeks tests en brevetten onder de titel “Cheminement éducationnel” hebben vooral betrekking op het lager en het bijzonder onderwijs. Ook in de vakantiecampen in België en in het buitenland bestaan er tal van initiatieven.

Bij de oprichting van de “Service des Sports” sloot de provincie Luik zich aan bij een politiek van actieve vrijetijdsbesteding, in de overtuiging dat een fysieke en sportieve activiteit deel uitmaakt van de permanente vorming.

Lichamelijke opvoeding en sport zijn reeds lange tijd een bekommernis van een aantal Waalse provincies. In Luik gaf de provinciegouverneur bijvoorbeeld reeds in 1910 een toespraak over het thema “De noodzaak van lichamelijke opvoeding en van de opleiding van meesters”. In 1913 werd er een speciale commissie opgericht om gymnastieklessen te organiseren en werd er begonnen met de bouw van het “Institut d’Education physique”, dat in 1930 voor het publiek zou worden opengesteld. 1930 vormde trouwens het beginpunt van tal van acties op het gebied van schoolse pedagogie, met name ook wat betreft de opleiding van gekwalificeerde trainers en monitoren voor de federaties en voor de voetbal-, basketbal- en volleybalclubs en wat betreft de opleiding van het paramedisch personeel.

In 1947 werd, als experiment, een “Service de l’Education physique” opgericht. Deze dienst kreeg een dubbele opdracht: het wetenschappelijk bestuderen van pedagogische en sociologische problemen van sport en het toekennen van subsidies aan turnkringen.

De provinciale politiek met betrekking tot sport moet bekeken worden in het kader van een veranderende maatschappij, waarin vrije tijd een steeds belangrijkere plaats verwierf. De provincie tracht bijgevolg een sportbeleid te voeren dat zich vlakbij de mensen afspeelt. Het beleid richt zich dus op de mensen en op hun plaatselijke omgeving. Parallel daaraan is het feit dat iedereen de kans moet krijgen om één of enkele sporten te beoefenen, ongeacht de motivatie en de fysieke, materiële of andere mogelijkheden. Het is met het oog op deze democratisering van sport, dat de “Service des Sports” een relatienetwerk opzet met de verantwoordelijken van de verschillende sportgemeenschappen.

Sport promoten en sport voor alle leeftijdsgroepen toegankelijk maken, dat waren de doelstellingen die men trachtte te bereiken door het inzetten van middelen zoals animatoren, trainers, door bijzondere verdragen of door het verrichten van specifieke tussenkomsten.

De basiselementen van het sportbeleid van de provincie Luik kunnen in enkele woorden worden samengevat: sport in de nabijheid van de mensen promoten door de sportparticipatie te ontwikkelen.

Voor wie het zich herinnert: deze elementen zijn niet nieuw, ze werden in oktober 1994 reeds vermeld in de algemene beleidsverklaring van de Bestendige Deputatie: *“We willen ons concentreren op het doel- en resultaatgericht volgen van de twee richtingen die we sinds enkele jaren met veel overtuiging hebben ingeslagen: enerzijds de sport voor allen, anderzijds de competitiesport. De “Service des Sports” zal vanzelfsprekend de motor achter dit gebeuren blijven...”*.

De “Service des Sports” van de provincie organiseert verschillende soorten kinderkampen: natuur- en sportkampen, initiatiekampen paardrijden, initiatie basketbal, vervolmaking voetbal, basketbal en handbal. Overigens organiseert de “Service des Sports” ook sportdagen, internationale toernooien voor jongeren en het “Salon du Sport et de l’Aventure”. Deze dienst verleent ook haar technische en administratieve medewerking aan tal van wedstrijden (21 wedstrijden voor 2.945 deelnemers in 1999). De “Service des Sports” benadrukt het aspect nabijheid in haar beleid aan de hand van verschillende ondersteunende acties (uitreiking van trofeeën, subsidies voor gerichte acties, werkingsubsidies aan sportclubs evenals aan de “Association Sportive de l’Enseignement Provincial”), uitreiking van de provinciale sportprijzen, ontvangst van sportpersoonlijkheden.

De vzw “Maison des Sports” werkt nauw samen met de provinciale diensten. Haar doelstellingen zijn het ontwikkelen, verspreiden en promoten van sport, onafhankelijk van enig lucratief doel of politieke, filosofische of godsdienstige overtuiging. Het is de taak van deze vzw om:

- de contacten, met betrekking tot sport, tussen de privé-initiatieven en de openbare instanties te bevorderen;
- zoveel mogelijk documentatie en sportinformatie te verzamelen;
- het verstandig gebruik van de bestaande of nog te creëren uitrustingen te verzekeren, door deelname of door samenwerking met de openbare instanties of met privé-initiatieven.

De “Association Sportive de l’Enseignement Provincial” (ASEP), een feitelijke vereniging, heeft als doelstelling het promoten van een verstandige houding wat betreft lichamelijke opvoeding, sporten en openluchtactiviteiten, voor schoolse, buitenschoolse en naschoolse activiteiten.

Zij kan zich aansluiten bij gelijkaardige nationale, communautaire, regionale of provinciale groeperingen. Deze vereniging heeft geen winstgevend doel. Haar activiteit bestaat meer bepaald uit het promoten van:

- de organisatie:
 - a) van grootschalige sportdagen;
 - b) van sportieve brevetten;
 - c) van toernooien en wedstrijden;
- het oprichten van schoolclubs;
- de voortdurende vorming van leraars lichamelijke opvoeding.

3. De sportstructuren op regionaal en communautair niveau

Van 1936 tot 1956 viel sport onder de bevoegdheid van het ministerie van Volksgezondheid. Aangezien België in de jaren '50 en '60 nog een volledig unitaire staat was, werd het INEPS, het "Institut national d'Education Physique et des Sports", opgericht bij wet van 15 maart 1956. Het INEPS was een tweetalige autonome (parastatale) instelling die viel onder de bevoegdheid van het ministerie van Nationale Opvoeding en Cultuur.

In 1969 werd het ministerie van Nationale Opvoeding en Cultuur opgesplitst in een ministerie van Nationale Opvoeding en Vlaamse Cultuur en een Franstalig "Ministère de l'Education nationale et de la Culture française". Deze hervorming zou ook het einde betekenen voor de nationale sportadministratie. Toch werd voor de Vlamingen het "Bestuur voor de Lichamelijke Opvoeding, de Sport en het Openluchtlevens" (BLOSO) en voor de Franstaligen, de "Administration de l'Education Physique, du Sport et de la Vie en Plein Air" (ADEPS) in het leven geroepen in België. Deze nieuwe openbare diensten ressorteerden respectievelijk onder de Vlaamse en de Waalse ministers van Cultuur.

Tussen 1971 en 1977 hebben ADEPS en BLOSO zich op tal van vlakken op een verschillende manier ontwikkeld: de subsidiepolitiek, de basisfilosofie wat betreft de promotie van sport, de band met de gemeenten, de opleiding van het personeel, enz.

In het Waalse landsgedeelte vallen de beslissingen over sportaangelegenheden onder de bevoegdheid van de Franse Gemeenschap of onder het Waals Gewest, naargelang de bevoegdheid. De Franse Gemeenschap gaat over kwesties die verband houden met personen, het Waals Gewest is bevoegd voor goederen en uitrustingen. De financiële steun aan de organisatie en aan het sportpersoneel, ook deze van de scholen, ressorteert onder de Franse Gemeenschap. Het Waals Gewest kent subsidies toe wat betreft infrastructuur maar ook wat betreft toerisme, een economische sector waarin de sport een groot aantal professionele mogelijkheden heeft.

Sinds verscheidene jaren werd de sport in de Franse Gemeenschap beheerst door het decreet - goedgekeurd op 18 juni 1991 - dat de voorwaarden voor erkenning en subsidiëring voor de sportfederaties en voor de coördinerende organen vastlegt. Dit decreet bestond uit zes hoofdstukken die betrekking hadden op: (1) de erkenning van de sportfederaties, (2) de erkenning van het Belgisch Olympische en Interfederaal Comité, (3) de erkenning van coördinerende bonden, (4) de toekenning van werkingssubsidies aan erkende sportfederaties, (5) de toekenning van werkingssubsidies aan het BOIC, (6) de toekenning van werkingssubsidies aan coördinerende bonden. Een zevende hoofdstuk behandelde de tijdelijke en eindigende maatregelen.

Het decreet ging uit van vier Franstalige ministers: de minister-president van de Executieve van de Franse Gemeenschap, de minister van Opvoeding, Onderwijs, Sport, Toerisme en Internationale Relaties, de minister van Opvoeding en Wetenschappelijk onderzoek, de minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid.

3.1 Een reflectie over het sportbeleid: "les Assises du sport"

Twee belangrijke besprekingen over lichamelijke opvoeding en sport resulteerden in de krachtlijnen van een actie van de openbare instanties. We kunnen ervan uitgaan dat deze besprekingen aan de basis liggen van tal van beslissingen en acties.

Het congres over lichamelijke opvoeding, sport en openluchtlevens heeft zich in 1969 gebogen over de studie van drie grote thema's: de sportinfrastructuur, sport-voor-allen en topsport.

Een gedetailleerde analyse van de bestaande infrastructuren, hun inplanting en hun kenmerken heeft geleid tot de vaststelling van een aantal gebreken:

“De onderzoeken wijzen uit dat er te weinig installaties zijn voor lichamelijke opvoeding, sport en sport in openlucht. In bepaalde streken van het land ontbreekt deze infrastructuur volledig. De kaarten die de verspreiding van de sportclubs en van de jeugdbewegingen weergeven, tonen duidelijk aan dat dit gebrek een heel negatieve invloed uitoefent. Als de Belgische sport, ondanks alles, een expansie gekend heeft, wat verbazingwekkend is in vergelijking met de armtierigheid van de installaties, dan is dat te danken aan de bewonderenswaardige inspanningen van privé-clubs waarbij de jongeren zich enthousiast hebben aangesloten.

Om de lessen lichamelijke opvoeding te geven, moeten de meeste leerkrachten lichamelijke opvoeding zich tevreden stellen met een overdekte speelplaats, een oud klaslokaal, een gang, een vestiaire, een afdak of simpelweg met de speelplaats, ook al is dat vlak naast de klassen gelegen.

Ook indien de instelling over één of meerdere turnzalen beschikt, blijkt het aantal leerlingen vaak zo groot dat slechts een deel van de lessen lichamelijke opvoeding in de aangepaste omstandigheden verloopt.

Wat betreft schoolzwemmen, is de situatie nog slechter.

De sport- en spelinstallaties zijn nagenoeg onbestaande in de nabijheid van scholen. Bij een aantal van de scholen heeft men wellicht lijnen getrokken op de speelplaats om volleybal- en basketbalterreinen te maken. Maar deze speelterreinen worden vaak niet echt veel gebruikt omdat ze slecht gelegen zijn en bovendien zijn deze terreinen omwille van hun ligging niet echt geschikt om een sportinitiatie te geven aan een volledige afdeling. Het volledige land heeft te weinig installaties, maar vooral in de Waalse regio's is het bijzonder slecht gesteld.”

Het rapport bracht ook aan het licht dat de subsidiëring sterk versnipperd was over de verschillende ministeries. Men was daarvoor afhankelijk van het ministerie van Openbare Werken, van Nationale Opvoeding, van Communicatie en van het ministerie van Volksgezondheid en van het Gezin.

Wat betreft sport-voor-allen, baseerde de analyse zich op de school, de werktijd, het leger, de gehandicapten, de vrijetijdsbesteding en de opleiding van het personeel. Wat betreft de elitesporten, werden er verscheidene voorstellen gedaan, meer bepaald wat betreft het waken over de sociale bescherming en over haar promotie, het verschaffen van de noodzakelijke technische middelen aan de elite, waken over de integriteit van de elite en het organiseren van de voorbereiding.

In 1991 werd op initiatief van de minister van Sport, de “Assises du Sport” samengeroepen om zich te buigen over het thema “Le sport demain”. Er stonden vier hoofdthema's op het programma: (1) jeugd en sport, (2) topsport, (3) sport als vrijetijdsbesteding en (4) sport en de federaties. Tal van aanbevelingen van de “Assises du Sport” werden onlangs geconcretiseerd in het decreet van de Franse Gemeenschap.

Op 30 maart 1999 werd er in de Commissie van het Parlement een nieuw decreet goedgekeurd dat de sport en de subsidiëring aan de federaties vorm geeft in de Franse Gemeenschap. Dit decreet trad in voegen op 1 januari 2000. Voor het Waals Gewest, dat bevoegd is in de materie infrastructuur, werd het decreet goedgekeurd door het Waals Parlement op 24 februari 1999.

Dit nieuwe decreet, dat een zeer groot toepassingsgebied heeft, geeft de sport, de sportbeoefenaars, de administratieve structuren, de verschillende vormen van sportbeoefening en de financieringsmodaliteiten vorm. De tekst van het decreet behandelt: (1) de afvaardigingen en de algemene rechten van de bonden en van de sportbeoefenaars, meer bepaald wat betreft doping, veiligheid, rechten en plichten van de sportbeoefenaars, kwalificatie van het personeel en transfers van sportbeoefenaars; (2) de kwaliteit van de topsporter of van de sportbeloften; (3) de erkenning van de sportfederaties, meer bepaald wat betreft sport voor gehandicapten, de integratie van gehandicapten aan de hand van multidisciplinaire sporten die voor een groot aantal verschillende handicaps toegankelijk zijn; (4) een samenwerking tussen de Franstalige sportfederaties; (5) een bond voor schoolsport; (6) een bond voor sport in het hoger onderwijs. Het bevat ook een omvangrijk hoofdstuk over de subsidiemodaliteiten die aan de sportfederaties worden toegekend.

Het decreet kan ook vanuit een ander perspectief worden geanalyseerd. Een groot deel van de artikels is gewijd aan een diepe bezorgdheid voor de sportbeoefenaars, meer bepaald aan diegene die op hoog niveau (willen) sporten en behandelt de aspecten doping en veiligheid, de kwaliteit van het begeleidende personeel en de transferkwesties.

3.2 Het decreet, de clubs en de sportbeoefenaars

Verschillende artikels van het decreet behandelen de werking van de clubs in een democratisch perspectief. De verplichtingen van de clubs worden duidelijk gedefinieerd en handelen concreet over verscheidene, bijzonder gevoelige punten, meer bepaald doping, de veiligheid van de sportbeoefenaars, de rechten en de plichten van de aangesloten leden, de kwalificaties van het personeel evenals de transferkwesties.

De tweede hoofdlijn in het decreet bespreekt de federaties en hun erkenning, hun financiering en hun noodzakelijke coördinatie, vanuit het oogpunt van de beoefende disciplines of vanuit het oogpunt van de Franse Gemeenschap.

3.2.1 De topsporters

Op voorstel van de sportfederaties en na consultatie van een adviescommissie, zal de regering elk jaar de lijst uitschrijven van de sportbeoefenaars die over de nodige kwaliteiten beschikken

om onder de noemer topsporter of sportbelofte te vallen. Het onderzoek van de dossiers houdt rekening met de volgende punten:

1. het sportniveau en de prestaties op internationaal vlak;
2. de parameters die betrekking hebben op de fysieke voorbereiding om echt deel uit te maken van de elitegroep, de evolutie en het potentieel in de competitie op hoog niveau.

Het nieuwe decreet bepaalt de erkenningsvoorwaarden van de kwaliteit van een topsporter of van een sportbelofte. Het is absoluut noodzakelijk dat er onderscheid wordt gemaakt tussen twee totaal verschillende contexten om de criteria voor het beoordelen van sportbeoefenaars zo objectief mogelijk te kunnen bepalen. Bij teamsporten, zal het statuut van topsporter worden toegevoegd aan degenen die kunnen aantonen dat ze voor belangrijke wedstrijden op Europees vlak of op wereldvlak worden geselecteerd, om deel te nemen. Bij individuele sporten bepaalt het niveau van de prestaties of van de sportbeoefening of men al dan niet geselecteerd wordt voor wedstrijden op Europees vlak of op wereldvlak.

Ook het statuut sportbelofte wordt aan de hand van gelijkaardige criteria bepaald. Het is noodzakelijk dat men geselecteerd wordt om deel uit te maken van de ploegen, in zijn of haar leeftijdscategorie, die deelnemen aan belangrijke competities op Europees vlak en op wereldvlak, of aan vergelijkbare wedstrijden.

In de individuele sporten moet het niveau van de prestaties of van de sportbeoefening en het geheel van de parameters ervoor zorgen dat het potentieel en de capaciteit om vorderingen te maken, kunnen worden geëvalueerd zodat de betrokken federatie met tamelijk grote zekerheid kan voorspellen of de persoon in kwestie een sportcarrière op het hoogste internationale niveau zal kunnen maken.

Er wordt een adviserende commissie ingesteld om het statuut van topsporter of van sportbelofte toe te kennen. Deze commissie bestaat uit een Franstalige afgevaardigde van het Belgisch Olympisch en Interfederaal Comité, drie wetenschappelijke specialisten, twee leden van de Hoge Raad en een Franstalige topsporter die niet langer deelneemt aan competitiesport en uit hun plaatsvervangers.

De strijd tegen het dopinggebruik

Dit punt vormt een essentieel onderdeel van de sportethiek en bekleedt bijgevolg bij alle sportinstanties een bijzonder actuele plaats. De huidige sportactualiteit toont immers overduidelijk dat de strijd tegen het dopinggebruik cruciaal is voor de geloofwaardigheid van de sport en van haar beoefenaars. Het loont geen twijfel dat deze kwestie in de eerste plaats de topsport treft. Ook de jeugd blijkt echter niet aan dit gevaar te ontsnappen. De Franse Gemeenschap benadrukt dan ook dat het nodig is om de jeugd te informeren, zodat dit fenomeen kan worden voorkomen. Deze benadering is ongetwijfeld de beste oplossing in de strijd tegen dit reële gevaar, waarmee alle sportbeoefenaars in aanraking komen.

Met deze bedoeling zal de Franse Gemeenschap een expliciet en pedagogisch document publiceren over de correcte houding in het beoefenen van sport en over de schadelijke gevolgen van het gebruik van dopingmiddelen. Het is de verantwoordelijkheid van de sportbonden om hun leden regelmatig te informeren over de lijst van dopingproducten en de niet-toegelaten middelen.

De veiligheid van de sporters

De clubs moeten op hun verantwoordelijkheden gewezen worden wat betreft de verschillende vormen van veiligheid. De maatregelen behandelen het gebruikte materiaal en de materiële omstandigheden van de organisatie.

De rechten en de plichten van de leden

Van bij hun aansluiting moet de sportclub haar leden informeren over hun rechten en hun plichten zoals deze vermeld staan in de statuten en in de federale reglementen, meer bepaald wat betreft disciplinaire maatregelen, doping, transfer, verzekering, ...

De kwalificatie van het begeleidend personeel

In het belang van de veiligheid en van de opleiding van de sporters, moet het begeleidend sportpersoneel gekwalificeerd en gespecialiseerd zijn. Het spreekt voor zich dat het toepassen van deze nieuwe regel met zich meebrengt dat men, samen met de federaties, zal bepalen hoe deze toepassing zal evolueren in de tijd.

De transfer

De transferkwestie is een gevoelig punt voor tal van sportbeoefenaars en voor de clubs waarbij ze spelen. Het decreet voorziet voor de sporters een totale vrijheid wat betreft transfers.

Na een analyse van de gerechtelijke uitspraken, is het echter wel mogelijk dat er een schadeloosstelling voor de opleiding wordt vastgesteld. Maar volgens de federaties blijft dit facultatief. Wanneer deze schadeloosstelling wordt ingevoerd, dan moet ze beantwoorden aan een aantal voorwaarden. Het bedrag moet in verhouding staan tot de tijd dat de sporter een opleiding heeft genoten. Ze moet rekening houden met de reële opleidingskosten die door de club gedragen zijn en de schadeloosstelling zal worden toegevoegd aan het opleidingsbudget van de club of van de federatie. De schadeloosstelling mag geen rekening houden met het sportniveau van het getransfereerde lid.

Deze bepaling valt onder de verantwoordelijkheid en het gezag van de federatie en haar clubs. Het concept van schadeloosstelling voor de opleiding zou de federaties en hun bonden moeten helpen om de sociale en educatieve structuren te behouden die noodzakelijk zijn voor de harmonieuze ontwikkeling van jonge sportbeoefenaars.

3.2.2 De erkenning van de federaties en hun subsidiëring

Het nieuwe decreet definieert 25 criteria die de erkenning van een sportfederatie mogelijk maken. Deze criteria handelen over het respecteren van de wettelijke, federale bepalingen over taalgebruik

en over de ligging van de zetel, van de administratieve bepalingen zoals het beheer van de vzw, over de samenstelling van de algemene raad en van het comité, over de controle van de activiteiten en het financiële beheer evenals over de geografische actiegebieden of de medische controle.

Het decreet voorziet drie categorieën sportfederaties. De categorie I erkent de federaties waarvan de activiteit vermeld staat op het olympisch programma. Per sport zal er in categorie II slechts één federatie worden erkend, nl. de federatie die betrokken is bij het Europees of Wereldkampioenschap of bij de kampioenschappen die voor die sportdiscipline representatief zijn. In de categorie III worden de andere federaties opgenomen.

Binnen de perken van de budgettaire kredieten kent de regering aan elke sportfederatie een jaarlijkse subsidie toe, die bestaat uit een forfaitair gedeelte en uit een tussenkomst voor de onkosten van het administratief personeel.

3.2.3 De coördinerende verenigingen

Verschillende artikels uit het recente decreet regelen de erkenning van groepen federaties. De regering kan een verenigde groep Franstalige sportfederaties, die als doel het coördineren van projecten in het algemene belang hebben, erkennen, op voorwaarde dat de samenwerking voldoet aan de volgende voorwaarden:

- 1° opgericht als vereniging zonder winstoogmerk, conform de wet van 27 juni 1921, die aan verenigingen zonder winstoogmerk en aan openbare instanties een burgerlijke identiteit toekent;
- 2° groepeert ten minste twee derden van de op grond van het recente decreet erkende federaties, waarvan minstens twee derden van de federaties volgens artikel 16 geklasseerd zijn in categorie I;
- 3° de zetel ligt in het Franstalige landsgedeelte of in de tweetalige regio Brussel Hoofdstad;
- 4° wordt bestuurd door een beheersorgaan dat bestaat uit minstens twaalf leden die allen een bestuursfunctie uitoefenen bij de "Conseil d'Administration" van hun respectievelijke federatie; twee derden van de leden van het beheersorgaan moeten deze functie uitoefenen bij een sportfederatie die volgens artikel 16 geklasseerd is in categorie I;
- 5° houdt een regelmatige boekhouding bij die toelaat dat de controle vermeld in punt 7 van dit artikel kan worden uitgevoerd;
- 6° het in de statuten opnemen van bepalingen die conform zijn aan de punten 1, 2, 3 en 4 van het onderhavige artikel en het communiceren van de statuten en de reglementen evenals van alle desbetreffende wijzigingen, aan de administratie;
- 7° het aanvaarden van een inspectie op de activiteiten en van een controle op de boekhoudkundige en administratieve documenten, door de regering bevoegd verklaarde ambtenaren;
- 8° het opleggen van een bijdrage aan aangesloten federaties, waarvan het bedrag wordt bepaald door de algemene vergadering van de vereniging;
- 9° jaarlijks aan de administratie een lijst opgeven van de aangesloten federaties die de bijdrage betaald hebben.

3.2.4 Kaderopleiding

Op dit ogenblik zijn het de sportdiensten van de Franse Gemeenschap die de opleidingen organiseren, in een technische samenwerking met de federaties. Het huidige decreet stelt voor dat de federaties de opleiding ten laste nemen.

De sportdiensten van de Gemeenschap zullen verder blijven instaan voor de gemeenschappelijke basis van de opleiding. Iedere federatie zal aan de hand van een gedefinieerd schema zelf de inhoud van de opleidingen bepalen en zal de organisatie ervan op zich nemen. De Gemeenschap heeft echter wel de mogelijkheid om opleidingen te organiseren voor personen die niet onder de bevoegdheid van de sportfederaties vallen (vb. beheerders van sportcentra, sportdirecteuren, enz.)

3.3 ADEPS

We zullen achtereenvolgens de volgende punten behandelen: de structuren van ADEPS, de relaties die ADEPS onderhoudt met de verschillende organisaties die te maken hebben met sport, de acties van ADEPS om het beoefenen van sport te promoten en de sportopleidingen die de organisatie verzorgt.

3.3.1 Structuren

Het ministerie van de Franse Gemeenschap bestaat uit een algemeen secretariaat en vijf algemene administraties. De "Administration Générale de l'Aide à la Jeunesse, de la Santé et du Sport" bestaat uit drie algemene afdelingen, waaronder een sportafdeling.

De "Direction générale du Sport" van het ministerie van Cultuur en Sociale Zaken van de Franse Gemeenschap van België verenigt de algemene inspectie van de sportcentra (Inspection générale des Centres sportifs), het administratief bestuur van de sportdiensten (Direction Administrative des Services sportifs) en het administratieve bestuur van lichamelijke opvoeding, sport en openluchtlevens (Direction de l'Education physique, du Sport et de la Vie en Plein Air).

De "Direction Générale du Sport" bestaat uit twee algemene diensten:

- (1) De "Service général des Affaires générales" die de volgende zaken behandelt: (a) de subsidies, (b) het budget, de sportfondsen, het economaat, de boekhouding en de algemene administratie en (c) het persoverzicht.
- (2) De "Service général des Services sportifs" waarvan de verantwoordelijkheden en de taken onderverdeeld zijn in: (a) een afdeling elite & kader (Elite & Cadre), (b) een afdeling sportvoor-allen (Sport pour Tous), (c) een informatiedienst en (d) buitendiensten, meer specifiek de provinciale bureaus en de sportcentra.

Wat budgettering en subsidies aangaan, neemt de "Direction de l'Education physique, du Sport et de la Vie en Plein Air" de volgende zaken op zich: de erkenning en de subsidiëring van de federaties voor valide en mindervalide personen, de aankoop van het sportmateriaal, sport op de universiteiten en in de scholen, de propaganda, de organisatie van sportkampen, de organisatie van programma's ter ontwikkeling van de sport, de erkenning en de subsidiëring van speelpleinen, de algemene sportdocumentatie, het budget, de administratie, de bestellingen, de promotie en de informatie.

De financiële hulpmiddelen voor de sportbeweging hangen af van de Dienst Subsidies en Documentatie (Subventions et Documentation), die ervoor zorgt dat de verschillende soorten vrijwillige sportorganisaties de nodige financiële steun krijgen voor hun werking. Onder de begunstigden:

- de sportfederaties erkend door de Franse Gemeenschap van België;
- de aangesloten sportclubs;
- de sportfederaties van de scholen;
- de universitaire sportcentra;
- de gemeentelijke en provinciale administraties;
- de jeugdbewegingen die door de Franse Gemeenschap van België erkend zijn;
- de buitenschoolse of naschoolse verenigingen;
- de volwassenenbewegingen die door de Franse Gemeenschap van België erkend zijn.

ADEPS zorgt voor de subsidies van de volgende federaties en werkt mee aan hun ontwikkeling: atletiek, lichamelijke opvoeding, gymnastiek, oriëntatietochten en wandelingen, zwemmen, zeilsport, roeisport, kanoën, onderwateractiviteiten, waterskiën, badminton, kaatsbal, basketbal, voetbal, handbal, tafeltennis, volleybal, rugby, tennis, baseball, softbal, worstelen, voetboksen, gewichtheffen, judo, karate, aikido, aikikai, taekwondo, yoga, paardrijden, speleologie, alpinisme, skiën, kunstschaatsen, schermen, kruisboogschieten, kleiduifschieten, boogschieten, schieten, parachutisme, zweefvlucht, petanque, senioren sport, motorsport, autosport, corporatieve groep-sport, naturisme, vissen.

Overigens subsidieert ADEPS ook het Belgisch Olympisch en Interfederaal Comité (BOIC), de "Association sportive de l'Enseignement universitaire et supérieur", de sportfederaties van de scholen en van de universiteiten, de sportfederaties voor gehandicapten, de "Confédération travailliste francophone du Sport pour Tous".

3.3.2 Relaties

ADEPS onderhoudt regelmatige contacten met internationale groeperingen en neemt deel aan tal van internationale programma's. Wat betreft internationale contacten, is ADEPS lid van de vzw Clearing House, de Internationale Vereniging van Zeilsporten, de Internationale Federatie van Sport-voor-Allen, de "International Association of Sport Information", de TAFISA. ADEPS neemt deel aan de internationale programma's van de CONFEJES, van de Raad van Europa, van de Europese Unie, van het Europese Netwerk en van de UNESCO.

3.3.3 Acties

Zowel in Brussel als in Wallonië is het de eerste doelstelling van ADEPS om door middel van een actieve aanwezigheid en initiatieven, steeds meer mensen te overtuigen een sport te gaan beoefenen. De sportcentra en de provinciale kantoren van ADEPS vormen over het algemeen een schakelpunt in het uitwerken van sportieve programma's. Ze vormen een steun voor sportgroeperingen op alle niveaus.

ADEPS brengt haar verschillende sportacties in de praktijk via de eenentwintig sportcentra en via de zes provinciale bureaus. Dankzij de installaties en de sportuitrustingen in de sportcentra van de Franse Gemeenschap, kan eenieder de sport van zijn of haar keuze uitproberen of uitoefenen.

ADEPS organiseert sportvakanties, stelt initiatieweekends, -vakanties en -avonden voor, ontvangt schoolklassen voor pedagogische projecten van halve of volledige dagen en voor sportklassen.

De infrastructuur en de capaciteit van bepaalde centra zijn ook geschikt voor het onthaal van clubs en elitesporters die zich goed willen voorbereiden of die willen trainen. Ook de plaatselijke clubs kunnen in de centra terecht. Bovendien ontvangt men in de centra regelmatig al dan niet georganiseerde groepen die een bepaalde sportdiscipline willen beoefenen.

ADEPS heeft haar activiteiten gedecentraliseerd om beter tegemoet te komen aan de specifieke eisen van elke streek. De provinciale kantoren vormen het bemiddelend contactpunt voor het onderzoek van de dossiers over de subsidies van sportmateriaal, sportkampen en speelpleinen. In de magazijnen van deze provinciale kantoren wordt sportmateriaal, gaande van een voetbal tot hoogkwalitatief materiaal, beheerd, onderhouden en verzorgd, zodat clubs, verenigingen en scholen er gebruik van kunnen maken. De provinciale kantoren reiken medailles, bekercups en trofeeën uit aan de sportorganisaties die wedstrijden organiseren.

3.3.4 Opleiding

In de jaren '70 richtte ADEPS de "Ecole de Moniteurs et Entraîneurs" op, om de sportwereld te voorzien van gekwalificeerde begeleiders en om te ontdekken welke de noden waren van de organisaties en verenigingen (federaties, clubs, etc.).

Deze school vormt de sportbegeleiders van ongeveer 50 disciplines uit drie sportsectoren: de competitie sport, de openluchtsport en de aangepaste sport.

De kandidaten kunnen vier niveaus van deskundigheid behalen:

- het niveau "initiator" waarvan de bevoegdheid beperkt is tot het aanleren van de basistechnieken;
- het niveau "hulpmonitor" waarvoor de kennis van de basistechnieken, het aanleren en de elementaire tactiek evenals de trainingsbeginselen noodzakelijk zijn;
- het niveau "monitor" waarvoor de beheersing van de wetenschappelijke basistechnieken vereist is, evenals een grondige kennis van de tactiek en de training;
- het niveau "trainer", het hoogste kennisniveau van de betreffende discipline en de ontwikkeling ervan.

Afhankelijk van het beoogde niveau, volgen de kandidaten algemene en specifieke cursussen. Deze cursussen worden sterk gedecentraliseerd georganiseerd en krijgen een vervolg aan de hand van plaatselijke didactische opleidingen. De school reikt trouwens twee verschillende soorten opleidingsgraden uit die aanduiden welk niveau men heeft behaald: nl. het hoger reddersbrevet (Brevet supérieure de Sauvetage) en het brevet van zwemmeester (Brevet de Maître de Nage).

3.3.5 Afdeling "Elite & Cadre"

Deze afdeling heeft de permanente trainingscentra onder haar bevoegdheid. Deze centra staan ter beschikking van competitie sporters die een bepaald niveau bereikt hebben. De provinciale kantoren zorgen voor de coördinatie.

Deze afdeling behandelt de facultatieve subsidies, meer bepaald voor de voorbereiding van representatiesport. Daarnaast zorgt deze afdeling ook voor individuele steun voor de training van hoogkwalitatieve sporters, onder de vorm van beurzen worden uitgereikt. Daarnaast maakt de afdeling "elite & cadre" ook afspraken met bepaalde federaties.

Deze afdeling verzorgt de vertegenwoordiging van de "Direction Générale Sport" bij de werkzaamheden van de "Conseil de coordination", wat betreft de gezondheidsvoorschriften in de sport.

Wat betreft wetenschappelijk onderzoek, tracht deze afdeling de beslissingnemers te sensibiliseren voor onderzoeken die het sportieve beleid verder zouden kunnen helpen. De afdeling "elite & cadre" zorgt ook voor de administratieve en technische opvolging voor de verschillende onderzoeksafspraken die gemaakt worden met de universitaire centra.

3.3.6 Afdeling sport-voor-allen (*Sport pour Tous*)

Deze afdeling organiseert tal van acties. Sommige daarvan hebben een permanent karakter: "Les points Verts", de markt met de sportgelegenheid op zondag, de fietstochten of tochten met de mountainbike op de vaste routes van 10 tot 40 km, georganiseerde oriëntatiewandelingen over een parcours van 4, 8 en 16 km in vogelvlucht, en als laatste, de joggings over een tiental kilometer.

Andere acties zijn meer gericht. Enkele voorbeelden: "Le Sport Défi Famille": een avontuurlijk parcours voor families, "les Raid & 4 Jours d'Orientalion": een evenement rond oriëntatie in al z'n vormen, de in Waterloo georganiseerde "les Boucles Impériales": een evenement rond fietsen in al z'n vormen, of "le Trophée Commune Sportive" waaraan een vijftigtal officiële gemeentelijke ploegen deelnemen.

De acties "Jeunes en Forme" omvatten: "les Point bleus": een bewustmaking van water voor kinderen van 4 tot 6 jaar, "le Cross pour la Forme" die wordt georganiseerd voor kinderen van het 3e tot het 6e leerjaar; "les Jeux de l'Ecole": een ontdekking van de sport in ploegen voor kinderen in het 5^e en in het 6^e leerjaar en "la Crosse canadienne": een initiatie van dit Canadese spel voor leerlingen van het 5^e en het 6^e leerjaar.

3.3.7 Documentatie

ADEPS beschikt over indrukwekkende sportdocumentatie, die voortdurend wordt geactualiseerd. Deze voor de Franse Gemeenschap unieke documentatie bestaat uit:

- het informatiecentrum over sport en sportbewegingen;
- de centrale bibliotheek (80.000 boeken waarvan 18.000 recent aangekochte boeken over sport).

De afdeling documentatie geeft ook het blad "Sport" uit, een tijdschrift met internationale faam.

3.3.8 Subsidies

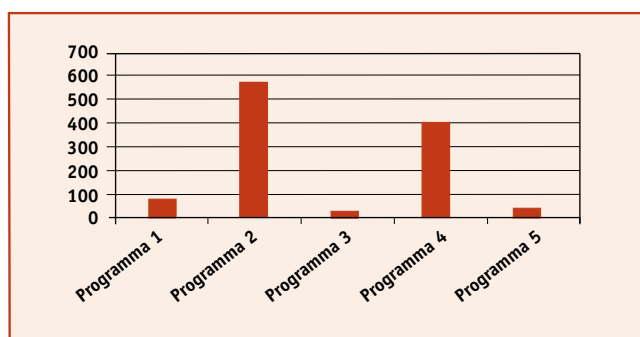
Iedere subsidie is specifiek. Deze geldelijke steun kan dienen om sportmateriaal aan te kopen, om sportkampen te organiseren (met een minimum van 4 dagen en op één enkele sportdiscipline gericht), voor de speelpleinen of voor sportieve ontwikkelingsprogramma's voor niet-leden onder de 18 jaar, voor reclame, voor sport voor gehandicapten, voor topsport en voor hoogkwalitatieve sporters.

De zes provinciale kantoren geven advies over de geschiktheid van het sportmateriaal in de provincie, lenen sportmateriaal uit en beheren de provinciale magazijnen, organiseren tal van sportieve acties, zorgen voor een afvaardiging van monitoren, organiseren sportcursussen en reiken prijzen en trofeeën uit aan groeperingen.

In 1999 bestond het budget van ADEPS uit vijf onderdelen die de volgende uitgaven omvatten:

- (1) prestaties van derden, werkingsuitgaven, energieverbruik, duurzaam materiaal, publiciteit, public relations, huren, verzekeringspremies;
- (2) sportfondsen (vergoedingen en activiteiten), bekens en trofeeën, niet-duurzaam materiaal, onkosten voor het beheer van de sportcentra;
- (3) promotie van sport, studiekosten;
- (4) subsidies (deelname aan de Olympische Spelen, speelpleinen van de Franse Gemeenschap, speelpleinen regio Brussel, sportkampen, kaderopleiding, sportontwikkelingsprogramma's, gehandicaptenwerking, aankoop materiaal voor gehandicapten, sociale integratie door de sport, universitaire sport, vzw beheer van sportcentra, maritieme jeugdbewegingen, Clearing House, aankoop materiaal clubs, aankoop materiaal gemeentelijke administratie);
- (5) onderhoud van de installaties, niet-duurzaam sportmateriaal, duurzaam materiaal.

BUDGET VAN ADEPS IN 1999 (IN MILJOEN BEF)

Daarbij merken we graag op dat het budget voor sportfondsen varieert. Dit budget belooft tot 530 miljoen BEF.

3.3.9 "Conseil Supérieur de l'Education Physique, des Sports et de la Vie en plein air"

Een decreet van 14 december 1988 richt de "Conseil Supérieur de l'Education Physique, des Sports et de la Vie en plein air" op, bij de executieve van de Franse Gemeenschap. Deze laatste consulteert de "Conseil..." voor elk project, decreet of organiek besluit dat te maken heeft met lichamelijke opvoeding, sport en openluchtlevens. Deze raad bestaat uit 32 leden, voorzitter en ondervoorzitter inbegrepen. Minstens vijftien leden moeten regelmatige activiteiten uitoefenen in de sportfederaties of in het BOIC. De andere leden werden uit verschillende milieus en organisaties gekozen om de sportbeoefenaars of vroegere beoefenaars te vertegenwoordigen die sinds minder dan tien jaar niet langer deelnemen aan topcompetitie, uit de sportpers, de legersport, de schoolsport, de universiteitssport, de bedrijfssport, de sportgeneeskunde, de sport-voor-allen, de gehandicapten en de ouderen.

3.4 Franse Gemeenschapscommissie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (COCOF)

Deze commissie voert een beleid dat erop gericht is om het beoefenen van sport voor een groot aantal mensen gemakkelijker te maken, aan de hand van tal van acties zoals: het subsidiëren van trainingsuren voor de beoogde bevolkingsgroepen, het promoten van sportieve disciplines, subsidies voor clubs die leden hebben die jonger dan 16 of ouder dan 60 jaar zijn. Ze verleent tevens haar steun aan sportclubs die de nadruk leggen op de integratie van jonge vreemdelingen (niet-Belgen) en van gehandicapte personen.

Een jaarlijkse promotie onder de titel "le libre parcours pour le sport" zorgt ervoor dat jonge Brusselaars gratis gedurende vier maanden een honderdtal clubs kunnen bezoeken. Ook in tal van onderwijsinstellingen worden er gratis sportinitiaties georganiseerd. De commissie organiseert ook wedstrijden in straat- en wijkporten, meer bepaald voor voetbal, basketbal en volleybal.

3.5 Sportinfrastructuren

Sport valt onder één van de zes algemene besturen van het ministerie van het Waals Gewest: nl. de "Direction générale des Pouvoirs Locaux", afdeling gebouwen en sportinfrastructuren (Division des Bâtiments et des Infrastructures sportives).

Deze afdeling kent subsidies toe voor investeringen in gebouwen van algemeen nut. Ze maakt daarbij gebruik van twee besturen: de "Direction des Bâtiments" en de "Direction des Infrastructures sportives". Deze besturen hebben de volgende taken:

- (1) Administratieve, technische en financiële voorlichting in de verschillende stadia van de aanvraagprocedure van subsidies;
- (2) Raadgeving aan de opdrachtgevers over de praktische en technische organisatie van de projecten;
- (3) Controle en opvolging van de werven, in samenwerking met de provinciale technische diensten.

De interventiemogelijkheden wat betreft sportinfrastructuur zijn afhankelijk van de voorziene investering. De financiering ziet er als volgt uit:

- (1) tot 60 % voor aankoop, nieuwbouw en inrichting van installaties die bestemd zijn voor het beoefenen van sport, uitgevoerd op initiatief van de plaatselijke en provinciale instanties en van de intercommunales, waarvan het budget meer is dan 3,6 miljoen BEF;
- (2) tot 60 % voor recreatie-infrastructuren waarvan het bedrag lager is dan 3,6 miljoen BEF;
- (3) tot 50 % voor bouwwerken en inrichtingswerken van infrastructuur die bestemd zijn voor sportbeoefening, uitgevoerd in opdracht van de gemeenten of van sportgroeperingen, waarvan het totale bedrag lager is dan 3,6 miljoen BEF.

Het ministerie van het Waals Gewest dat instaat voor sport, kondigt nieuwe financiële middelen aan voor de bouw van infrastructuren die bedoeld zijn om:

- het geheel van infrastructuren in het Waals Gewest te vervolledigen aan de hand van objectieve beslissingen die gebaseerd zijn op een vastgestelde lijst van bestaande sportinfrastructuren;
- nieuw, praktisch materiaal voor sporters op hoog niveau of amateur-sporters te installeren;
- aan de hand van precieze voorwaarden, de cofinanciering van gebouwen of de inrichting van cafetaria's bij sportinfrastructuren, te verzekeren;

- ruimten voor buurtsporten aan te moedigen om ook in de armere wijken of in wijken die ver van de bestaande, traditionele sportinfrastructuur gelegen zijn, sport te promoten;
- het toepassingsgebied te vergroten zodat er in alle behoeften aan sport- en vrijetijdsinfrastructuur wordt voorzien;
- eenvoudigere en snellere procedures in te voeren.

Deze nieuwe investeringen zijn voorzien voor:

- de bouw, de uitbreiding, de renovatie en de aankoop van sportinfrastructuren en voor de gebouwen die nodig zijn voor het gebruik van deze infrastructuren;
- de bouw, de uitbreiding en de renovatie van de omliggende terreinen van de infrastructuren;
- de aankoop van het eerste sportmateriaal, dat nodig is voor de werking van de infrastructuren, met uitzondering van het onderhoudsmateriaal;
- de realisatie van technische installaties die te maken hebben met de veiligheid van, het informeren van en de toegankelijkheid voor de gebruikers;
- de bouw, de uitbreiding, de renovatie en de aankoop van infrastructuren voor het herbergen en opleiden van topsporters, de bijbehorende en naastliggende gebouwen inbegrepen.

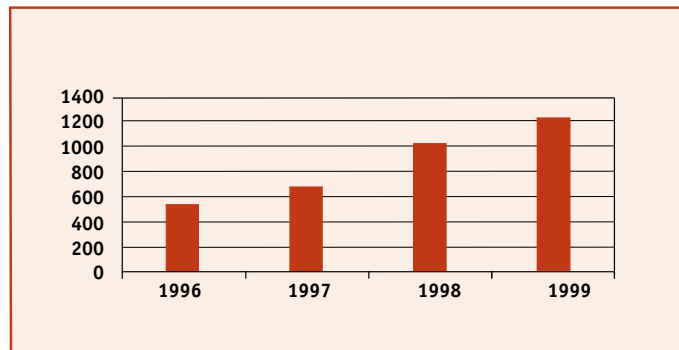
Deze infrastructuren zouden moeten worden aangepast aan het competitieniveau waaraan de sporters deelnemen:

1. **Hoog niveau.** Het nieuwe decreet maakt het mogelijk dat er een subsidie wordt toegekend voor installaties die nodig zijn om sportmanifestaties op hoog niveau te organiseren of om topsporters te ontvangen en op te leiden.
2. **De wielrennersringen.** Teneinde het wielrennen aan te moedigen, heeft de Waalse Regering beslist om op haar grondgebied 5 wielrennerspistes aan te leggen (Bernissart, Rebecq, Ans, Rochefort, Charlerloi), in samenwerking met de Belgische Wielrennersbond. Dit zou moeten bijdragen tot de opleiding van jonge wielrenners.
3. **De straatruimten.** Het beleid met betrekking tot sportinfrastructuur, dat in voege is getreden, heeft een sociale roeping. Deze steun is erop gericht om het beoefenen van sport ook in de armere wijken, in wijken die ver van de traditionele sportcentra gelegen zijn of die een opwaardering qua omgeving nodig hebben, te bevorderen.

Daarnaast zou een lijst van sportinfrastructuren duidelijkheid moeten bieden over de regio's die te weinig infrastructuur hebben, zodat er gepaste maatregelen kunnen worden genomen om dit te verhelpen.

We merken wel graag op dat de bedragen die vermeld staan voor 1998 en 1999 ook de subsidies omvatten die werden toegekend met het oog op het Euro 2000 toernooi.

EVOLUTIE VAN DE BUDGETTAIRE MIDDELEN DIE HET WAALS GEWEST BESTEEDT AAN SPORT-CONSTRUCTIES (IN MILJOEN BEF)

Sinds de Staatshervorming in 1993 kan de Franse Gemeenschap bepaalde bevoegdheden overdragen naar de Franse Gemeenschapscommissie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest voor de Franstalige Brusselaars en naar het Waals Gewest voor de Walen. De Franse Gemeenschap heeft haar bevoegdheden met betrekking tot onderwijs, cultuur en de audiovisuele media behouden en heeft tal van bevoegdheden, waaronder de subsidies voor gemeentelijke en private sportinfrastructuren, overgedragen aan de Franse Gemeenschapscommissie.

Daarbij merken we ook nog op dat het Brussels Hoofdstedelijk Gewest ontsnapt aan de onderverdeling in provincies. De bevoegdheden die voorheen toebehoorden aan de Provinciale Raad en aan de Bestendige Deputatie, worden nu uitgeoefend door de Franse Gemeenschapscommissie, de Vlaamse Gemeenschapscommissie en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie (GGC).

De Franse Gemeenschapscommissie biedt de gemeentelijke en private infrastructuur een subsidie van 50 tot 60 % van de bouw- of renovatiekosten. Daarnaast richt een jaarlijkse wedstrijd "Je suis sportif... donc je rénove" zich tot de socio-culturele verenigingen en tot de plaatselijke comités die de sportinstallaties in de armere wijken willen renoveren.

In het budget van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest wordt zo'n 130 miljoen BEF voorzien voor de afdeling openbare sportinfrastructuur. Ook de kredieten voor de private infrastructuur worden opgenomen in het budget van de Franse Gemeenschapscommissie. De sportafdeling van de Franse Gemeenschapscommissie heeft ook bevoegdheid over de gebouwen van de Ceria (een groep scholen in Brussel). Wat betreft gemeentelijke structuren, zijn er twee ministers bevoegd, de ene bij het gewest voor wat betreft de gesubsidieerde werken op gemeentelijk vlak, de andere bij de Franse Gemeenschapscommissie wat betreft de geschiktheid en het voldoen aan de reglementering voor het bouwen of het renoveren van sportinfrastructuur.

DEEL 3:

Beschrijving van de verschillende structuren inzake sport en lichamelijke opvoeding in het Duitstalige landschap

Waar zich een identieke situatie voordoet als in het Nederlandstalige en/of Franstalige landschap wordt de informatie niet meer herhaald; m.a.w. we gaan hier enkel in op de specifieke situatie van de Duitstalige Gemeenschap.

1. Het bestuur van sportaangelegenheden

Tot 1973 vielen sportaangelegenheden onder de bevoegdheid van de Franse Gemeenschap, meer bepaald onder de minister van Cultuur. Ze werden behandeld door BLOSO. In dat jaar werd de “Rat der Deutschesprachigers Kulturgemeinschaft” opgericht. De sportieve beleidslijnen van deze raad hebben ertoe geleid dat de ontwikkeling van infrastructuur in het kader van gemeenten en verenigingen, een prioriteit werd.

Sinds de herziening van de grondwet in 1980, kregen de Gemeenschappen zelf uitvoerende machten. Het bestuur van sportaangelegenheden van de Duitstalige Gemeenschap bleef in handen van BLOSO tot in 1984, toen de Duitstalige Gemeenschap in het leven werd geroepen met een raad, een uitvoerende macht en een eigen ministerie. Het is echter het vermelden waard dat de Duitstalige culturele raad al sinds 1973 in haar dotatie een begroting voorzag voor sportaangelegenheden.

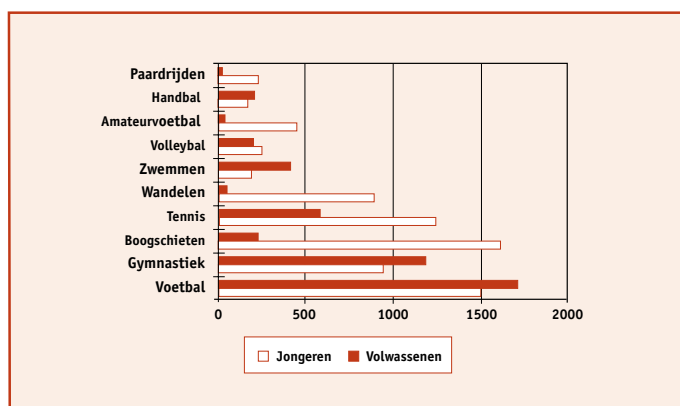
In 1984 werd de “Rat der Deutschesprachigers Kulturgemeinschaft” omgevormd tot een “Rat der Deutschesprachigers Gemeinschaft”, wat een verruiming van haar bevoegdheden en initiatieven met zich meebracht en met name leidde tot de installatie van een eigen uitvoerende macht en een eigen ministerie.

Het programma dat betrekking heeft op de sportinfrastructuur krijgt prioriteit tot 1992. De op dat vlak gerealiseerde investeringen worden op zo'n twee miljard geschat. Deze inspanning is daarna toegespitst op een verhoogde steun aan sportbeoefenaars, zowel in elitesporten als in de gewone, alledaagse sporten. De Duitstalige Gemeenschap heeft wetten uitgevaardigd die betrekking hebben op tal van onderwerpen, zoals de infrastructuur, de verenigingen, de regionale federaties, de plaatselijke sportraden evenals de internationale betrekkingen.

2. De sportstructuren

Een rapport van P. Ortmann (1997-98) telt 266 verenigingen die samen meer dan 15.000 sportbeoefenaars tellen, op een totaal aantal inwoners van 67.000. Deze verenigingen zijn onderverdeeld in 15 sportfederaties.

VERDELING VAN DE BEOEFENAARS VAN DE 10 SPORTEN DIE DOOR HET GROOTSTE AANTAL JONGE EN VOLWASSEN PERSONEN WORDEN BEOEFEND

In de begroting van 1992 deelde de Gemeenschap een relatief bescheiden plaats toe aan de sport. Met een subsidie van zo'n 24 miljoen kwam sport op de 6^e plaats na de B.R.F. (Belgische Rundfunk), cultuur, toerisme, onderwijs, ... Een latere verhoging van 6 miljoen werd vooral besteed aan trainingscentra, aan sport voor de 3e leeftijd en aan steun voor jonge sporttalenten.

CONTRIBUTIE VAN DE DUITSTALIGE GEMEENSCHAP AAN DE SPORTFINANCIERING

Trainingscentra voor de jongeren	2,4 M
Opleiding van het personeel	1,0 M
Sportkampen	1,5 M
Sportclubs	4,1 M
Subsidies aan gemeenten voor onkosten en energie	4,8 M

Daarbij merken we dat de opleiding van het personeel in 1993 bestond uit 17 cursussen. De subsidies aan de sportkampen betroffen voornamelijk sporten voor het grote publiek.

De decreten en besluiten van de Gemeenschap gaan voornamelijk over de infrastructuur, het materieel en de speelterreinen, de beurzen voor elitesporten, de plaatselijke raden, sport voor gehandicapten, sportfederaties, internationale relaties en trainingscentra. Sport wordt overigens ook opgenomen in de verdragen die gesloten zijn met de twee andere nationale Gemeenschappen.

DEEL 4:

Beschrijving van de verschillende structuren op het federaal (nationaal) niveau

I. De private sportstructuren

1.1 De nationale sportkoepels

Zoals reeds eerder in dit hoofdstuk besproken werd, zijn de meeste federaties onder invloed van het decreet van 1977 gesplitst in een Vlaamse en een Waalse afdeling, die men ook landelijke federatie noemt. Echter naar representatie in de internationale sportfederatie en voor afvaardiging van een Belgische delegatie op internationale wedstrijden is het bestaan van een Belgische koepelfederatie vereist. Zo zijn de VTL (Vlaamse Turn Liga) en haar Waalse tegenhanger bv. aangesloten bij de KBT (de Koninklijke Belgische Turnbond), die als enige Belgische afgevaardigde wordt erkend door de FIG (de Internationale Gymnastiekfederatie).

De koepelfederaties van gesplitste bonden zijn meestal eerder “papieren” structuren, die uitsluitend bevoegdheid hebben voor vertegenwoordiging op internationaal niveau. Vaak treden er binnen deze nationale federaties echter strubbelingen op i.v.m. de evenredige Vlaams-Waalse samenstelling van een nationale ploeg of delegatie. Denk maar aan het geval van de judofederatie die per gewichtscategorie slechts 1 Belgische atleet mocht afvaardigen naar het wereldkampioenschap, waardoor een juridisch steekspel ontstond tussen de Vlaamse en de Waalse vleugel van de judofederatie.

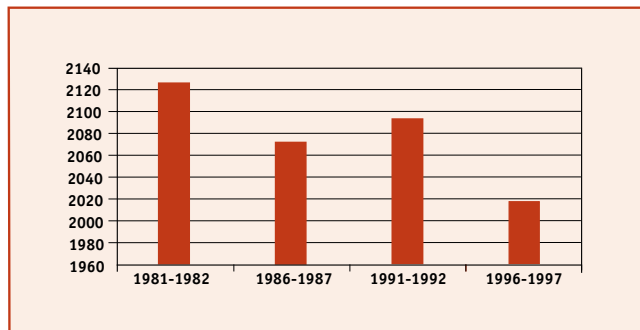
1.2 Deelname aan de nationale federaties

Tal van sportfederaties, die erin slagen te functioneren zonder hulp van de overheid, hebben een unitaire structuur behouden. Dat is bijvoorbeeld het geval voor voetbal- en basketbalfederaties. Zij kunnen rekenen op een groot aantal sportbeoefenaars, voornamelijk bij de jongeren. Het lijkt ons nuttig om enkele gegevens te analyseren met betrekking tot hun leden. We hebben ons daarvoor beperkt tot de volgende twee voorbeelden.

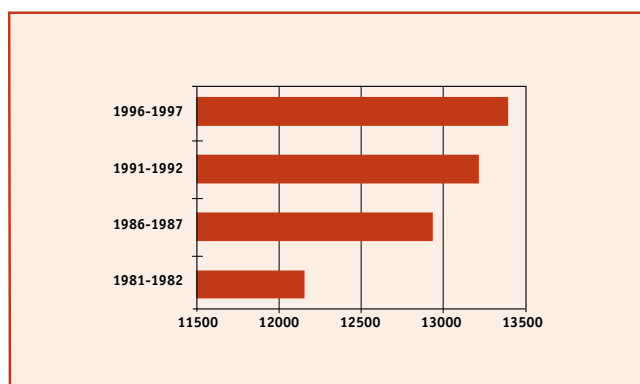
1.2.1 De voetbalfederatie

Ook al is het aantal clubs dat deel uitmaakt van de KBVB lichtjes gedaald, met zo'n 5 % van 2.127 naar 2.023 van 1981-82 tot 1996-97, toch geeft de tendens aan dat er een groter aantal clubs deelneemt aan kampioenschappen, namelijk van 12.517 naar 13.395 en dat er meer leden zijn, van 388.484 in 1976 naar 423.647 in 1998. Daarbij blijkt dat deze stijging sinds 1986 regelmatig is.

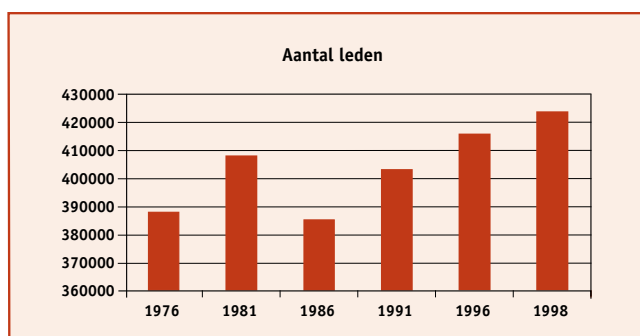
EVOLUTIE VAN HET AANTAL AANGESLOTEN CLUBS BIJ DE KBVB

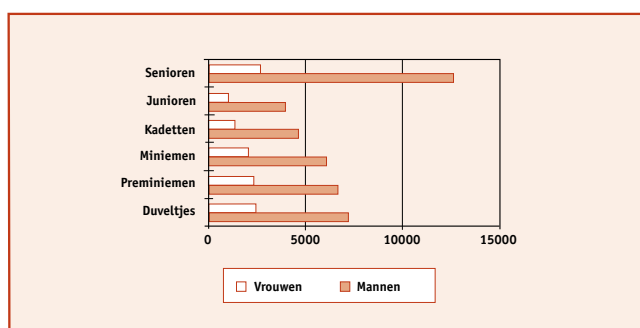
EVOLUTIE VAN HET AANTAL CLUBS DAT DEELNEEMT AAN DE KBVB-KAMPIOENSCHAPPEN

EVOLUTIE VAN HET AANTAL LEDEN VAN DE KBVB

EVOLUTIE VAN HET AANTAL SPELERS DAT DEELNEEMT AAN DE KBVB-KAMPIOENSCHAPPEN, PER LEEFTIJDSCATEGORIE

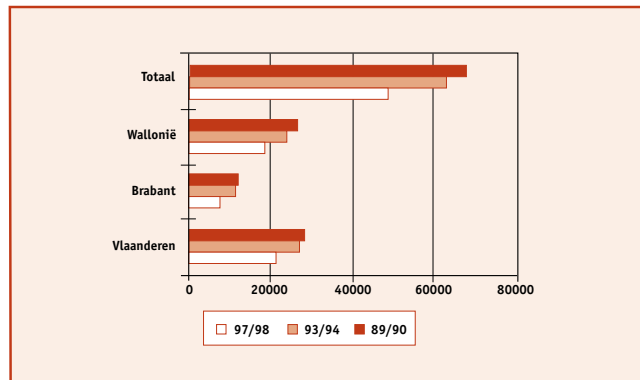
Het aantal deelnemende ploegen is afhankelijk van de geografische ligging in het land. In de Vlaamse provincies stellen we een regelmatige stijging vast, waar het aantal deelnemende ploegen in de Waalse provincies en in Brabant eerder stabiel blijft.

Bij de jongeren stijgt het aantal deelnemers slechts lichtjes, meer bepaald van 185.000 naar 188.000. Bij de volwassenen is het moeilijker om de evolutie te volgen, aangezien de statistieken van 1997 de senioren en de veteranen in één groep vermelden. Waar dat er in 1990 nog 414.000 waren, tellen we in 1997 in het totaal 442.000 volwassen leden.

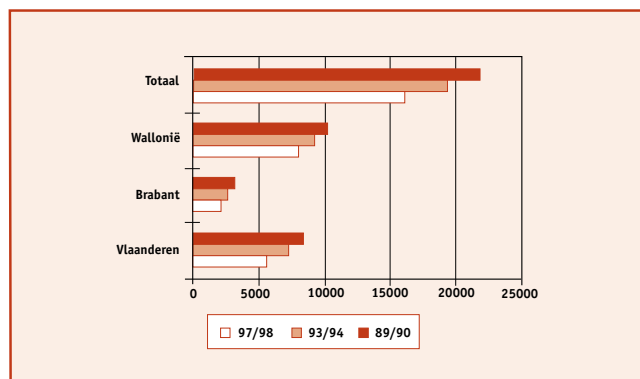
1.2.2 De basketbalfederatie

In het basketbal, waar de federatie nog steeds unitair is, is het aantal clubs ongeveer hetzelfde gebleven. De stijging in het ledenaantal in de loop van het voorbije decennium, blijkt daarentegen bijzonder uitgesproken, namelijk van 65.000 in 1989-90 naar 90.000 in 1997-98. Deze stijging in het aantal beoefenaars is zowel vast te stellen bij de mannen als bij de vrouwen. Bij de mannen is het aantal leden van 49.000 in 1989-90 gestegen met 38 % tot 68.000 in 1997-98. Ook bij de meisjes is er een duidelijke stijging van 35 % vast te stellen, van 16.000 leden in 1989-90 naar 21.700 in 1997-98. Deze stijging geldt zowel voor de Waalse en Vlaamse provincies als voor Brabant.

EVOLUTIE VAN DE VERDELING VAN HET MANNELIJKE LEDENAANTAL VAN DE BASKETBALFEDERATIE

EVOLUTIE VAN DE VERDELING VAN HET VROUWELIJKE LEDENAANTAL VAN DE BASKETBALFEDERATIE

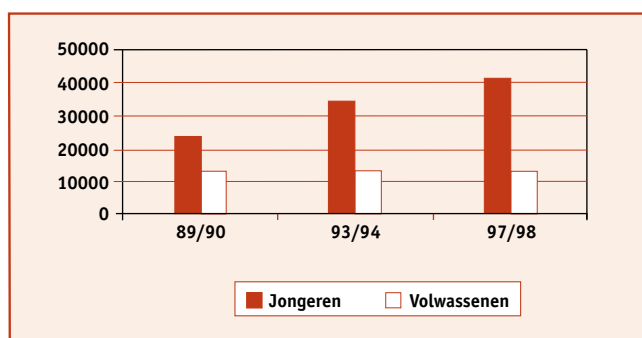

Deze algemene stijging is in elk geval toe te schrijven aan de volwassen leden, zowel mannen als vrouwen. De deelname van de volwassenen blijft immers zeer stabiel. Men zou zich dan ook kun-

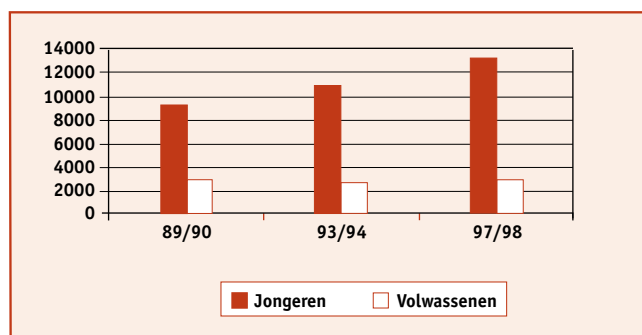
nen afvragen of de volwassenen nog geen voordeel gehaald hebben uit het groter aantal jonge beoefenaars en of deze stijgende deelname ook gepaard gaat met een steeds groter aantal jongeren dat stopt op het ogenblik dat ze zouden kunnen beginnen in de volwassenencompetitie.

In basketbal vermindert het aantal deelnemende jongens geleidelijk aan, gaande van de “premicroben” tot de junioren. Bij de meisjes is deze tendens enigszins verschillend: bij hen stelt men vast dat het aantal deelnemers bij de “premicroben” tot de pupillen stijgt, maar dat het aantal leden tot de junioren afneemt.

EVOLUTIE VAN DE VERHOUDING JONGEREN EN MANNEN IN DE BASKETBALFEDERATIE

EVOLUTIE VAN DE VERHOUDING MEISJES EN VROUWEN IN DE BASKETBALFEDERATIE

In de loop van de jaren kregen de sportclubs meer en meer leden. In 1969 was slechts 6 % van de volwassenen lid van een sportclub. In 1979 bedroeg dit cijfer al 16,5 % en in 1989 25,5 % (Taks et al., 1991). Op dit ogenblik beoefent 31 % van de volwassenen een sport via een club (Coopers & Lybrand, 1997).

1.3 De overkoepelende federale structuur BOIC/COIB

In 1906 werd het Belgisch Olympisch Comité (BOC) opgericht door Baron Pierre de Coubertin, één van de bezielers van de Olympische Beweging. In de loop van zijn bestaan is het BOC een aantal maal gefuseerd en heeft het verschillende bestuurlijk-administratieve wisselingen ondergaan. Vanaf 1978 werd deze structuur omgevormd tot het BOIC (de I van Interfederaal werd er aan toegevoegd), omdat er op dat moment nood was aan een betere ondersteuning van de verschillende sportfederaties die bij het BOC waren aangesloten en dit een duidelijke prioriteit in de werking werd. Het BOIC is een unitaire structuur waarbij momenteel een 35-tal mensen in dienst zijn.

Doelstellingen

Volgens de statuten heeft het BOIC tot doel “het bevorderen van de lichamelijke opvoeding en de sport, onder welke vorm dan ook”. Deze vrij vage doelstelling wordt iets concreter wanneer de dubbele rol die het BOIC vervult, wordt weergegeven. Enerzijds verzorgt het BOIC de voorbereiding van en de deelname aan de Olympische Spelen, de Wereldspelen, de Universiade, de Stille Spelen en de Spelen voor Gehandicapten. Anderzijds is het BOIC een interfederaal orgaan dat op dit moment een negentigtal federaties overkoepelt, waardoor het zowel nationaal als internationaal aanzien wordt als een belangrijke gesprekspartner van de Belgische sportwereld.

Structuur en werking

Het hoogste bestuursorgaan van het BOIC is de Algemene Vergadering, waarin elk van de aangesloten federaties 1 stem heeft. Deze wordt bijgestaan door een Raad van Beheer en een Beheerscomité. Binnen het secretariaat van het BOIC zijn vijf afdelingen of Directiecomités werkzaam, waarin volgende taken worden volbracht:

DC 1	DC 2	DC 3	DC 4	DC 5
Competitiesport	Sport-voor-Allen, Olympische Vorming en Cultuur	Federale, interfederale en juridische aangelegenheden	Sportwetenschappen en gezondheid	Communicatie en public relations
<ul style="list-style-type: none">- Selectie en voorbereiding atleten- Opsporen van jong talent- Steun aan de federaties- Sociale steun aan atleten en trainers- Studie	<ul style="list-style-type: none">- Bevordering vrouwensport- Sport en onderneming- Organiseren van colloquia- Olympische Academie- Ethiek: fair play en strijd tegen geweld in de sport	<ul style="list-style-type: none">- Studie van de behoeften van federaties- Juridische aspecten: studie van de wetgeving en rechtsbijstand- Tussenkomst ten voordele van de federaties- Permanente voorlichting	<ul style="list-style-type: none">- Sportmedische begeleiding- Strijd tegen doping- Studiewerk en verspreiding ervan	<ul style="list-style-type: none">- Coördinatie van de communicatiepolitiek- Documentatiedienst- Uitgave van publicaties- Contacten met pers en publiek- Coördinatie van conferenties, symposia en colloquia

Om haar werking ten uitvoer te brengen kan het BOIC rekenen op twee belangrijke bronnen van inkomsten, namelijk overheidssteun en private fondsen vanuit de bedrijfswereld. Dankzij een aantal zeer goed doordachte marketing- en fundraisingacties zoals bv. het Belgian Olympic Team, de Olympic Club en de Olympic Health Foundation, slaagt het BOIC erin een aantal topbedrijven achter zich te scharen die de nodige gelden binnenbrengen voor steun aan de Olympische topatleten en beloftevolle jongeren.

Het Ontwikkelingscomité van de Belgische Sport, gegroeid uit het Olympisch Fonds, is een andere spin-off van het BOIC waarin eveneens commerciële partners zijn verenigd. Deze organisatie heeft tot doel de ontwikkeling van de sport in België te bevorderen en de rol daarbij van het BOIC te beklemtonen.

Daarnaast beschikt het BOIC ook over een eigen reisbureau, dat hetzelfde professionele aanbod heeft als andere reisagentschappen.

2. De overheidsstructuren

Volgende ministeries zijn, al dan niet in beperkte mate, betrokken bij het sportgebeuren:

2.1 Ministerie van Binnenlandse Zaken

Nergens werd zo sterk een veiligheidsbeleid ontwikkeld als voor de populairste en meest beoefende sport in ons land, nl. voetbal. Op enkele jaren tijd werden op dat vlak heel wat reglementeringen ontworpen, organisaties op punt gezet en controles georganiseerd. Infrastructuur, organisatie, repressie, preventie en ordehandhaving bij voetbalwedstrijden werden de laatste jaren evenveel beleidsaccenten voor de ministers van Binnenlandse Zaken. Alles heeft natuurlijk te maken met het trieste drama van 29 mei 1985, toen in ons land 39 doden vielen en honderden zwaargewonden dienden te worden verzorgd na een Europacupfinale, of wat daarvoor moest doorgaan. De regering beseftte dat ons land zich op geen enkele wijze een herhaling van het Heizeldrama kon veroorloven en zij nam een aantal initiatieven die het startsein waren voor een echt veiligheidsbeleid in het voetbal.

2.2 Ministerie van Landsverdediging

Dit ministerie is betrokken bij de sportbeoefening van het leger.

2.3 Ministerie van Verkeer en Infrastructuur

Dit ministerie is betrokken bij de sport op de openbare weg, in het luchtruim en op de waterwegen.

2.4 Ministerie van Justitie

Strafzaken met betrekking tot transfers, slagen en verwondingen, ... komen hier terecht.

3. Acties

3.1 Straatvoetbal - Buurtbal

Sinds 1989 organiseren de Belgische Voetbalbond en de Koning Boudewijnstichting een actie "Straatvoetbal". In 1992 werd de naam van deze actie veranderd in "Buurtvoetbal". In 1995 groeiden deze acties uit tot een campagne "Buurtbal" waarmee het een element van betekenis werd in de evolutie van de sportbeoefening in de wijken. Vanaf dan werden de Basketbalbond en de beide Volleybalbonden partners van de actie.

De campagne stelt zich open voor alle soorten sportbeoefening. De drie balsporten (voetbal - basketbal - volleybal) vormen nog steeds de drijvende kracht.

De specifieke accenten die worden gelegd, zijn de volgende:

- Jongeren aanzetten om actief sport te gaan beoefenen.
- Aan een groeiend aantal jongeren de mogelijkheid bieden om een sportactiviteit te beoefenen in een educatief en gestructureerd kader, rekening houdende met de specifieke wensen van bepaalde groepen, met name wat betreft het aanbod in de verschillende sporten.
- Sport beoefenen op een manier die een evenwichtige verhouding tussen "competitiegeest" en "spelplezier" bevordert, waarbij wordt gesteund op de uitgangswaarden van de sport.

- De gemeentelijke overheden ervan overtuigen dat het belangrijk is om permanente spel- en sportinfrastructuren te bouwen in de onmiddellijke nabijheid van kinderen en jongeren.
- De gemeentelijke overheden steunen in hun wil om regelmatig kwalitatief hoogstaande animatie te organiseren in deze infrastructuur.
- De samenwerking tussen de gemeentelijke diensten en de verschillende plaatselijke verenigingen versterken.
- De sociale contacten en de samenhang in en tussen de wijken onderling ontwikkelen, waarbij er rekening wordt gehouden met alle inwoners en waarbij er speciale aandacht uitgaat naar de minderbedeelden.
- De doorstroommogelijkheden tussen de wijkporten en de gestructureerde sport versterken.

Deze actie wordt gesteund vanuit twee niveaus: (1) de plaatselijke organisatoren: de gemeente (sportdiensten, jeugddiensten, dienstverlenende verenigingen), de wijkhuizen, de jongerencentra, de sportclubs...; (2) de algemene partners: de Koning Boudewijnstichting, de sportfederaties, de "Direction Générale du Sport" (ADEPS) en de "Direction interdépartementale de l'intégration sociale" van het ministerie van het Waals Gewest.

De promotoren van de actie hebben de lokale partners (= gemeenten) uitgenodigd. In de praktijk zijn zij het die beslissen of ze al dan niet deelnemen. Vervolgens duiden ze een verantwoordelijke aan: de schepen, een ambtenaar van de sport- of jeugddienst, een buurtmanager, een animator van een jeugdhuis, een straathoekwerker, ...

De campagne richt zich in de eerste plaats tot de leeftijdsgroep van 6- tot 16- jarigen, wat betreft de eigenlijke deelname aan de sportactiviteiten. Er wordt bijzondere aandacht besteed aan kinderen en jongeren die zich moeilijk integreren in het verenigingsleven en die moeilijkheden ondervinden om deel te nemen aan de bestaande sportmogelijkheden. Het onderliggende concept van integratie - en van buurtsporten in het algemeen -, evolueert naar een meer algemene benadering. Dit betekent echter niet dat er minder aandacht wordt besteed aan sociaal minderbedeelde jongeren.

De campagne baseert zich op acties die door de plaatselijke partners worden georganiseerd. Zij bepalen hun programma volledig autonoom. In de onmiddellijke omgeving van de jongeren die men erbij wil betrekken, organiseert men animatie, wedstrijden of initiaties.

De plaatselijke organisatoren kunnen rekenen op steun in de vorm van promotiemateriaal, een brochure met technische informatie, een financiële steun om intercommunautaire uitwisselingen mogelijk te maken en begeleiding en advies van een buurtbalcoördinator.

Deze campagne was een federale campagne en bood de mogelijkheid om ervaringen uit te wisselen en samenwerkingen op te bouwen tussen de verschillende betrokken personen en sociale, sportieve, politieke en private structuren. Aan de hand van deze campagne kon er op middellange termijn een stabiele en doeltreffende structuur worden uitgebouwd voor wijkporten.

In de loop der jaren zijn er accentverschuivingen geweest: *“Sinds de beginfase heeft de campagne belangrijke veranderingen ondergaan, wat betreft het concept maar zeker ook wat betreft de vertaling ervan op het terrein. In het begin was de actie gebaseerd op de nog steeds actuele principes van sociale vernieuwing, voornamelijk gericht op de integratie van benadeelde groepen.”*

Na tien jaar zijn de accenten verschoven naar een algemenere benadering. De verschillende sociale en sportieve betrokkenen die aan de campagne meewerken, zijn zich bewust geworden van hun eigenheden. Ze gaan steeds meer samenwerken met andere partijen. Hun benadering houdt rekening met en steunt op het geheel van uitwisselingen. Ze richten zich tot alle bewoners van een wijk.

Deze evolutie kan uiteindelijk worden gezien als een duidelijk meer pro-actieve benadering van alle betrokkenen.”

In Wallonië waren de “Direction Générale du Sport” (ADEPS) en de “Direction Interdépartementale d'Intégration sociale” van het ministerie van het Waals Gewest de eerste twee partners die aan dit project hun steun betuigden. Het engagement van de “Direction Générale du Sport” wat betreft het luik “Sport d'été-jeunes” en de op stapel staande lancering van een project in de streek van Luik, dragen bij aan de openheid voor sociale waarden, die door de buurtsporten worden gedragen.

Sinds 1992 coördineert en volgt de “Direction Interdépartementale de l'Intégration sociale” van het ministerie van het Waals Gewest, tal van acties tegen sociale uitsluiting.

Langs Vlaamse kant speelden het Instituut voor Sportbeheer en Recreatiebeleid en de Vereniging Vlaamse Jeugddiensten- en consulenten een belangrijke intermediaire rol.

3.2 Special Olympics

De jaarlijks georganiseerde “Special Olympics” brengt mentaal gehandicapte deelnemers, vrijwillige assistenten en hun families samen. Het is een goed voorbeeld van het enthousiasme en de uitstraling van de sportbeweging voor mindervaliden.

De Special Olympics richt zich tot mentaal gehandicapten. Tijdens de Nationale Spelen van 1999, hadden meer dan 2.000 mentaal gehandicapte sportbeoefenaars de gelegenheid om aan de wedstrijden deel te nemen. De deelnemers hadden zich samen met hun begeleiders één jaar voorbereid op dit evenement. Hun deelname op zich vormde een bekroning voor hun volgehouden, zware inspanningen.

Dankzij de Spelen brengt Special Olympics de meest verscheidene personen en groeperingen met elkaar in contact. Het grote aantal vrijwilligers, de groepen of individuele jongeren, de scholen en de serviceclubs, de vrijwillige bedrijven of de medeorganisatoren, het Belgisch Leger, de civiel bescherming, het Rode Kruis, de sportfederaties, de sportbeoefenaars, de trainers, de raadgevers en de families, allen maken deel uit van de verschillende aspecten die ervoor zorgen dat de Special Olympics een bijzonder evenement is.

Men was er in de Oudheid al van overtuigd dat sport een gunstige invloed uitoefent op de harmonieuze ontwikkeling van het individu. Ook vandaag de dag is het van groot belang dat iedereen in de sport een bron van welzijn en ontplooiing vindt, in het bijzonder de personen die omwille van hun handicap beperkte integratiemogelijkheden hebben in de maatschappij.

Mindervalide personen worden immers geconfronteerd met reële aanpassingsmoeilijkheden in de maatschappij. Het regelmatig beoefenen van een sport zal de persoonlijke ontwikkeling en de aanpassing aan de maatschappij in de hand werken.

De Special Olympics Belgium (SOB) slaagt erin om de rijkdom en de talenten van deze vrouwen en mannen bloot te leggen. Via een positief, sportief evenement, nodigen ze iedereen uit om mindervaliden met andere ogen te bekijken, om vooroordelen opzij te zetten en soms ook om angsten te overwinnen.

DEEL 5:

Beschrijving van de verschillende structuren inzake sport en lichamelijke opvoeding op het Europees/internationaal niveau

I. De private Europese/internationale sportstructuren

1.1 De internationale sportfederaties

De meeste nationale sportfederaties zijn aangesloten bij een internationale federatie, die de belangen van die sport op wereldvlak verdedigt en internationale kampioenschappen organiseert. Vaak bestaan er voor elk continent ook nog eens tussenstructuren die dan bv. de Europese of Panamerikaanse kampioenschappen in een bepaalde sporttak organiseren.

Voorbeelden van bekende internationale federaties zijn de FIG (Fédération Internationale de la Gymnastique), de FIFA (Fédération Internationale de Football Association), de IAAF (International Amateur Athletic Federation) of de FINA (Fédération Internationale de Natation Amateur). Wereldwijd bestaan er meer dan 60 internationale sportfederaties, waarvan er een dertigtal erkend zijn door het IOC (zie verder).

De grotere internationale sportfederaties, zoals bv. de FIFA en de FIG zijn enorm machtige structuren waar zeer veel geld en allerlei economische en zelfs politieke belangen in omgaan.

De internationale federaties die de meerderheid van de nationale federaties overkoepelen voor een bepaalde sporttak (voor de zomersporten min. 20 nationale federaties verspreid over de 3 continenten en voor de wintersporten min. 15 nationale federaties verspreid over 2 continenten), hebben zich verenigd in een koepelstructuur: de AGFI. AGFI staat voor Assemblée Général des Fédérations Internationales en de belangrijkste doelstellingen ervan zijn:

- de samenwerking tussen de leden en andere sportorganisaties zoals bv. het IOC bevorderen;
- het beschermen van de gemeenschappelijke belangen bv. inzake TV-rechten of sponsoring;
- het opstellen van een kalender van de topsportevenementen, zodat er niet teveel interferentie tussen de verschillende initiatieven optreedt.

1.2 Het Internationaal Olympisch Comité (IOC)

Het IOC werd in 1894 opgericht door Pierre de Coubertin, de grondlegger van de moderne olympische beweging. De doelstelling van het IOC is het Olympisme wereldwijd te promoten en dit in overeenstemming met de bepalingen uit het Olympische Charter. Meer in detail betekent dit dat sport en wedstrijden gepromoot worden en dat er daarvoor wordt samengewerkt met allerlei competente organisaties. Daarnaast draagt het IOC er ook zorg voor dat de Olympische Spelen regelmatig en op een milieuvriendelijke manier kunnen plaatsvinden, vecht men tegen elke vorm van discriminatie en promoot men een etische, faire en geweldloze sportbeoefening. Een ander speerpunt van het IOC is de strijd tegen doping en het commerciële en politiek uitbuiten van atleten en sport. Voorts streeft men naar een voor de atleten gezonde en verantwoorde wijze van sport beoefenen en worden initiatieven van olympische vorming ondersteund.

De Olympische beweging heeft zich zeer gulle doelstellingen eigen gemaakt. Ze zijn meer bepaald bedoeld om:

- de morele en lichamelijke kwaliteiten die aan de basis van de sport liggen te bevorderen;
- de jeugd op te voeden in een sfeer van beter wederzijds begrip en vriendschap en aldus bij te dragen tot een betere en vreedzamere wereld;
- de Olympische principes overal bekend te maken en op die manier meewerken aan een beter internationaal begrip;
- de atleten over de hele wereld uitnodigen voor het vierjaarlijkse sportfeest dat de Olympische Spelen zijn.

Tot de activiteiten van de Olympische beweging behoren onder andere de promotie van de sport en de wedstrijden via internationale en nationale organisaties, de aanmoediging van sport voor iedereen, het verzet tegen de commercialisering van sport en atleten, financiële steun en vorrende acties ten gunste van de ontwikkelingslanden.

Twee satellietstructuren van het IOC zijn de Stichting Olympische Solidariteit, die vooral steun geeft aan de NOC's (Nationale Olympische Comit es) van ontwikkelingslanden en de Internationale Olympische Academie die vormingssessies organiseert voor verschillende doelgroepen rond Olympisme.

Het IOC kan beschouwd worden als  en van de machtigste internationale structuren binnen de sportwereld en gaat door als een zeer gesloten, niet-democratische structuur, waarin voornamelijk lords, koningen en graven zetelen. Ook de voorzitter van het IOC - Samaranch - is een zeer omstreden figuur, niet in het minst omdat hij reeds 18 jaar de voorzittersstoel bezet, in tegenstelling tot wat in de interne reglementen vermeld staat.

Als reactie op deze weinig democratische manier van werken, hebben de verschillende Nationale Olympische Comit es zich verenigd in ANOC. In deze Association of National Olympic Committees zitten alle voorzitters van de verschillende NOC's, die meestal op een democratische manier door de sportwereld in hun land werden verkozen. De doelstellingen van ANOC zijn het promoten van de olympische beweging over de ganse wereld, het stimuleren van de samenwerking tussen de verschillende NOC's en het vergemakkelijken van de samenwerking met het IOC en de internationale sportbonden.

Om deze laatste doelstelling te realiseren werd in 1973 een nieuwe internationale koepelstructuur in het leven geroepen, die kan beschouwd worden als het hoogste gezagsorgaan binnen de internationale sportwereld, namelijk de Tripartite. In deze Tripartite zetelen drie afgevaardigden van het IOC, drie van het AGFI en drie van ANOC. Items die binnen deze structuur voornamelijk aan bod komen zijn TV- en sponsorrechten, het afstemmen van de kalenders van de verschillende internationale topsportevenementen op elkaar en meer politiek-beleidsmatige aspecten.

Omkoopschandalen in de toekenning van de zetel voor de Olympische Spelen hebben geleid tot verscheidene aanpassingen en meerdere diepgaande veranderingen, meer bepaald wat betreft de leden en de toegepaste procedures bij de toewijzing van de Spelen.

Onlangs werd de structuur van het IOC diepgaand gewijzigd. De voornaamste hervormingen betreffen de leden en de voorzitter, de keuze van de plaats waar de Spelen plaatsvinden en een grotere transparantie wat betreft het financiële beheer.

De hervormingen :

a. De leden en de voorzitter

De toelating tot volwaardig lid van het IOC van 15 actieve Olympische atleten die verkozen worden door hun collega's; er werden tien atleten verkozen.

De verlaging van de leeftijdsgrens tot 70 jaar voor de nieuwe leden.

Mandaten voor een periode van acht jaar, ze kunnen na herkiezing worden verlengd.

Het aantal leden van het IOC bedraagt maximum 115. De samenstelling ziet eruit als volgt: 15 actieve atleten, 15 voorzitters van F1, 15 voorzitters van de NOC en 70 individueel verkozen leden.

De oprichting van een kandidatuurcommissie voor verkiezing bij het IOC.

De beperking van het voorzitterschap tot een periode van acht jaar die een enkele keer met vier jaar kan worden verlengd.

b. De keuze van de plaats waar de Spelen plaatsvinden

De invoering van een fase waarin de kandidaturen aanvaard worden om de daadwerkelijke capaciteit van de interessante steden te kunnen evalueren met het oog ze als officiële kandidaturen te aanvaarden.

De afschaffing van de bezoeken die leden aflegden aan de kandidaat-steden. De uiteindelijke keuze valt op basis van informatie verzameld door een evaluatiecommissie wier rol versterkt zal worden.

c. Financieel beleid

De publicatie van financiële verslagen die duidelijk weergeven vanwaar de inkomsten van het IOC afkomstig zijn en hoe ze gebruikt worden om zo de financiële transparantie te verhogen.

Het aanvragen bij elk geheel dat fondsen ontvangt van het IOC om een boekhoudkundig verslag op te maken van de bestemming die aan de fondsen wordt gegeven om zo de financiële transparantie te verhogen.

2. De Europese/internationale overheidsstructuren

2.1 Raad van Europa

De Raad van Europa werd opgericht in 1949 met de bedoeling de eenheid te verbeteren tussen de deelnemende lidstaten, het gemeenschappelijk erfgoed veilig te stellen en de sociale en economische vooruitgang te bevorderen. In tegenstelling tot de Europese Gemeenschap is de Raad van Europa geen supranationale organisatie hetgeen impliceert dat de lidstaten hun volledige soevereiniteit en autonomie behouden, m.a.w. de Raad van Europa kan enkel aanbevelingen doen. De Raad van Europa is actief op verschillende terreinen zoals o.a. de rechten van de mens, sociale problemen, volksgezondheid en opvoeding, cultuur en sport, enz.

Sedert 1966 vervult de Raad van Europa een pioniersrol op het vlak van de "Sport-voor-Allen". De rode draad van het "Sport-voor-Allen"-beleid van de Raad van Europa vindt men in het Europees Sport-voor-Allen Handvest dat werd opgesteld tijdens de Eerste Conferentie van Europese minis-

ters verantwoordelijk voor de Sport (1975, Brussel). Sindsdien komt deze ministerconferentie om de drie jaar samen om de problemen van de internationale sport te analyseren. De sportministers houden tevens jaarlijks informele bijeenkomsten.

Het Comité voor de Ontwikkeling van de Sport (CDDS) is samengesteld uit nationale delegaties waarin zowel de gouvernementele organisaties en niet-gouvernementele organisaties voor sport zetelen. Het CDDS bereidt enerzijds de ministerconferentie voor en tracht anderzijds de beslissingen van de ministers toe te passen. Voor de uitvoering en voorbereiding van haar programma wordt het CDDS bijgestaan door twee comités van experts. Enerzijds het Sportresearch Comité dat het researchwerk coördineert en inventariseert. Anderzijds het Sport-informatiecomité dat in samenwerking met het Clearing House (zie verder) zorg draagt voor een adequate uitwisseling van sportbeleidsinformatie.

Werking Raad van Europa

De Raad van Europa staat in voor volgende aspecten:

- Promotie van het sportbeleid
Om de lidstaten te steunen bij het ontwikkelen van hun sportbeleid heeft de Raad van Europa studiewerk verricht op het vlak van sportinfrastructuur, staf, financiering en televisie.
- Bescherming van de sport
Het CDDS ontwikkelt methodes en maatregelen om de integriteit van de sport te beschermen tegen interne gevaren en schadelijke externe invloeden. Tevens tracht het CDDS de traditionele ethische waarden (bv. fair-play, sportiviteit) te waarborgen. Naast problemen rond doping en geweld schenkt het CDDS ook aandacht aan items zoals overcommercialisering, apartheid en leefmilieu.
- Studie en research
Via haar comité van experts tracht de Raad van Europa haar sportresearchprogramma vorm te geven. Lopend onderzoekswerk wordt verricht over de volgende onderwerpen: sportblessures en hun preventie, de economische betekenis van sport, ontwikkeling van een fitheidsbatterij,...
- Europese seminaries en workshops
Jaarlijks organiseert het CDDS Europese Seminaries ter analysering van verschillende prioriteiten van haar programma. Sinds 1990 werden er ook workshops op touw gezet.
- Sportinformatie
Voor de uitwisseling van informatie die gepaard gaat met haar sportprogramma beschikt de Raad van Europa over een gespecialiseerd centrum: het Clearing House. Het is een informatiecentrum en geen documentatiecentrum, m.a.w. de klemtoon ligt niet op het louter stockeren en klasseren van bronnen, maar wel op het verzamelen, verwerken en verspreiden ervan. Het Clearing House richt zich op de sportbeleidsverantwoordelijken op verschillende niveaus en het heeft een eigen werkterrein, nl. de "Sport-voor-Allen" zoals bepaald in het Europees Sport-voor-Allen Handvest.

Iedereen die dat wenst kan een beroep doen op de diensten van dit informatiecentrum. Wat men er vindt? Geen uitslagen van sportcompetities of kalenders, ... echter wel informatie over sportorganisaties, participatie, wetgeving, infrastructuur, kadervorming, financiering, campagnes, doping, vandalisme, ...

Intermezzo 3: Europees Sport-voor-Allen Handvest

Werd goedgekeurd tijdens de eerste conferentie van Europese ministers in Brussel (1975).

- Artikel 1 Een ieder heeft het recht sport te beoefenen.
- Artikel 2 De bevordering van de sport als belangrijke factor in de ontwikkeling van de mens dient uit de openbare middelen op passende wijze te worden aangemoedigd en gesteund.
- Artikel 3 De sport dient, als onderdeel van de sociaal-culturele ontwikkeling, op plaatselijk, regionaal en nationaal niveau te worden gezien in samenhang met andere gebieden waarover algemene beleidsbeslissingen worden genomen en waarvoor beleidslijnen worden uitgestippeld, zoals ten aanzien van onderwijs, gezondheid, sociale aangelegenheden, ruimtelijke ordening, bescherming van de natuur, kunst en vrijetijdsbesteding.
- Artikel 4 De regeringen behoren een blijvende en doeltreffende samenwerking aan te moedigen tussen de overheid en de zonder winstoogmerk handelende organisaties, en het scheppen van een nationaal kader te stimuleren waarbinnen de Sport-voor-Allen kan worden ontwikkeld en gecoördineerd.
- Artikel 5 Er dienen maatregelen te worden genomen om de sport en de sportbeoefenaars te beschermen tegen uitbuiting voor politieke, commerciële of financiële doeleinden en tegen misbruiken en ontorende praktijken, waaronder begrepen het gebruik van stimulerende middelen.
- Artikel 6 Gegeven het feit dat de mate waarin de sport wordt beoefend onder andere afhangt van het aantal beschikbare sportinrichtingen, hun verscheidenheid en de mogelijkheid om er gebruik van te maken, dient de algemene planning hiervan te worden beschouwd als een taak van de overheid, die hierbij rekening moet houden met plaatselijke, regionale en nationale behoeften en welke planning maatregelen moet omvatten die zijn gericht op het volledig gebruik van bestaande of nog te verwezenlijken voorzieningen.
- Artikel 7 Er dienen, eventueel wettelijke maatregelen te worden getroffen om vrijetijdsbesteding in de natuur mogelijk te maken.
- Artikel 8 Bij alle programma's gericht op de ontwikkeling van de sport, dient een bevoegd kader op elk niveau van het administratief en technisch beheer, de leiding en de training, als onmisbaar te worden beschouwd.
-

2.2 UNESCO (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization)

In 1945 werd een overeenkomst in Londen getekend tot oprichting van een Organisatie der verenigde naties voor opvoeding, wetenschap en cultuur (UNESCO). Deze overeenkomst had tot doel de samenwerking tussen de lidstaten te verstevigen op deze terreinen.

Internationaal Fonds voor de Ontwikkeling van de L.O. en de Sport

Stichting: 1972

Zetel: Parijs

Taak: financiering van de ontwikkeling van de L.O. en de sport, vooral ten voordele van minder ontwikkelde gebieden.

Internationaal Handvest voor de L.O. en de Sport

Werd goedgekeurd in 1978, tijdens de 20ste zitting van UNESCO.

- Artikel 1 De Lichamelijke Opvoeding en de Sport zijn een fundamenteel universeel recht voor iedereen.
- Artikel 2 De Lichamelijke Opvoeding en de Sport vormen een essentieel element van de permanente opvoeding in het kader van het globale opvoedingssysteem.
- Artikel 3 De programma's Lichamelijke Opvoeding en Sport moeten beantwoorden aan de noden van het individu en de maatschappij.
- Artikel 4 Het onderricht, de begeleiding (kaders) en de administratie van de Lichamelijke Opvoeding en de Sport moeten aan bekwaam personeel toevertrouwd worden.
- Artikel 5 Accommodatie en aangepast materiaal zijn onontbeerlijk voor de Lichamelijke Opvoeding en de Sport.
- Artikel 6 Het onderzoek en de evaluatie zijn elementen die voor de ontwikkeling van Lichamelijke Opvoeding en Sport onontbeerlijk zijn.
- Artikel 7 De informatie en documentatie dragen bij tot het bevorderen van Lichamelijke Opvoeding en Sport.
- Artikel 8 De massamedia zouden op de Lichamelijke Opvoeding en de Sport een positieve invloed moeten uitoefenen.
- Artikel 9 De nationale instellingen spelen een primordiale rol in de Lichamelijke Opvoeding en de Sport.
- Artikel 10 De internationale samenwerking is een voorwaarde voor een universele en evenwichtige ontwikkeling van de Lichamelijke Opvoeding en de Sport.

- ADEPS:** Administration de l'Education Physique du Sport et de la Vie en Plein Air
- AGFI:** Assemblée Général des Fédérations Internationales
- ANOC:** Association of National Olympic Comités
- ASG:** Federatie voor Algemene en Sportieve Gymnastiek
- ASO:** Algemeen Secundair Onderwijs
- BLOSO:** Commissariaat-Generaal ter Bevordering van de Lichamelijke Opvoeding
- BOIC:** Belgisch Olympisch en Interfederaal Comité
- BSO:** Beroeps Secundair Onderwijs
- BVLO:** Bond voor Lichamelijke Opvoeding
- CAO's:** Collectieve Arbeidsovereenkomst
- CDDS:** Comité du Développement du Sport
- COS:** Christelijk Overlegcentrum Sport
- CVPO:** Cel voor het Vlaams Provinciaal Onderwijs
- DSB:** Deutsche Sport Bund
- FIFA:** Fédération Internationale de Football/International Football Association
- FIG:** Internationale Gymnastiefederatie
- FINA:** Fédération Internationale de Natation Amateur
- FROS:** Federatie voor Recreatie en Omnisport
- FWSCW:** Federatie voor Werkgevers in Sociaal Cultureel Werk
- GEPOS:** Gemeentelijk en Provinciaal Onderwijs Schoolsportfederatie
- HOKT:** Hoger Onderwijs Korte Type
- HOLT:** Hoger Onderwijs Lange Type
- IAAF:** International Amateur Athletic Federation
- IOC:** Internationaal Olympisch Comité
- IOS:** Interuniversitair Onderzoekscentrum voor Sportbeleid
- ISB:** Vlaams Instituut voor Sportbeheer en Recreatiebeleid
- KBBB:** Koninklijke Belgische Basketbalbond
- KBT:** Koninklijke Belgische Turnbond
- KBVB:** Koninklijke Belgische Voetbalbond
- KBWB:** Koninklijke Belgische Wielrijdersbond
- KSO:** Kunst Secundair Onderwijs
- KVT:** Katholieke Vlaamse Turnfederatie
- LO:** Lichamelijke Opvoeding
- NILOS:** Nationaal Instituut voor Lichamelijke Opvoeding en Sport
- NOC:** Nationaal Olympisch Comité
- NS:** Nationalistische Sportraad
- NSF:** Nederlandse Sportfederatie
- NSVO:** Nationaal Sportverbond van het Katholiek Onderwijs
- OVSG:** Onderwijscel voor de Vlaamse Steden en Gemeenten
- PVLO:** Publicatiefonds voor de Lichamelijke Opvoeding
- SFGO:** Schoolsportfederatie van het Gemeenschapsonderwijs
- SVS:** Stichting Vlaamse Schoolsport

TSO: Technisch Secundair Onderwijs
UNESCO: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
VLABUS: Vlaams Bureau voor Sportbegeleiding
VLOR: Vlaamse Onderwijsraad
VSF: Vlaamse Sportfederatie
VSKO: Vlaams Secretariaat voor het Katholiek Onderwijs
VTL: Vlaamse Turn Liga
VUSF: VU-Sportkommissie
VVC: Vlaamse Volkssportcentrale
YMCA-YWCA: Young Men/Women Christian Association

Anderson Consulting (1997). BLOSO audit.

Coopers & Lybrand (1997). *Behoeftesonderzoek sportend Vlaanderen*, Eindrapport 12 mei 1997.

Crum, B. (1991). *Over versporting van de samenleving, Reflecties over bewegingsculturele ontwikkelingen met het oog op sportbeleid*, Rijswijk

De Knop, P. & Hoyng, J. (1998). *De functies en betekenissen van sport*, Tilburg University Press

De Knop, P., Laporte, W., Van Meerbeek, R., Vanreusel, B., De Martelaer, K., Impens, G., Roelandt, F. (1991). *Fysieke fitheid en sportbeoefening van de Vlaamse jeugd - Volume 2: Analyse van de georganiseerde sport in Vlaanderen*, Brussel, IOS-onderzoek in opdracht van BLOSO en het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap

De Knop, P., Van Meerbeek, R., Vanreusel, B., Laporte, W., Theeboom, M., Wittock, H., De Martelaer, K. (1996). Sports clubs in crisis? The Flemish situation, *European Journal for Sport Management*, 2(2), p. 36-52

IOS (1991). *Interuniversitair Onderzoeksproject Fysieke Fitheid en Sportbeoefening van de Vlaamse Jeugd*, Brussel, Gemeenschapsministerie van Cultuur, 177 p.

Taks, M., Renson, R., Vanreusel, B. (1991). *Hoe sportief is de Vlaming? Een terugblik op 20 jaar sportbeoefening*, Leuven, SOCK

Wylleman, P., De Knop, P. (1988). Enkele cijfergegevens over jeugdsport binnen de landelijk erkende sportfederaties, *Sport*, 30 (4), 16-27

Koning Boudewijnstichting

De Koning Boudewijnstichting is een onafhankelijke instelling van openbaar nut. Als geschenk bij de 25ste verjaardag van Zijn troonsbestijging in 1976, verkoos Koning Boudewijn de oprichting van een Stichting die ten dienste zou staan van de bevolking. Artikel 3 van de statuten omschrijft haar opdracht als volgt: "... het nemen van initiatieven ter verbetering van de levensomstandigheden van de bevolking, met inachtneming van factoren van economische, maatschappelijke, wetenschappelijke en culturele aard." Met andere woorden: de Koning Boudewijnstichting wil maatschappelijke problemen en uitdagingen aanpakken door solidariteit en vrijgevigheid te stimuleren, en door op te treden als katalysator van duurzame veranderingen.

Om de generositeit te promoten, biedt de Stichting particulieren, verenigingen en bedrijven de mogelijkheid om fondsen op te richten die vernieuwende projecten en acties ondersteunen. Met de formule van "Transnational Giving Europe" en de King Baudouin Foundation U.S., Inc. moedigt de Koning Boudewijnstichting de vrijgevigheid aan over de landsgrenzen heen. Naast de giften van talloze schenkers (op PCR 000-0000004-04) die een constante aanmoediging betekenen, is ook de dotatie van de Nationale Loterij essentieel voor de impact van de Stichting.

Drie thema's staan centraal in haar projecten en campagnes: het bevorderen van welvaart en welzijn, het meewerken aan de dynamiek van het maatschappelijk samenleven, en het stimuleren van de persoonlijke ontplooiing en ontwikkeling. Concreet betekent dit dat de Stichting initiatieven ontwikkelt rond armoede en sociale uitsluiting, arbeid en tewerkstelling, duurzame ontwikkeling in socio-economische sectoren, justitie en lokaal bestuur, de ontwikkeling van de burgersamenleving, media, vorming, en cultuur en sport.

De Koning Boudewijnstichting vervult een forumfunctie door deskundigen en burgers rond de tafel te brengen. Verder stimuleert ze het denken op langere termijn en sensibiliseert de bevolking rond thema's die haar na aan het hart liggen.

Met de steun van de

